

PREMIUL NOBEL
PENTRU LITERATURĂ 2014

Patrick Modiano

Orizontul

roman

Raftul Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Patrick Modiano

Orizontul

Traducere din franceză de
Marieva Cătălina Ionescu

HUMANITAS
fiction

Redactor: Iuliana Glăvan
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Iuliana Constantinescu, Carmen Petrescu

PATRICK MODIANO
L'HORIZON

ISBN 978-973-689-948-5 (pdf)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Pentru Akako

De ceva vreme Bosmans își rememora câteva episoade din tinerețe, episoade disparate, frânturi, figuri fără nume, întâlniri fugitive. Toate aparțineau unui trecut îndepărtat, dar, pentru că secvențele astea nu aveau legătură cu viața lui ulterioară, rămâneau suspendate, într-un prezent perpetuu. Avea să se gândească mereu la ele, fără să găsească vreodată răspunsuri. Aveau să rămână pentru totdeauna niște cioburi enigmatice de amintiri. Începuse să facă o listă, încercând să găsească măcar câteva puncte de reper: o dată, un loc precis, un nume pe care nu știa să-l scrie. Își cumpărase un carnețel Moleskine cu copertă neagră și-l ținea în buzunarul interior al hainei, ca să-și poată lua notițe ori de câte ori îi fulgera prin minte una din acele fărâme de amintiri. I se părea că încearcă să dezlege o pasiență. Însă întorcându-se pe firul timpului simțea uneori un

regret: de ce urmase un anume drum, și nu altul? De ce lăsase să-i scape printre degete figura aceea sau silueta aceea care purta pe cap o căciulă de blană stranie și plimba în lesă un cățeluș? Îl lua amețeala gândindu-se ce-ar fi putut să iasă din asta, dar n-a ieșit.

Erau fragmente de amintiri din anii presărați în viața oricui cu răspântii, momente în care se deschid în fața ta atâtea cărări, încât ți-e greu să faci alegeri. Cuvintele notate în carnețel îi aminteau de articolul despre „materia întunecată“ pe care-l trimisese unei reviste de astronomie. Dincolo de evenimentele exacte și de figurile cunoscute, simțea tot ceea ce devenise materie întunecată: oameni cu care te-ai intersectat, întâlniri ratate, scrisori pierdute, prenume și numere de telefon uitate într-o agendă veche, toți cei pe care i-ai întâlnit fără măcar să fi avut habar. Ca și în astronomie, materia asta întunecată era mai vastă decât partea vizibilă din viața ta. Era infinită. Iar el încerca să prindă în paginile carnețelului câteva licăriri din oceanul acela întunecat. Niște licăriri atât de palide, încât era nevoit să închidă ochii și să se concentreze ca să găsească un detaliu în stare să-l ajute să reconstituie întregul, doar că acel întreg nu exista, numai cioburi, praf de stele. Ar fi vrut să se cufunde în oceanul de materie întunecată și să reînnoade unul câte unul fi-

rele rupte, da, să se întoarcă în trecut ca să oprească din drum umbrele acelea și să afle mai multe despre ele. Imposibil. Atunci nu-i mai rămânea decât să le regăsească numele. Sau chiar prenumele. Erau ca niște magneți. Îți retrezeau senzații confuze pe care altfel nu reușeai să le scoți la lumină. Oare aparțineau visului, sau realității?

Mérovée. Un nume, sau un prenume? Nu trebuia să se concentreze prea mult asupra lui, altfel licărirea se stingea de tot. Era bine că reușise cel puțin să-l noteze în carnețel. Mérovée. Să te prefaci că te gândești la altceva, singurul mijloc prin care amintirea poate să se limpezească de la sine, pur și simplu, fără nici un efort. Mérovée.

Se plimba pe avenue de l'Opéra, pe la șapte seara. Atunci se întâmplase? Și acolo, aproape de Grands Boulevards și de clădirea Bursei? Își amintea în sfârșit figura lui Mérovée. Un tânăr cu părul blond și cârlionțat, îmbrăcat cu o vestă. Ba chiar îl vedea purtând un veston – precum băieții care te întâmpină la intrarea în restaurante sau la sala de recepții a marilor hoteluri, cu aerul lor de copii îmbătrâniți prea devreme. Și el, Mérovée, avea o figură ofilită, deși era tânăr. Se pare că uiți și vocile. Și totuși el auzea încă timbrul vocii lui Mérovée – un timbru metalic, obrăzniciile lui rostite intenționat pe un ton afectat, de băiețandru sau de dandy. Și-apoi, brusc, un

râs de bătrânel. Scena se petrecea aproape de clădirea Bursei, pe la șapte seara, la sfârșitul programului de lucru. Angajații se revărsau în grupuri compacte, atât de numeroși, încât te împingeau pe trotuar, înghițindu-te în valul lor. Acest Mérovée ieșea din clădire împreună cu alte câteva persoane. Un băiat solid cu pielea albă se ținea după Mérovée și-i sorbea cuvintele cu un aer stingher și în același timp admirativ. Un altul, blond, cu fața osoasă, purta ochelari fumurii și o șevalieră pe deget și mai mult tăcea. Cel mai mare dintre ei trebuie să fi avut vreo treizeci și cinci de ani. Bosmans își amintea figura lui și mai clar decât pe cea a lui Mérovée, o figură buhăită, căreia nasul scurt și părul brunet pieptănat pe spate îi dădeau o alură de buldog. Nu zâmbea deloc și încerca să pară foarte autoritar. Bosmans crezuse că e șeful lor de birou. Le vorbea sever, ca și când ar fi fost însărcinat să se ocupe de educația lor, iar ceilalți îl ascultau ca niște elevi conștiincioși. Rar, Mérovée își permitea câte o remarcă obraznică. Bosmans nu-și amintea și de ceilalți membri ai grupului. Niște umbre. Simțise aceeași tulburare pe care i-o provoca numele acela, Mérovée, și când îi reveniseră în minte două cuvinte: „Gașca Veselă".

Într-o seară, pe când Bosmans o aștepta, ca de obicei, pe Margaret Le Coz în fața clădirii, Mérovée,

șeful de birou și blondul cu ochelari fumurii ieșiseră primii și se apropiaseră de el. Șeful de birou îl întrebase pe nepusă masă:

„Vreți să faceți parte din Gașca Veselă?“

Și Mérovée izbucnise în râs, râsul lui de bătrânel. Bosmans nu știa ce să răspundă. Gașca Veselă? Celălalt, cu figura la fel de severă, cu o privire tăioasă, îi spusese: „Noi suntem Gașca Veselă“. Lui Bosmans replica i se păruse mai degrabă amuzantă, din cauza tonului lugubru cu care o rostise. Dar în seara aceea, uitându-se mai bine la toți trei, și i-a imaginat mergând pe bulevarde, sprijinindu-se fiecare în câte un baston gros și lovind cu el din când în când, la-ntâmplare, trecătorii. Și, de fiecare dată, râsul metalic al lui Mérovée. Le răspunsese:

„Cât despre Gașca Veselă… lăsați-mă să mă mai gândesc“.

Ceilalți păreau dezamăgiți. În fond, abia dacă-i cunoștea. Nu stătuse de vorbă cu ei, singur, decât de vreo cinci, șase ori. Lucrau în același birou cu Margaret Le Coz și ea le făcuse cunoștință. Brunetul cu cap de buldog era superiorul ei, așa că trebuia să se poarte frumos cu el. Într-o sâmbătă după-amiază, îi întâlnise pe boulevard des Capucines: pe Mérovée, șeful de birou și blondul cu ochelari fumurii. Ieșeau de la o sală de sport.

Mérovée insistase să meargă cu ei „la un pahar și-un macaron“. Se trezise apoi pe cealaltă parte a bulevardului, la o masă în ceainăria La Marquise de Sévigné. Mérovée părea să jubileze pentru că reușise să-i ademenească acolo. O striga pe una dintre chelnerițe, ca un obișnuit al locului, și comanda cu voce hotărâtă „ceai și macarons“. Ceilalți doi îl priveau cu o oarecare indulgență, ceea ce-l mirase pe Bosmans, mai ales din partea șefului de birou, atât de autoritar de obicei.

„Carevasăzică, ce ziceți de Gașca noastră Veselă?… Ați luat o hotărâre?“

Mérovée îi adresase întrebarea lui Bosmans pe un ton sec, iar cel din urmă căuta un pretext ca să plece de la masă. Să le spună, de exemplu, că trebuia să dea un telefon. Și să scape elegant de ei. Dar se gândea că Margaret Le Coz era colegă de birou cu ei. Era posibil să-i întâlnească din nou, în fiecare seară, venind s-o aștepte pe ea.

„V-ar plăcea să faceți parte din Gașca noastră Veselă?“

Mérovée insista, din ce în ce mai agresiv, ca și când ar fi vrut să-l provoace pe Bosmans. Ceilalți doi arătau de parcă s-ar fi pregătit să asiste la un meci de box, brunetul cu cap de buldog schițând un zâmbet, blondul, impasibil în spatele ochelarilor lui fumurii.

„Știți, le spusese el cu voce calmă, după experiențele de la internat și din cazarmă, nu prea mă mai omor după găști.“

Mérovée, descumpănit, a izbucnit în râs, râsul lui de bătrânel. Schimbaseră subiectul. Șeful de birou îi explicase lui Bosmans, cu voce gravă, că mergeau de două ori pe săptămână la sala de sport. Făceau acolo, printre altele, box francez și judo. Și exista chiar și o sală de scrimă, cu antrenor. Iar sâmbăta participau fie la „cros“, fie la câte o „cursă-viteză“ în bois de Vincennes.

„Ar trebui să veniți să faceți sport împreună cu noi…“

Bosmans avea impresia că-i dă un ordin.

„Sunt sigur că nu faceți destulă mișcare…“

Se uita țintă în ochii lui, iar lui Bosmans îi era greu să-i susțină privirea.

„Carevasăzică, o să veniți să faceți sport împreună cu noi?“

Pe figura lui lătăreață de buldog înflorea un zâmbet.

„Ce ziceți, veniți într-una din zile, săptămâna viitoare? Vă înscriu? E pe rue Caumartin.“

De data asta, Bosmans nu mai știa ce să răspundă. Da, insistența aceea îi aducea aminte de vremurile îndepărtate, de internat și de cazarmă.

„Mai devreme mi-ați spus, pare-mi-se, că nu vă omorâți după găști? l-a întrebat Mérovée, cu

voce stridentă. Să-nțeleg că preferați compania domnișoarei Le Coz?“

Ceilalți doi păreau stânjeniți de remarca lui. Mérovée zâmbea în continuare, dar cu o urmă de teamă parcă pentru reacția lui Bosmans.

„Da, exact. Aveți dreptate“, răspunsese timid Bosmans.

Se despărțise de ei pe trotuar. Se îndepărtau în mulțime, șeful de birou și blondul cu ochelari fumurii mergând unul lângă altul. Mérovée, puțin mai în spate, se întorcea să-i facă cu mâna. Și dacă memoria îi juca feste? Poate că totul se întâmpla în altă seară, tot la șapte, în fața clădirii de birouri, în timp ce-o aștepta pe Margaret Le Coz.

Câțiva ani mai târziu, pe la două dimineața, traversa într-un taxi intersecția rue Colisée cu avenue Franklin-Roosevelt. Șoferul se opri la semafor. Chiar în față, la marginea trotuarului, un individ nemișcat, țeapăn, îmbrăcat cu o pelerină neagră, în sandale spartane pe piciorul gol. Bosmans îl recunoscu pe Mérovée. Avea fața suptă și părul tuns periuță. Stătea proțăpit la pândă și schița un zâmbet către fiecare din cele câteva mașini care treceau. Sau mai degrabă un rictus. Ai fi zis că încerca să agațe clienți de pe lumea cealaltă. Era o noapte de ianuarie, deosebit de rece. Bosmans ar fi vrut să coboare din mașină și să-i vorbească, dar s-a gândit că celălalt n-o să-l recu-

noască. Îl urmărea cu privirea prin geamul-lunetă, până când mașina a făcut giratoriul. Nu-și putea lua ochii de la silueta lui țeapănă, în pelerină neagră, și-și aducea dintr-odată aminte de băiatul solid, cu pielea albă, care-l însoțea adesea pe Mérovée și care-l privea cu-atâta admirație. Ce se-alesese de el?

Erau zeci și zeci de fantome de felul ăsta. Pe majoritatea nu le putea asocia cu un nume. Și atunci se mulțumea să noteze în carnețel câte o indicație vagă. Fata brunetă cu cicatrice, pe care o întâlnea de fiecare dată la aceeași oră pe linia Porte-d'Orléans / Porte-de-Clignancourt… Cel mai adesea, ceea ce le făcea să răsară din trecut era o stradă, o stație de metrou, o cafenea. Își aducea aminte de cerșetoarea în gabardină, cu alură de fost manechin, pe care o întâlnise de mai multe ori în cartiere diferite: rue du Cherche-Midi, rue de l'Alboni, rue Corvisart…

Se mirase că, dintre milioanele de locuitori ai unui oraș atât de mare precum Parisul, poți să dai peste aceeași persoană, la intervale mari de timp, în locuri atât de diferite. Îi ceruse părerea despre asta unui prieten care făcea calcule de probabilități consultând numerele ziarului *Paris Turf* din ultimii douăzeci de ani, pentru a paria la curse. Nu, nu exista răspuns pentru așa ceva. Bosmans se gândise atunci că destinul e uneori foarte

insistent. Te face să te întâlnești de două-trei ori cu aceeași persoană. Și dacă nu-i vorbești, cu-atât mai rău pentru tine.

Denumirea firmei căreia îi aparțineau birourile? Ceva de genul „Richelieu Interim“. Da, să spunem Richelieu Interim. O clădire înaltă de pe rue du Quatre-Septembre, odinioară sediul unui ziar. Un bufet la parter, unde îi dăduse de două-trei ori întâlnire lui Margaret Le Coz, pentru că în anul acela era o iarnă foarte grea. Dar prefera s-o aștepte afară.

Ba chiar prima dată urcase s-o caute. Un lift încăpător din lemn natur. Urcase pe scări. La fiecare etaj, pe ușile duble, câte o placă cu numele unei companii. Sunase la ușa pe care scria Richelieu Interim. Se deschisese automat. În fundul încăperii, în spatele unui perete despărțitor cu geam, Margaret Le Coz stătea la unul dintre birouri, în jurul ei alte persoane, alte birouri. Bătuse în geam, iar ea ridicase capul și-i făcuse semn s-o aștepte jos.

Stătea întotdeauna retras, la marginea trotuarului, ca să nu se piardă în valul celor care ieșeau din clădire la aceeași oră, la semnalul unei sonerii stridente. La început, îi era și frică să n-o scape din ochi în mulțimea aceea, așa că-i propusese să poarte o haină care să-l ajute s-o repereze cu ușu-

rință: o haină roșie. Avea impresia că pândește coborârea cuiva dintr-un tren, o persoană pe care încerci s-o recunoști printre pasagerii ce trec grăbiți pe lângă tine. Rămân din ce în ce mai puțini. Câțiva întârziați coboară din ultimul vagon, și nu ți-ai pierdut de tot speranța…

Lucrase vreo două săptămâni într-un sediu-anexă al Richelieu Interim, nu foarte departe, pe lângă Notre-Dame-des-Victoires. O aștepta și acolo, la șapte seara, pe rue Radziwill, în colț. Ieșea singură din prima clădire de pe dreapta și, văzând-o venind spre el, Bosmans se gândise că Margaret Le Coz nu mai risca să se piardă în mulțime – încă de când o întâlnise prima dată, simțea uneori teama asta.

În seara aceea, pe esplanada din place de l'Opéra se strânseseră mai mulți protestatari, în fața unui cordon de jandarmi înșirați de-a lungul bulevardului, pentru a asigura, aparent, paza la trecerea unei coloane oficiale. Bosmans reușise să se strecoare prin mulțimea aceea până la gura de metrou, înainte de riposta jandarmilor. Abia coborâse câteva trepte, că manifestanții se buluciseră în urma lui, împingându-i pe scări pe cei aflați în față. Își pierduse echilibrul și, sub presiunea celorlalți, se lovise de zid, dând peste o fată în impermeabil. Se auzeau sirenele poliției. Apoi presiunea se domolise. Simțea că mai aveau puțin

și se sufocau. Mulțimea se revărsa în continuare pe scări. Ora de vârf. Urcaseră amândoi în metrou. Mai devreme, când se lovise de zid, fata se rănise la arcadă și acum sângera. Coborâseră după două stații și o condusese până la o farmacie. Își pusese un plasture deasupra arcadei, iar pe gulerul impermeabilului îi rămăsese o pată de sânge. O stradă liniștită. Erau singurii trecători. Se lăsa întunericul. Rue Bleue. Numele străzii i se păruse ireal lui Bosmans. Se întreba dacă nu cumva visează. Mulți ani mai târziu, nimerise din întâmplare pe acea rue Bleue și rămăsese pironit locului de un gând: De unde poți ști că vorbele pe care și le-au spus două persoane când s-au întâlnit prima dată s-au risipit în neant, ca și cum n-au fost niciodată pronunțate? Ce se alege de murmurul acela de voci, de convorbirile acelea la telefon petrecute în urmă cu o sută de ani? De milioanele de cuvinte șoptite la ureche? De toate acele cioturi de fraze atât de neînsemnate, încât sunt sortite uitării?

„Margaret Le Coz. Le Coz în două cuvinte.

— Locuiți în cartier?

— Nu. În Auteuil."

Și dacă toate aceste vorbe ar rămâne suspendate în eter până la sfârșitul vremurilor și ar fi de-ajuns puțină liniște și puțină atenție pentru a le prinde din zbor ecourile?

„Atunci înseamnă că lucrați în cartier?

— Da. În clădirea de birouri. Și dumneavoastră?“

Bosmans rămăsese surprins de vocea ei calmă, de încetineala și siguranța cu care pășea, de parcă ar fi ieșit la plimbare, de seninătatea fățișă care contrasta vădit cu plasturele de deasupra arcadei și cu pata de sânge de pe gulerul impermeabilului.

„Eu… eu lucrez într-o librărie…

— Trebuie să fie interesant…“

O spusese pe un ton amabil, detașat.

„Margaret Le Coz e un nume breton?

— Da.

— Înseamnă că v-ați născut în Bretagne?

— Nu. La Berlin.“

Răspundea politicos la întrebări, dar Bosmans simțea că nu avea de gând să-i dezvăluie mai mult. Berlin. După vreo două săptămâni, o aștepta pe Margaret Le Coz pe trotuar, la șapte seara. Mérovée ieșise din clădire primul. Purta un costum de duminică – costumele acelea cu umeri înguști făcute de un croitor de pe vremuri, pe nume Renoma.

„Veniți cu noi astă-seară? îi spusese el lui Bosmans, cu voce metalică. Am vrea să ieșim… O discotecă de pe Champs-Élysées… Le Festival…“

Rostise „Festival“ pe un ton plin de respect, ca și când ar fi fost vorba de un loc select al vieții

de noapte pariziene. Bosmans refuzase invitația. Atunci Mérovée se postase în fața lui:

„Înțeleg… Preferați să ieșiți cu Nemțoaica…“

Din principiu, nu reacționa niciodată la agresivitatea celorlalți, nici la insulte, nici la provocări. Zâmbea doar, gânditor. Având în vedere statura lui, lupta ar fi fost, în majoritatea cazurilor, inegală. Și-apoi, la urma urmei, oamenii nu erau chiar așa de răi.

În seara aceea, prima, mergeau cot la cot, el și Margaret Le Coz. Ajunseseră pe avenue Trudaine, un bulevard despre care se spune că nu începe și nu se termină niciunde, poate pentru că formează un fel de enclavă sau de luminiș și pentru că e străbătut foarte rar de mașini. Se așezaseră pe o bancă.

„Și cu ce vă ocupați acolo, la birou?

— Muncă de secretară. Și traduc corespondența din germană.

— A, da… Cum v-ați născut la Berlin…“

Ar fi vrut să afle de la ea de ce, având origini bretone, se născuse la Berlin, dar ea tăcea chitic. Se uitase la ceas.

„Aștept să treacă ora de vârf și apoi cobor la metrou…“

Așa că au intrat să aștepte într-o cafenea, în fața liceului Rollin. Bosmans locuise, timp de doi sau trei ani, la internatul acestui liceu și în multe

alte internate din Paris și din provincie. Noaptea, evada din dormitor și se plimba de-a lungul bulevardului cufundat în liniște, până la luminile din Pigalle.

„Ați făcut studii superioare?“

Oare îi pusese întrebarea asta pentru că se aflau în apropierea liceului Rollin?

„Nu. N-am studii superioare.

— Nici eu.“

Ce coincidență ciudată, să stea în fața ei, în cafeneaua asta de pe avenue Trudaine… Puțin mai în față, pe aceeași parte a trotuarului, „l'École commerciale“. Un coleg de la liceul Rollin, al cărui nume îl uitase, un băiat brunet și dolofan, care purta mereu apreschiuri, îl convinsese să se-nscrie la acea „École commerciale“. Bosmans o făcuse numai ca să-și amâne încorporarea în armată, dar nu rezistase acolo mai mult de două săptămâni.

„Credeți că ar trebui să mai țin plasturele?“

Își freca cu degetul arcada și pansamentul de deasupra. Bosmans era de părere că ar fi fost bine să-l țină până a doua zi. O întrebă dacă o doare. Ea ridică din umeri.

„Nu, nu foarte rău… Mai devreme am crezut c-o să mă sufoc…“

Aceeași mulțime, în stația de metrou, trenuri arhipline, în fiecare zi, la aceeași oră… Bosmans

citise undeva că prima întâlnire dintre două persoane este ca o rană ușoară pe care o simte fiecare, trezindu-se din singurătate și din amorțeală. După aceea, când se gândea la prima lui întâlnire cu Margaret Le Coz, își spunea că n-ar fi putut să se petreacă altfel decât acolo, în stația de metrou, împinși unul peste altul. Și când te gândești că în altă seară, în același loc, ar fi putut să coboare pe aceeași scară, în aceeași mulțime, și să ia același metrou, fără ca măcar să se vadă... Dar chiar așa să fi fost?

„Și totuși, parcă mi-aș scoate plasturele..."

Încerca să-l desprindă din margine, trăgând de el cu degetul mare și arătătorul, dar nu reușea. Bosmans se apropiase de ea.

„Lăsați-mă să vă ajut..."

Dezlipea plasturele încet, milimetru cu milimetru. Fața lui Margaret Le Coz era foarte aproape de a lui. Ea încerca să zâmbească. În sfârșit, reuși să-l desprindă de tot, trăgându-l brusc. Deasupra arcadei, urma unui hematom.

Își lăsase mâna stângă pe umărul ei. Ea îl fixa cu ochii albaștri.

„Mâine, cei de la birou o să creadă că m-am bătut..."

Bosmans o întrebă dacă nu putea să-și ia câteva zile de concediu după acel „accident". Ea îi zâmbi, mișcată parcă de o asemenea naivitate. La

birourile Richelieu Interim nu ți-ai mai găsi postul liber după o absență cât de mică.

Merseră până în place Pigalle, pe același drum pe care-l parcurgea Bosmans când se furișa din dormitorul liceului Rollin. În fața gurii de metrou, el îi propuse s-o conducă până acasă. N-o supăra prea tare rana? Nu. De altfel, la ora aceea, scările, culoarele și trenurile erau pustii și nu mai exista nici un pericol.

„Veniți să mă luați într-o seară, la șapte, la sfârșitul programului“, îi spuse ea cu voce calmă, ca și cum lucrurile începeau să meargă de la sine. „Rue du Quatre-Septembre nr. 25.“

Nici unul, nici celălalt nu aveau la ei pix sau o bucată de hârtie pe care să noteze adresa, dar Bosmans o asigură că nu uita niciodată numele de străzi și numerele de clădiri. Era modul lui de a lupta împotriva indiferenței și anonimatului marilor orașe, și poate, de asemenea, împotriva incertitudinilor vieții.

O urmărea cu privirea cum cobora scările. Și dacă avea să o aștepte degeaba, seara, la ieșirea de la birou? Îl cuprindea panica la gândul că n-o s-o mai revadă niciodată. Încerca în zadar să-și amintească în ce carte scria că fiecare primă întâlnire este o rană. Trebuie să fi citit asta pe când era elev la liceul Rollin.

În prima seară când Bosmans se dusese s-o aștepte la ieșirea de la birou, ea îi făcuse cu mâna, prin mulțimea celor care se înghesuiau afară din clădire. Era însoțită de ceilalți, de Mérovée, de brunetul cu cap de buldog și de blondul cu ochelarii fumurii. I-i prezentase drept „colegii mei“.

Mérovée le propusese să bea ceva împreună în apropiere, la Firmament, și Bosmans fusese surprins de vocea lui metalică. Margaret Le Coz îl privise cu coada ochiului pe Bosmans, apoi se întorsese spre Mérovée. Îi spusese:

„Nu pot să stau prea mult… Trebuie să ajung acasă mai devreme decât de obicei.

— A, pe bune?“

Și Mérovée se holba obraznic la ea. Se postase în fața lui Bosmans și izbucnise în râs. Râsul lui de insectă.

„Mi se pare mie, sau vreți să ne-o răpiți pe domnișoara Le Coz?“

Bosmans răspunsese gânditor:

„Păi… așa se pare…“

În cafenea, se așezase lângă ea, în fața celorlalți trei. Brunetul cu cap de buldog părea prost dispus. Se aplecă spre Margaret Le Coz și-i spuse:

„O să terminați curând traducerea raportului, nu?

— Mâine-seară, domnule“.

Îi spunea „domnule“ pentru că era mult mai în vârstă decât toți. Da, cam treizeci și cinci de ani.

„N-am venit aici ca să vorbim despre serviciu“, spuse Mérovée fixându-l pe brunetul cu cap de buldog, cu o căutătură de copil prost crescut care se așteaptă să primească o palmă.

Celălalt tăcuse mâlc, ca și când ar fi fost obișnuit cu asemenea remarci, ba chiar l-ar fi tratat cu oarecare indulgență pe tinerelul acela.

„Dumneavoastră v-ați bătut cu colega noastră?“

Mérovée îi adresase pe neașteptate întrebarea lui Bosmans, arătând spre arcada lui Margaret Le Coz.

Ea, nici o reacție. Bosmans se prefăcu că n-a auzit. Tăcere. Chelnerul întârzia să apară.

„Ce beți?“ întrebă blondul cu ochelari fumurii.

„Cere cinci halbe, fără spumă“, zise Mérovée, sec.

Blondul se ridică și se duse la tejghea să dea comanda. Margaret Le Coz schimbă o privire cu Bosmans, iar lui i se păru că era o privire complice. Încercă să spună ceva ca să rupă tăcerea.

„Carevasăzică, lucrați în același birou?“

Imediat ce-o pronunță, fraza i se păru stupidă. Își promise să nu mai facă nici un efort de conversație. Niciodată.

„Nu în același birou, răspunse Mérovée. Domnul are un birou doar pentru el.“

Și arătă spre brunetul cu cap de buldog și figură severă. Din nou tăcere. Margaret Le Coz nu se atingea de halba de pe masă. Și nici Bosmans n-avea nici un chef de bere la ora aceea.

„Dar dumneavoastră cu ce vă ocupați?“

Cel care îi adresase întrebarea era brunetul cu cap de buldog, afișând un zâmbet deloc potrivit cu privirea dură.

Începând din momentul acela, figurile și vocile li se pierd în negurile vremii – mai puțin figura lui Margaret –, înregistrarea se voalează și-apoi se întrerupe brusc. De altfel, în scurt timp cafeneaua despre care Bosmans nu știa nici acum de ce se numea Le Firmament se închidea.

Merg pe jos până la stația de metrou. În seara aceea, Margaret Le Coz îi spune că i-ar plăcea să-și schimbe locul de muncă, să plece definitiv de la Richelieu Interim și să se despartă de colegii

pe care i-i prezentase mai devreme. Citește în fiecare zi anunțurile de angajări și în fiecare zi speră să dea de unul care să-i poată deschide noi perspective. În place de l'Opéra, nu intră la gura de metrou decât câțiva oameni. Ora de vârf a trecut. A dispărut și cordonul de jandarmi din jurul esplanadei și de pe boulevard des Capucines, dar în fața Operei doi-trei oameni stau lângă limuzinele lor de închiriat, așteptându-și clienții care par că nu mai sosesc.

În timp ce coborau treptele, Bosmans a luat-o pe după umeri, vrând parcă s-o protejeze de o posibilă busculadă precum cea din seara precedentă, dar străbat culoare pustii, și pe peron sunt singurii călători care așteaptă sosirea trenului. Își aduce aminte de drumul lung cu metroul și, la capătul lui, se vede în camera lui Margaret Le Coz, în Auteuil.

Voia să afle de ce alesese să închirieze o cameră acolo, în cartierul acela îndepărtat.

„E mai sigur", îi spusese ea. Apoi, imediat, se corectase: „E mai liniștit…"

Bosmans îi surprinsese în privire îngrijorarea, ca și când ar fi încercat să se ferească de un pericol. Și într-o seară în care-și dăduseră întâlnire, după serviciu, în barul lui Jacques algerianul, foarte aproape de locuința ei, o întrebase dacă mai

cunoștea pe altcineva la Paris în afară de colegii de birou. După un moment de ezitare, îi răspunsese:

„Nu… Pe nimeni… doar pe tine…“

Locuia la Paris de numai un an. Înainte locuise în provincie și în Elveția.

Bosmans își amintea drumurile nesfârșite cu metroul alături de Margaret Le Coz, la ore de vârf. Și, de când își lua notițe în carnețelul negru, îi apăruse de două-trei ori în vis, era în mijlocul unei mulțimi, la sfârșitul programului de lucru. Și într-un alt vis, în care, din nou, se loveau de zid, din cauza presiunii celor ce se înghesuiau pe scări, în spatele lor. Se trezise zguduit. A doua zi, notase în carnețel gândul care-i venise în minte: „Pe vremea aia, sentimentul că mă pierd în mulțime împreună cu Margaret“. Regăsise două caiete cu copertă verde, Clairefontaine, ale căror pagini erau acoperite de un scris mărunt, înghesuit, cu greu recunoscut: al său. O schiță de carte din anul în care o cunoscuse pe Margaret Le Coz, un fel de roman. Pe măsură ce frunzărea caietele, îl mirase că erau scrise mult mai înghesuit decât scria el de obicei. Nu avea nici margini, nici paragrafe și nici spații între capitole: în manuscrisul acela nu exista pic de loc liber. Era cu siguranță felul lui de a-și exprima sentimentul de sufocare.

Scria uneori după-amiaza, în camera lui Margaret Le Coz, unde se refugia în absența ei. Fe-

reastra mansardei dădea spre o grădină în paragină în mijlocul căreia se afla un fag roșu. În iarna aceea, grădina era acoperită de o plapumă de zăpadă, dar, cu mult înainte de începutul calendaristic al primăverii, coroana înfrunzită a copacului aproape că atingea geamul ferestrei. Și-atunci de ce, retras din lume în liniștea camerei aceleia, umplea paginile caietului cu un scris atât de înghesuit? De ce scrisul lui era atât de întunecat și de sufocant? Pe vremea aceea nu-și pusese nici una din întrebările astea.

Sâmbăta și duminica, în cartierul acela te simțeai departe de tot și de toate. Încă din prima seară în care venise s-o aștepte la ieșirea de la birou și se întâlnise cu Mérovée și cu ceilalți, ea îi spusese că în concediu prefera să rămână acasă. Colegii ei știau unde stă? Bineînțeles că nu. Când o întrebaseră, le răspunsese că locuia la un cămin pentru studente. Nu avea de-a face cu ei în afara programului de la serviciu. De altfel, nu avea de-a face cu nimeni. Într-o sâmbătă seara, stând împreună în barul lui Jacques algerianul, din Auteuil, la o masă retrasă, în fața vitraliului, îi spusese:

„Dacă-nțeleg bine, te ascunzi și locuiești aici sub un nume fals…"

Ea zâmbise, un zâmbet forțat. Pesemne că nu aprecia acel gen de umor. Pe drumul de întoarcere,

la intrarea pe rue des Perchamps, se oprise, ca și când s-ar fi hotărât să-i facă o mărturisire. Sau poate că se temea să n-o audă cineva acolo, în fața intrării principale a blocului?

„De câteva luni mă urmărește un tip…“

Bosmans o întrebase cine era tipul. Ea ridicase din umeri. Îi părea rău, probabil, că-i dezvăluise așa ceva.

„Un tip cu care am ieșit…

— Și ți-e frică de el?

— Da.“

Acum, părea ușurată. Stătea locului și-l fixa pe Bosmans cu ochii ei albaștri.

„Îți știe adresa?

— Nu.“

Tipul ăla nu știa nici unde lucra. Bosmans încerca s-o liniștească. Parisul e mare. E imposibil să reperezi pe cineva în nebunia de la orele de vârf. Iar ei doi nu ieșeau în evidență în mulțime. Erau apariții comune. Cum să-ți sară în ochi cineva ca Margaret Le Coz? Dar Jean Bosmans? O luase pe după umeri, își continuau drumul pe rue des Perchamps. Se înnoptase și se străduiau să nu alunece pe ghețuș. În jurul lor, tăcere deplină. Bosmans auzea sunând clopotul unei biserici. Numără bătăile cu voce tare, strângând-o și mai puternic lângă el. Unsprezece seara. La ora aceea, în cartierul acela, numai barul lui Jacques

algerianul, de pe rue Poussin, mai era deschis. Bosmans se simți foarte departe de Paris.

„Aici nu te găsește nimeni.

— Crezi?“

Privea în fața ei, cu un aer îngrijorat, intrarea în bloc. Nimeni. În alte seri, nici nu se gândea la asta. Dar în alte zile îl ruga să vină neapărat s-o aștepte la sfârșitul programului. Îi era teamă ca „tipul“ să nu-i fi luat urma. Ar fi vrut să scoată mai mult de la ea, dar nu părea dispusă să-i dea detalii. Iar în momentele tihnite Bosmans spera că, până la urmă, o să uite toată povestea.

Într-o sâmbătă seara, ieșeau de la un cinematograf din Auteuil. Ea îi spusese că i se pare că-i urmărește un bărbat. El se întorsese, dar ea îl luase de braț și-l îmboldea să grăbească pasul. Într-adevăr, era un bărbat care mergea la vreo douăzeci de metri în spatele lor, o siluetă de talie medie, într-un palton înspicat.

„Îl așteptăm?“ întrebă Bosmans pe un ton jucăuș.

Ea îl strângea de braț și-l trăgea înainte. Dar el nu se mișca. Celălalt se apropia. Trecu pe lângă ei fără să le dea atenție. Nu, din fericire, nu era cine credea ea.

În camera de pe rue des Perchamps, el îi spusese, în glumă:

„Știi, tipul ăla… mi-ar plăcea totuși să știu cum arată… ca să-l recunosc pe stradă…“

Brunet, în jur de treizeci de ani, destul de înalt, tras la față. De fapt, cu un asemenea portret, Margaret păstra misterul. Dar el îi punea în continuare întrebări. Nu, bărbatul acela nu locuia la Paris. Îl cunoscuse în provincie sau în Elveția parcă, nu-și mai amintea. O întâlnire neplăcută. Și ce lucra? Nu prea știa, un fel de comis-voiajor, mereu pe drumuri între hotelurile de provincie și din când în când la Paris. Răspunsurile erau din ce în ce mai evazive, iar Bosmans ghicea că pentru a-și învinge frica îl învăluia pe individul acela în ceață, se izola de el printr-un fel de geam de sticlă mată.

În noaptea aceea, în cameră, el îi spunea că oricum nu contează. Trebuia pur și simplu să-l ignore pe tip și, dacă într-o zi avea să apară, să treacă prin fața lui fără să-i arunce nici măcar o privire. De altfel, nu era singura care voia să evite pe cineva. Nici el nu putea să treacă prin anumite cartiere din Paris fără să-l cuprindă teama.

„Înseamnă că… și ție ți-e frică să întâlnești anumiți oameni?

— Închipuie-ți un cuplu, la vreo cincizeci de ani, îi spusese Bosmans. O femeie cu părul roșcat și privirea dură, un bărbat brunet, cu aer de preot răspopit. Femeia cu păr roșcat este mama mea,

dacă e să mă iau după certificatul de naștere." În perioada aceea din tinerețe, de fiecare dată când Bosmans avea ghinionul să dea peste cei doi dacă își asuma riscul să treacă pe rue de Seine și prin împrejurimi, se întâmpla negreșit același lucru: mama lui se apropia, cu bărbia în vânt și figură agresivă, și-i cerea bani, pe tonul autoritar cu care cei mari îi ceartă pe copii. Brunetul rămânea la distanță, nemișcat, și-l măsura sever din priviri, ca și când ar fi vrut să-l facă să se simtă prost că există. Bosmans habar n-avea de ce ființele acelea îi arătau un asemenea dispreț. Se scotocea prin buzunare încercând să găsească câteva bancnote. I le întindea mamei, care le înhăța și le înfunda repede în buzunar. Apoi se îndepărtau amândoi, foarte țepeni și foarte demni, bărbatul semeț ca un toreador. Lui Bosmans nu-i mai rămânea nici măcar mărunțiș pentru biletul de metrou.

„Dar de ce le dai bani?"

Părea intrigată de-a binelea de ceea ce tocmai îi spusese Bosmans.

„Chiar e mama ta? Mai ai și alte rude?

— Nu."

Uitase pentru câteva momente de bărbatul acela care, se temea ea, avea s-o aștepte într-o seară în fața blocului.

„Vezi bine că oricine riscă să aibă întâlniri nedorite", îi spusese Bosmans.

Și adăugase că cei doi sunaseră în mai multe rânduri la ușa lui, în arondismentul paisprezece, ca să-i ceară bani. O singură dată se întâmplase să nu le răspundă. Dar reveniseră mai târziu. Bărbatul aștepta în stradă, îmbrăcat tot în negru, țanțoș și arogant. Mama lui urcase și-i ceruse bani pe un ton sec, ca și când s-ar fi adresat unui locatar care nu-și plătise de mult chiria. Îi văzuse de la fereastră îndepărtându-se pe stradă, la fel de țepeni și la fel de demni.

„Din fericire, m-am mutat. Acum nu mai pot să mă tapeze de bani."

În seara aceea, îi pusese și alte întrebări. Nu mai știa nimic despre tipul acela de când lucra la Richelieu Interim. Și ea se mutase ca să-și facă pierdută urma. Înainte să se stabilească în camera din Auteuil, locuise în mai multe hoteluri în apropiere de Étoile, dintre care unul pe rue Brey. Și acolo reușise s-o găsească. Fugise de la hotel în toiul nopții, fără măcar să-și fi făcut bagajul.

„Înseamnă că n-ai de ce să te temi, îi spusese Bosmans. Probabil că tipul a rămas acolo și-o să stea de pază până la adânci bătrâneți."

Ea izbucnise în râs, ceea ce-l liniștise pe Bosmans. Poate că și pe el cei doi îl așteptau la fosta adresă ca să-i ceară iar bani. Și-i imagina stând la pândă pe trotuar, femeia cu părul roșcat, bărbia

în vânt și figură agresivă, iar bărbatul la fel de țeapăn și semeț ca un toreador.

„Și cum îl cheamă pe tip? o întrebase Bosmans. Măcar atâta poți să-mi spui."

Ea ezitase o clipă. Și în ochi îi apăruse o umbră de neliniște.

„Boyaval.

— Prenume n-are?"

Tăcea. Părea din nou îngrijorată. Bosmans nu insistase.

Ningea în noaptea aceea. E de-ajuns, îi spusese el lui Margaret, să-ți închipui că suntem foarte departe de Paris, la munte, undeva în Engadine. Acele trei silabe sunau plăcut, aveau darul să te liniștească și să te facă să uiți de întâlnirile neplăcute.

Boyaval. Era mulțumit că aflase numele acelui individ care părea s-o preocupe atât de mult pe Margaret. Odată ce știa numele, putea înfrunta pericolul. Își propunea, fără știrea lui Margaret, să-l neutralizeze pe acel Boyaval, așa cum îi neutralizase pe femeia cu păr roșcat – mama lui, după toate aparențele – și pe bărbatul îmbrăcat în negru, despre care nu știa exact să spună dacă seamănă mai degrabă cu un preot răspopit sau cu un fals toreador.

Timpul trece… Cu o zi în urmă, mergea pe rue de Seine. Cartierul se schimbase față de vremurile acelea îndepărtate, cu femeia roșcată și preotul răspopit. Și totuși, vedea venind spre el, pe același trotuar, o femeie înaltă sprijinindu-se într-un baston. O recunoscu încă de la depărtare, deși n-o mai văzuse de treizeci de ani: cea care în certificatul de naștere figura drept mama lui. Nu mai avea părul roșcat, ci alb. Purta un impermeabil verde-fiere, cu croială militărească, bocanci și un fel de traistă petrecută după gât și atârnându-i pe lângă corp. Mergea apăsat. Părea că bastonul nu-i folosea la nimic, semăna mai degrabă cu bețele de drumeție.

Și ea îl recunoscu. Se oprise în dreptul fostei cafenele Fraysse și o privea țintă în ochi, împietrit, ca și când s-ar fi uitat la o Gorgonă. Și ea îl măsura, cu bărbia în vânt, sfidător. Îi aruncă un torent de

jigniri, într-o limbă guturală pe care n-o înțelegea. Apoi ridică bastonul și încercă să-l lovească în cap. Dar era prea înalt și bastonul îl lovi în umăr, provocându-i o durere destul de puternică.

Se dădu înapoi. Măciulia de fier îi atinse gâtul. Femeia se sprijinea acum în baston, foarte încordată, cu bărbia încă ridicată, arogant, și-l fixa cu ochii aceia care semănau cu ai lui Bosmans, mult mai mici și mai duri decât odinioară.

Se îndepărtă politicos ca să-i facă loc să treacă.

„Doamnă…"

Nu se clintea. Cu un gest poruncitor, întinse mâna larg deschisă. Dar Bosmans n-avea bani la el.

Își continuă drumul. Ajunsese în dreptul scuarului de pe rue Mazarine și se întoarse. Ea rămăsese pironită locului, urmărindu-l cu un aer de superioritate. Își trecu mâna peste gât și observă că vârfurile degetelor îi sunt mânjite de sânge. Din cauza loviturii de baston. Doamne, cât de neînsemnat devine cu timpul ceea ce te-a făcut să suferi odinioară și cât de neînsemnați devin și oamenii aceia pe care hazardul sau soarta păcătoasă ți i-au impus în copilărie sau în adolescență, și încă în certificatul de naștere. Pentru el, nu mai era decât un fel de bătrână alpinistă nemțoaică, în uniformă verde-fiere, cu traista și bastonul ei, încremenită acolo, pe trotuar. Bosmans izbucni în râs. Traversă Pont des Arts și intră în curtea Luvrului.

În copilărie, se juca acolo după-amiezi întregi. Comisariatul de poliție, în dreapta, în fundul marii Curți Pătrate, comisariatul acela de care-i era atât de frică, cu polițiștii de pază în fața intrării, ca niște vameși în fața unui post de frontieră, nimic din toate astea nu mai exista. Mergea drept înainte. Se înserase. Ajunse în curând la intrarea pe micuța rue Radziwill, unde o aștepta pe Margaret Le Coz, când lucra în sediul-anexă al Richelieu Interim. Lucra singură în birourile din acel sediu și era nespus de ușurată că nu-i mai are „în coastă“ – cum spunea ea – pe Mérovée și pe ceilalți. N-avea încredere în ei, mai ales în Mérovée și în șeful de birou, brunetul cu cap de buldog. Într-o zi, Bosmans o întrebase ce făcea mai exact la Richelieu Interim, iar ea îi răspunsese:

„Știi, Jean, au legături cu prefectura de poliție“.

Dar își mușcase imediat limba:

„Nimic deosebit, muncă administrativă… Un fel de subcontracte…“

Nu-ndrăznea să-i dezvăluie că nu știe ce sunt acelea „subcontracte“ și de altfel simțea că și ei îi convine mai mult să rămână în ceață. Totuși, o mai întrebase ceva:

„De ce cu prefectura de poliție?

— Cred că Mérovée și ceilalți lucrează cumva pentru prefectura de poliție… Dar asta nu mă privește… Îmi cer să bat la mașină documente și să

traduc rapoarte, pentru șase sute de franci pe lună… În rest…“

Bosmans avea impresia că-i dădea acele câteva informații ca și cum ar fi vrut să se justifice. Făcuse o ultimă încercare:

„Dar ce hram poartă, de fapt, Richelieu Interim?“

Ea ridicase din umeri.

„Păi… un fel de cabinet de drept contencios…“

Nu știa ce-nseamnă „contencios“, cum nu știa ce-nseamnă nici „subcontracte“. Și n-avea chef s-o roage să-i explice. Oricum, îi spusese ea, sper să-mi găsesc în curând alt loc de muncă. Așadar, Mérovée și ceilalți lucrau „cumva“ pentru prefectura de poliție… Asta-i aducea aminte de un cuvânt care, în ciuda sonorității dulci, avea ceva sinistru: turnătoare. Oare Margaret îl știa?

O aștepta întotdeauna la aceeași oră la intrarea pe rue Radziwill, o stradă îngustă pe unde nu trecea nici o mașină, astfel că Bosmans se întreba dacă nu cumva era o fundătură. La ora aceea, era întuneric. De două sau de trei ori, se dusese s-o ia chiar din birou, pentru că era prea frig s-o aștepte afară. Prima clădire pe dreapta. Se intra pe o poartă foarte joasă. O scară dublă pe care cel ce urca nu se ciocnea niciodată de cel ce cobora. Dar clădirea avea și o poartă principală, pe

rue de Valois. Îi spusese lui Margaret, ca s-o distreze, că n-avea de ce să se teamă de numitul Boyaval. Dacă o pândea afară, putea să fugă pe cealaltă ieșire. Și dacă se intersectau din întâmplare pe scara dublă, ea și Boyaval, n-aveau cum să dea unul peste celălalt, așa că avea timp s-o șteargă rapid. Îl asculta cu atenție, dar sfaturile lui nu păreau s-o liniștească.

Ca să ajungă în biroul ei, Bosmans traversa un hol cu pereții acoperiți de dulapuri din metal și cu o masă mare în centru, pe care zăceau mormane de dosare și clasoare. La telefon n-avea cine să răspundă. Încăperea în care lucra era mai mică, iar fereastra dădea spre rue de Valois. Șemineul și oglinda de deasupra lui aminteau că fusese de fapt o cameră transformată ulterior în birou. În serile în care stătea acolo cu ea, înainte să coboare scara dublă și să iasă pe rue de Valois, era convins că se aflau undeva în afara timpului și departe de tot, o senzație poate și mai puternică decât cea din camera din Auteuil.

Liniștea, telefonul din hol care suna în gol, mașina de scris la care Margaret termina de bătut un „raport", totul îi dădea lui Bosmans impresia că visează cu ochii deschiși.

Se îndreptau către stația de metrou pe lângă Palais Royal, cu arcadele lui pustii. Bosmans își amintea de galeria comercială de la stația aceea

de metrou și se întreba dacă mai exista. Erau diverse magazine, un coafor, o florărie, un vânzător de covoare, cabine telefonice, o vitrină cu lenjerie de damă unde se găseau și niște burtiere parcă din alte vremuri, și, chiar în capăt, o platformă cu fotolii din piele pe care bărbații se așezau și așteptau ca niște nord-africani ghemuiți la picioarele lor să le lustruiască încălțările. De altfel, la intrarea în galerie se afla un panou cu o săgeată și cu următoarea inscripție, care-l intriga pe Bosmans încă de mic: W.-C. LUSTRAGII.

Într-o seară, pe când trecea împreună cu Margaret prin fața platformei pentru „W.-C. LUSTRAGII“, înainte să coboare scările care duceau spre peroane, ea îl trase pe Bosmans de braț. Îi spuse în șoaptă că i s-a părut că-l zărește pe Boyaval pe unul dintre fotolii, așteptând să-și lustruiască încălțările.

„Stai un minut“, îi spuse Bosmans.

O lăsă în capătul scărilor și porni hotărât spre „W.-C. LUSTRAGII“. Un singur client, așezat pe unul dintre fotoliile de pe platformă, în haină bej. Un bărbat brunet de vreo treizeci de ani, tras la față, dar care părea s-o ducă bine. Ai fi zis că era un proprietar de garaj din Champs-Élysées sau chiar un patron de restaurant din același cartier. Fuma o țigară, în timp ce un omuleț cu părul alb, ghemuit, îi lustruia încălțările, priveliște care nu

era deloc pe placul lui Bosmans, ba chiar îl indigna. De obicei atât de cumsecade și de timid, avea și el uneori accese bruște de furie și revoltă. Ezită o secundă, apoi îi puse mâna pe umăr tipului și strânse tare. Celălalt îi aruncă o privire înmărmurită:

„Dați-mi drumul imediat!"

Vocea era aspră, amenințătoare. Bosmans spera din tot sufletul ca individul acela să fie Boyaval. Îi plăcea să înfrunte pericolul. Slăbi strânsoarea degetelor.

„Sunteți domnul Boyaval?

— Nici vorbă."

Bărbatul se ridică și se postă în fața lui Bosmans, defensiv.

„Sunteți sigur? îl întrebă Bosmans, calm. Nu sunteți Boyaval?"

Era cu un cap mai înalt decât el și mai solid. Celălalt părea să-și dea seama de asta. Tăcea mâlc.

„Păcat atunci."

Se întoarse lângă Margaret, care-l aștepta în capătul scărilor. Era foarte palidă.

„Deci?

— Nu e el."

Stăteau unul lângă altul pe o bancă, așteptând metroul. Observă că lui Margaret îi tremurau ușor mâinile.

„De ce ți-e așa de frică de el?"

Nu-i răspundea. Iar lui îi părea rău că bărbatul acela nu era Boyaval. Spera să termine odată cu povestea aia. Era o prostie, o amenințare în neant, tipul ăla prezent, dar invizibil, o teroriza, iar ea nu voia să spună exact de ce. Lui nu-i era frică de nimic. Cel puțin asta-i spunea lui Margaret, ca s-o liniștească. După ce-avusese de-a face, încă din copilărie, cu femeia roșcată și cu preotul răspopit, nu se mai temea de nimeni și de nimic. Îi repeta asta lui Margaret și acolo, pe bancă, în așteptarea metroului. Voia s-o facă să uite descriindu-i cuplul acela pe care trebuia încă să-l înfrunte, din când în când, la cheremul unor întâlniri întâmplătoare pe străzi: bărbatul cu părul scurt, cu obraji supți și privire de inchizitor; femeia cu bărbia ridicată patetic, la fel de disprețuitoare în haina ei militărească… Ea îl asculta și în cele din urmă zâmbea. El îi spunea că erau de-a dreptul insignifianți, și cei doi indivizi care, nu înțelegea de ce, îl urmăreau cu ostilitatea lor și-i cereau de fiecare dată bani, și Boyaval, și totul. La o adică, cine-i împiedica să plece pur și simplu, într-o zi, din Paris, spre alte orizonturi? Erau liberi. Ea dădea din cap, ca și când s-ar fi lăsat convinsă. Rămâneau acolo, pe bancă, și lăsau trenurile să treacă.

Cineva îi șoptise o frază în somn: Îndepărtat Auteuil, încântător cartier al profundelor mele tristeți, și o notă în carnețel, știind bine că anumite cuvinte pe care le auzi în vis și care te tulbură și pe care-ți promiți c-o să le reții îți scapă odată ce te trezești sau nu le mai găsești sensul.

În noaptea aceea o visase pe Margaret Le Coz, ceea ce i se întâmpla rar. Stăteau împreună la o masă în barul lui Jacques algerianul, cea mai apropiată de ușa de la intrare, deschisă larg spre stradă. Era o după-amiază de vară, așa că simțea cum îi intră soarele-n ochi. Se întrebă dacă fața îi era cea de atunci sau cea de la douăzeci și unu de ani. Cea de la douăzeci și unu de ani, cu siguranță. Altfel, ea l-ar fi privit pieziș și nu l-ar fi recunoscut. Totul era scăldat într-o lumină limpede, datorită ușii deschise spre stradă. Îi veniră în minte câteva cuvinte, fără-ndoială titlul unei

cărți: O poartă către vară. Și totuși, pe Margaret Le Coz o cunoscuse iarna, o iarnă geroasă, care i se păruse interminabilă. Barul lui Jacques algerianul era un fel de refugiu în care te adăpostești din calea furtunilor de zăpadă, și nu-și amintea să fi mers acolo cu Margaret vara.

Observa un fenomen ciudat: visul acela învăluia în lumina lui tot ce fusese real, străzile, oamenii pe care îi întâlnise împreună cu Margaret. Și dacă lumina aceea fusese cea adevărată, cea în care trăiau amândoi pe vremea aceea? De ce-ar mai fi umplut cele două caiete, cu scrisul acela mic și înghesuit care-i trăda angoasa și senzația de sufocare?

I se păru că găsește răspunsul: tot ce trăiești zi după zi poartă amprenta incertitudinilor prezentului. De exemplu, la fiecare colț de stradă, ei îi era frică să nu dea peste Boyaval, iar lui Bosmans, peste cuplul nesuferit care-l urmărea – nu înțelegea de ce anume – cu răutate și dispreț și care l-ar fi jecmănit fără să stea pe gânduri dacă l-ar fi găsit mort, acolo, în plină stradă, împușcat în inimă. Dar de departe, odată cu trecerea anilor, incertitudinile și spaimele pe care le trăiai în prezent s-au voalat, așa ca o melodie de la radio cântată de o voce cristalină pe care n-o puteai asculta cum trebuie din cauza paraziților. Da, dacă stau să mă gândesc acum, totul era exact ca-n

vis: Margaret și cu mine, așezați față-n față, scăldați într-o lumină limpede și fără timp. Cam asta ne explica și filozoful pe care-l întâlniserăm într-o seară la Denfert-Rochereau. Spunea:

„Prezentul e întotdeauna plin de incertitudini, așa-i? Vă întrebați cu neliniște ce-o să se-ntâmple în viitor, așa-i? Și-apoi timpul trece și viitorul devine trecut, așa-i?“

Avea grijă să accentueze fiecare frază pe care-o rostea cu câte-un „așa-i?“ din ce în ce mai dureros.

Când o întrebase de ce alesese să locuiască în cartierul acela îndepărtat, Auteuil, îi răspunsese:

„E mai sigur“.

Și el se refugiase aproape la periferie, departe, în Tombe-Issoire, ca să scape de cuplul agresiv care-l urmărea. Dar îi descoperiseră noua adresă și mama lui venise într-o seară și-i bătuse cu pumnul în ușă, în timp ce bărbatul o aștepta pe stradă. A doua zi, cartierul Tombe-Issoire și Montsouris nu i se mai păruse așa de sigur cum își închipuise. Înainte să intre în bloc, se uita înapoi, iar când urca scara îi era teamă ca nu cumva cei doi să-l aștepte în capătul culoarului, în fața ușii. Și-apoi, după câteva zile, nici nu se mai gândea la asta. Își găsise un alt apartament în același cartier, pe rue de l’Aude. Din fericire, trebuie să te bazezi, cum spunea filozoful, și pe nepăsarea ti-

nereții, așa-i? Erau și zile însorite, în care Margaret nu-l mai fixa cu ochii ei neliniștiți.

Îndepărtatul Auteuil… Se uita pe mica hartă a Parisului de pe ultimele două pagini ale carnețelului Moleskine. Se gândise întotdeauna că pe străzile dosnice ale anumitor cartiere ar putea reîntâlni persoane din tinerețea lui, rămase la vârsta și cu înfățișarea de odinioară. Duceau, acolo, o viață paralelă, ferită de scurgerea timpului… În pliurile secrete ale acelor cartiere, Margaret și ceilalți trăiau încă, exact așa cum erau odinioară. Ca să ajungă la ei, trebuia să descopere ganguri secrete printre clădiri, străzi care nu figurau pe hartă și care la prima vedere păreau niște fundături. În vis, știa cum să ajungă la ele de la o stație anume de metrou. Dar când se trezea nu simțea nevoia să verifice în Parisul real. Sau mai degrabă nu-ndrăznea.

Într-o seară, o aștepta pe Margaret pe avenue de l'Observatoire, pe trotuar, sprijinit de gardul cu zăbrele al parcului, un moment complet izolat de toate celelalte, încremenit în eternitate. De ce tocmai seara aceea, pe avenue de l'Observatoire? Dar, în curând, imaginea prindea din nou viață, filmul se derula în continuare și totul redevenea simplu și logic. Era prima seară în care se dusese la profesorul Ferne. Din Auteuil, luaseră metroul

până în Montparnasse-Bienvenüe. Din nou, la ora de vârf. De aceea preferaseră să-și continue drumul pe jos. Ea mai avea destul timp până la întâlnire. Anotimpurile se suprapuneau neclar. Probabil că era încă iarnă, la scurt timp după perioada în care Margaret lucrase în birourile de pe rue Radziwill. Și totuși, la patruzeci de ani distanță, lui Bosmans i se părea că ajunseseră la intrarea în Parcul Observatorului într-o seară de primăvară sau de vară. Coroanele copacilor formau o boltă deasupra trotuarului pe care înainta împreună cu Margaret. Ea îi spusese:

„Poți să vii cu mine".

Dar lui i se părea că nu vorbise serios. Nu, avea s-o aștepte în fața blocului în care locuia profesorul ăla, Ferne. Se uita la fațadă. Oare la ce etaj stătea profesorul Ferne? Sigur acolo unde erau luminate câteva uși cu geam de-a rândul. Stând sprijinit cu spatele de gardul scuarului, se gândea că, poate, începând din seara aceea, viața lor avea să ia o nouă întorsătură. Pe-acolo totul era calm și așezat, coroanele copacilor, liniștea, fațada blocului, capetele de lei sculptate deasupra intrării principale. Leii aceia păreau să stea de pază, uitându-se visători la Bosmans. Apoi una dintre ușile cu geam se deschidea, iar dinăuntru se auzea cineva cântând la pian.

Când ieșise din bloc, îi spusese că totul era stabilit. Vorbise cu soția profesorului. Avea să se ocupe de copii nu cu normă-ntreagă, ci doar trei zile pe săptămână. Soția profesorului îi explicase că nu era vorba propriu-zis de o slujbă de guvernantă. Nu. Mai degrabă de bonă, cu singura diferență că nu era obligată să doarmă acolo.

În seara aceea, îi propusese să-i arate și el unde locuiește, departe, în arondismentul paisprezece, pe rue de l'Aude. Nu luaseră metroul. Mergeau pe un bulevard înțesat de ospicii și mănăstiri, în apropiere de Observator, iar Bosmans și-i imagina acolo pe cei câțiva cercetători stând în penumbră, în liniște și privind prin telescoapele lor stelele. Poate că printre ei era și profesorul Ferne. Ce-ar fi putut să predea? Nu știa. Margaret observase în apartament o bibliotecă mare, cu o scară din lemn natur cu ajutorul căreia se ajungea la ultimele rafturi. Toate cărțile erau legate și păreau foarte vechi.

În ziua în care aflase că trebuie să meargă acasă la profesorul Ferne, Bosmans venise s-o ia de la birou mai devreme decât de obicei. Trebuia să treacă pe la agenția de recrutare Stewart, în foburgul Saint-Honoré, ca să obțină adresa profesorului Ferne și să stabilească ziua și ora întâlnirii.

Îi primise un bărbat blond cu ochi mici, albaștri, și Bosmans se întrebase dacă era domnul Stewart în persoană. Acesta nu păruse mirat de prezența lui Bosmans și-i invitase pe amândoi să se așeze pe fotoliile de piele din fața biroului său.

„În sfârșit, v-am găsit de muncă, îi spusese el lui Margaret. A durat ceva…“

Și Bosmans înțelesese că Margaret se înscrisese la agenția Stewart cu mult înainte să înceapă lucrul la Richelieu Interim.

„Păcat, mai spusese blondul, că n-ați putut obține o adeverință de la dl Bagherian, pentru care ați lucrat în Elveția.

— Nu mai am adresa dumnealui“, răspunsese Margaret.

Scoase o fișă dintr-o mapă și-o puse pe birou. Bosmans observă, în susul paginii, o poză de buletin. Blondul mai scoase pe birou o scrisoare cu antetul agenției Stewart. Copie pe ea informațiile de pe fișă. Se încruntă și ridică capul:

„V-ați născut la Berlin – Reinickendorf?“

Pronunțase ezitant silabele ultimului cuvânt. Ea roșise puțin.

„Da.

— Sunteți de origine germană?“

Mereu și mereu aceeași întrebare. Tăcu. Până la urmă, răspunse răspicat:

„Nu chiar“.

El continua să transcrie informațiile de pe fișă, cu un aer preocupat. Părea un școlar care-și face temele. Bosmans schimbase o privire cu Margaret. Blondul îndoi foaia și o băgă repede într-un plic marcat de asemenea cu antetul agenției Stewart.

„Vă rog să i-l dați profesorului Ferne."

Îi întinse plicul lui Margaret.

„Cred că n-o să fie o muncă prea grea. E vorba de doi copii de vreo doisprezece ani."

Îl fixă pe Bosmans cu ochii lui mici și albaștri.

„Și dumneavoastră căutați de lucru?"

Bosmans habar n-avea de ce-i răspunsese: da. El, care uneori se purta ca un apucat, când avea de-a face cu un interlocutor evita adesea să-l contrazică și nu-ndrăznea să refuze propunerile, nici chiar pe cele mai neașteptate.

„Dacă-i așa, puteți să vă înscrieți la agenția Stewart."

În asemenea momente, își ascundea întotdeauna stânjeneala sub un zâmbet, așa că, fără îndoială, blondul luă zâmbetul acela drept o încuviințare. Începu să completeze o fișă.

„Numele și prenumele, vă rog.

— Jean Bosmans.

— Aveți studii superioare?"

Când să-i răspundă că n-avea decât diploma de bacalaureat, Bosmans simți dintr-odată că a mers prea departe și că e vremea să pună capăt

întâlnirii, dar se temea să nu-i compromită cumva viitorul lui Margaret, jignindu-l pe blond.

Îi cerea data și locul nașterii și adresa. Luat pe nepregătite, Bosmans îi dictă data lui de naștere reală și adresa de pe rue de l'Aude nr. 28.

„Sunteți drăguț să-mi semnați aici?“

Îi arătă un loc în josul foii și-i întinse stiloul. Bosmans semnă.

„O să mai am nevoie și de o poză de buletin. Vă rog să mi-o trimiteți prin poștă.“

Margaret părea surprinsă de atitudinea docilă. După ce semnă, Bosmans îi spuse blondului:

„Știți, poate că n-o să am nevoie de slujbă în viitorul apropiat.

— Există o mulțime de oportunități, spuse blondul, făcându-se că nu-l aude. Până când apare vreo slujbă cu normă-ntreagă, putem să vă găsim câteva colaborări“.

Tăcere. Blondul se ridică.

„Vă doresc mult succes!“ îi spuse lui Margaret.

Îi conduse până la ușă. Îi strânse mâna lui Bosmans.

„Vă contactăm noi.“

Afară, Margaret îl întrebă de ce-l lăsase să completeze fișa în locul lui. Bosmans ridică din umeri.

Câte fișe, chestionare, formulare de înscriere nu completase cu scrisul lui mărunt, doar ca să-i

facă cuiva pe plac sau ca să scape de cineva sau chiar din indiferență, fără nici un rost… Singura semnătură cu adevărat importantă pentru el fusese semnătura de înscriere la facultatea de medicină, pe la optsprezece ani, dar nu-l admiseseră, pentru că nu dăduse bacalaureatul științific.

A doua zi după acea întâlnire, trimisese o poză de buletin la agenția Stewart. Îi spusese lui Margaret că era mai prudent așa și că nu trebuia să facă valuri…

Oare mai exista agenția Stewart? Se gândi să meargă să verifice. Dacă-și păstraseră sediul, avea să caute în arhive fișa lui și pe cea a lui Margaret, cu pozele din vremea aceea. Și poate că avea să-l întâmpine același bărbat blond cu ochi mici și albaștri. Și totul avea să se repete, exact la fel.

Pe atunci, la librărie nu venea prea multă lume. Bosmans încerca să-și aducă aminte configurația locului. Librăria propriu-zisă, cu masa din lemn închis la culoare. Pe ușa din dos se ajungea într-un fel de hală cu acoperiș de sticlă, un depozit doldora de cărți. Pe unul dintre pereți, un vechi panou cu inscripția CASTROL. În capăt de tot, ușa de fier culisantă dădea pe o altă stradă. Bosmans se gândise că era un fost garaj. De altfel, scotocind într-o după-amiază prin arhivă, găsise contractul inițial. Da, asta era: librăria

și Editura Sablier fuseseră înființate pe locul fostului garaj l'Angle.

O scară largă, cu balustradă de fier, ducea din librărie la demisolul ocupat pe vremuri de birourile editurii. Pe ușa din dreapta, o placă de aramă pe care era gravat numele editorului: „Lucien Hornbacher". Un culoar. Apoi un salon destul de întunecat, pe care Bosmans îl numea fumoar. O canapea și câteva fotolii din piele de culoare închisă. Câteva scrumiere cu picior. Podeaua era acoperită cu un covor persan. Și, de jur împrejur, corpuri de bibliotecă vitrate. Erau acolo toate cărțile publicate de Editura Sablier în cei douăzeci de ani cât funcționase.

Își petrecea adesea începutul după-amiezii în fostul birou al lui Lucien Hornbacher. De la fereastră, se vedeau, dincolo de avenue Reille, copacii de la intrarea în parcul Montsouris. Lăsa ușa deschisă, ca să audă soneria stridentă care anunța, de fiecare dată, sosirea unui client la parter. Biroul era mic, din lemn masiv, cu numeroase sertare pe laterale. Scaunul rotativ nu fusese schimbat de pe vremea lui Lucien Hornbacher. În fața ferestrei, un divan îmbrăcat în velur albastru-întunecat. Pe birou, în mijloc, o clepsidră, emblema editurii. Bosmans observase că purta semnătura unui faimos bijutier și se mirase că nu se găsise nimeni care s-o fure. Avea senzația că e

paznicul unui loc părăsit. Lucien Hornbacher dispăruse în timpul războiului și, după douăzeci de ani, Bourlagoff, contabilul-șef, care venea regulat la librărie, vorbea întotdeauna cu jumătate de gură despre acea dispariție. Era un bărbat la vreo cincizeci de ani, cu părul grizonant tuns bros și cu tenul bronzat. Lucrase pentru Hornbacher în tinerețe. Până când avea să supraviețuiască librăria? De fiecare dată când îl întreba pe Bourlagoff despre viitorul nesigur al fostei Edituri Sablier, Bosmans primea numai răspunsuri vagi.

Cărțile publicate odinioară de Lucien Hornbacher umpleau rafturile librăriei de la parter. Mare parte din ele erau despre ocultism, despre religiile orientale și despre astronomie. În catalog figurau de asemenea lucrări de cercetare pe diverse teme. La început, Hornbacher publicase și câțiva poeți și autori străini. Dar clienții care încă se mai aventurau în librărie erau interesați în special de științele oculte și căutau cărți de negăsit în altă parte, iar Bosmans se ducea adesea să scotocească după ele în depozit.

Cum își găsise slujba asta? Plimbându-se într-o după-amiază prin împrejurimi, în arondismentul paisprezece, îi atrăsese atenția plăcuța cu numele firmei pe jumătate șters de deasupra vitrinei: *Editura Sablier*. Intrase. Bourlagoff nu se

ridicase de la locul lui din spatele mesei. Dar apoi începuseră să vorbească. Căutau pe cineva care să stea în librărie patru zile pe săptămână… Un student… Bosmans îi spusese că l-ar fi interesat, dar că nu era „student". Nici o problemă. Salariul ar fi fost de două sute de franci pe săptămână.

Margaret îl vizitase prima oară la locul său de muncă într-o sâmbătă însorită de iarnă. Uitându-se pe fereastra din biroul lui Hornbacher, o văzuse cotind pe avenue Reille. Își amintea că ezitase o clipă. Se oprise pe trotuar și privise-n stânga și-n dreapta, ca și când ar fi uitat la ce număr se afla librăria. Apoi se urnise din nou. Probabil că zărise de la depărtare vitrina. Începând din ziua aceea, de fiecare dată când își dădeau întâlnire la fosta Editură Sablier, o pândea de la fereastră. Se îndrepta negreșit spre el pe avenue Reille, pe trotuarul în pantă, în lumina limpede de iarnă, sub cerul sticlos, dar la fel de bine ar putea să fie vară, pentru că, în capăt de tot, se zăresc coroanele înfrunzite ale copacilor din parc. Uneori plouă, dar ploaia nu pare s-o deranjeze. Merge prin ploaie la fel de liniștită ca întotdeauna. Își ridică cu mâna dreaptă gulerul hainei roșii. Atât.

Venise acasă la profesorul Ferne de câteva ori, vinerea seara, singura zi în care profesorul ieșea în oraș împreună cu soția lui până după miezul nopții și Margaret trebuia să stea cu cei doi copii. După-amiaza îi ducea la școală: pe fetiță la colegiul Sévigné, iar pe băiat la liceul Montaigne. Apoi rămânea la ei la cină. După masă era liberă, și Bosmans o aștepta pe avenue de l'Observatoire.

Într-o seară, se întâlniseră în fața gardului cu zăbrele al scuarului și-i spusese că trebuia să mai stea cu copiii. Soții Ferne erau în vizită la un coleg și nu se întorceau după cină. Îi propusese să urce cu ea în casă, dar el ezitase. Poate că profesorul și soția lui aveau să fie șocați să-l găsească acolo la întoarcere, iar copiii aveau să-l privească nedumeriți. Nu se simțea deloc bine în compania unor astfel de oameni și meseria lor îl intimida: el, Georges Ferne, profesor de drept constituțional

la o școală de studii aprofundate, iar ea, Suzanne Ferne, avocată de prestigiu la înalta curte din Paris, cum scria pe hârtiile lor de corespondență pe care i le arătase Margaret.

Urcase totuși în casă, cu inima strânsă. De ce avea sentimentul că se strecoară acolo ca un hoț? Încă din hol, îl impresionase austeritatea locului. Pereții erau lambrisați cu lemn închis la culoare. În salonul ale cărui ferestre dădeau spre Parcul Observatorului, aproape nici o piesă de mobilier. De altfel, să fi fost chiar un salon? În fața ferestrei erau două mici birouri. După cum îi explicase ea, profesorul Ferne și soția lucrau adesea împreună, dar fiecare la biroul său.

În seara aceea, cei doi copii, în halate ecosez, stăteau pe canapeaua de piele neagră din salon. Margaret și Bosmans îi găsiră citind, cu fețișoare concentrate și serioase. Se ridicară și se apropiară ceremonios de Bosmans să-i strângă mâna. Nu păreau câtuși de puțin mirați de prezența lui.

Băiatul citea dintr-un manual de matematică. Bosmans a fost surprins să vadă că-și lua notițe pe margini. Fata era absorbită de o carte cu coperte galbene de la Classiques Garnier: *Cugetările* lui Pascal. Bosmans îi întrebase câți ani au. Unsprezece, respectiv doisprezece ani. Îi felicitase pentru cuminţenie și pentru lecturile mature. Dar nu păreau să pună preț pe asemenea complimente, ca și când

era ceva firesc. Băiatul ridicase din umeri și se întorsese la manualul lui, iar fata îi zâmbise timid lui Bosmans.

Între cele două ferestre ale salonului era agățată o fotografie înrămată: profesorul Ferne și soția, foarte tineri, surâzători, dar cu o anume gravitate în priviri, îmbrăcați în robe de avocați. De fiecare dată când își petrecea seara cu Margaret în apartamentul lor, stăteau pe canapeaua de piele, așteptându-i să se întoarcă. Margaret îi dusese pe copii la culcare și le dăduse voie să mai citească o oră în pat. Lampa cu abajur roșu așezată pe un gheridon răspândea o lumină caldă și liniștitoare, lăsând câteva zone de penumbră. Bosmans se uita spre fereastră, imaginându-și-i pe profesorul Ferne și pe doamna avocat cum lucrau la dosare, fiecare la biroul său. Poate că în concedii copiii stăteau lângă ei pe canapea, cu nasul în cărți, ba poate că și după-amiezile de sâmbătă urmau același tipar, fără ca nimic să tulbure liniștea din familia aceea studioasă.

Lui Bosmans i se părea că profită într-un mod fraudulos, împreună cu Margaret, de liniștea și tihna aceea. Se ridica să se uite pe fereastră și se întreba dacă Parcul Observatorului nu se găsea cumva într-un oraș străin în care tocmai sosiseră, el și Margaret.

Prima dată, a încremenit de spaimă auzind, spre miezul nopții, cum se deschide și se închide la loc ușa apartamentului și apoi vocea profesorului Ferne și a soției lui, în hol. Se uita insistent la Margaret și simțea că dacă nu-și vine în fire o să izbucnească și-o să-i spună cât e de speriat. Când soții Ferne intrară, se ridică și se îndreptă spre ușa salonului. Le întinse mâna ca și când ar fi plonjat în apă, dar se liniști imediat văzând că amândoi îi răspund la salut.

Îngăimă doar:

„Jean Bosmans".

Erau la fel de serioși ca și copiii lor. Și, la fel ca ei, păreau să nu se mire de nimic, în nici un caz de prezența lui Bosmans. Oare-i auziseră numele? Profesorul Ferne părea să trăiască într-un plan superior, abstract, în care n-avea habar de mărunțișurile vieții de zi cu zi. Tot așa și soția lui, cu privirea ei rece, cu părul tuns scurt și cu felul ei foarte direct de a se purta și de a vorbi. Dar ceea ce-l deconcertase pe Bosmans la acea primă întâlnire i s-a părut până la urmă liniștitor, gândindu-se că relația cu cei doi ar fi putut chiar să-l ajute.

„André și-a învățat la matematică?" o întrebă profesorul pe Margaret, cu o voce foarte blândă, care îl surprinse pe Bosmans.

„Da, domnule.

— Am văzut că-și lua notițe pe marginile cărții... bâigui Bosmans. E remarcabil pentru vârsta lui."

Profesorul și soția lui îl fixară cu privirea. Poate că fuseseră șocați de cuvântul „remarcabil"?

„Lui André i-a plăcut întotdeauna matematica", spuse profesorul cu aceeași voce blândă, ca și cum n-ar fi găsit nimic excepțional sau „remarcabil" în asta.

Doamna avocat Ferne venise lângă Bosmans și Margaret.

„Bună seara", le spusese ea înclinându-și puțin capul și zâmbind protocolar.

Apoi ieși din salon. Profesorul îi salută și el, pe același ton detașat ca și soția lui, doar că, în plus, le strânse mâinile pe rând înainte să iasă pe ușa din spate a salonului.

„E ciudat, spuse Margaret când rămaseră singuri. Am putea să rămânem toată noaptea aici... Nici că le-ar păsa... Parcă sunt aerieni..."

Mai degrabă lăsau senzația că nu voiau să-și piardă timpul cu micile detalii insignifiante, și mai ales că evitau să vorbească fără să spună nimic. Bosmans își închipuia că în camera din fund, care servea drept sufragerie, până și mesele lor erau studioase. Le puneau copiilor întrebări de matematică sau de filozofie, iar ei răspundeau cât se poate de bine, cu precocitatea aceea a tinerilor

muzicieni geniali. Probabil că profesorul și doamna avocat Ferne se cunoscuseră pe băncile facultății, se gândea Bosmans. De-asta se purtau și acum unul cu celălalt puțin nefiresc. Ceea ce părea să-i lege era o mare complicitate intelectuală, o camaraderie de foști studenți, până și în felul ironic în care își vorbeau cu „dumneavoastră".

Într-o noapte, ieșind din bloc, în liniștea din Parcul Observatorului, Bosmans aruncă, pe un ton grav, o sentință care o făcu pe Margaret să zâmbească:

„Prostia nu e punctul lor forte".

O sfătuise să spună că e fratele ei. După părerea lui, Ferne și soția lui desconsiderau legăturile sentimentale care nu duceau la un schimb continuu de idei între persoane de sex diferit. Dar îi respecta foarte mult, și când se gândea la ei îi veneau în minte cuvinte precum: Justiție; Drept; Rectitudine. Într-o seară, după ce Margaret îi dusese pe copii la culcare și le dăduse voie, la rugămintea lui Bosmans, să mai citească în pat două ore în loc de una, rămăseseră singuri în salon, ca de obicei.

„Ar trebui să-i rugăm să ne-ajute", zise Bosmans.

Ea căzuse pe gânduri. Dădu din cap.

„Da… e o idee bună…

— De fapt, nu să ne-ajute, spusese Bosmans. Mai degrabă să ne apere, pentru că sunt avocați…"

Odată, o însoțise pe Margaret în camera copiilor, unde-i lăsaseră în paturile lor gemene, citind fiecare din cartea lui. Apoi porniseră să exploreze apartamentul. Biblioteca ocupa o cămăruță și era compusă numai din cărți de drept și de științe umane. Câteva rafturi cu discuri cu muzică clasică. În colțul din stânga al camerei, un divan și un pick-up. Cu siguranță că profesorul și doamna avocat Ferne se relaxau stând pe divan, unul lângă altul, ascultând muzică. Dormitorul lor era chiar lângă bibliotecă, dar nu îndrăzniră să intre. Zăriră totuși, prin ușa întredeschisă, două paturi gemene, la fel ca în camera copiilor. Apoi se întoarseră în salon. În seara aceea, Bosmans simți că erau pur și simplu de capul lor acolo. Ce diferență uriașă între profesorul Ferne, soția lui, copiii, apartamentul liniștit, pe de o parte, și tot ce-i aștepta afară pe Margaret și pe el, oamenii aceia cu care riscau să se-ntâlnească, pe de altă parte… Aceeași senzație de siguranță și de tihnă o mai trăia dupăamiaza, în fostul birou al lui Lucien Hornbacher, când se întindea pe divanul îmbrăcat în velur albastru-întunecat, răsfoind catalogul Editurii Sablier sau încercând să noteze câte ceva în carnețel. Trebuia să-și ia inima-n dinți și să le ceară profesorului și soției lui să-i ajute, măcar cu un sfat, sau să-i sprijine moral. Cum să îi descrie pe femeia roșcată și pe preotul răspopit? Presupunând

că și-ar fi găsit cuvintele, soții Ferne nu și-ar închipui că pot exista asemenea oameni și s-ar uita stânjeniți la el. Și Dumnezeu știe ce mai era și cu Boyaval ăla, despre care Margaret nu-ndrăznea să-i dea mai multe amănunte… Hotărât, și unul, și celălalt erau în viață frunze-n vânt. Fără familie. Fără un loc al lor de drept. Oameni de nimic. Uneori, mai că-l lua amețeala când se gândea.

Într-una din nopți, când se întorseseră acasă, profesorul și soția lui li se păruseră mai prietenoși decât de obicei. Când intraseră în salon, le spuseseră câteva cuvinte amabile amândurora.

„Sper că nu sunteți foarte obosiți“, zisese profesorul Ferne, cu vocea lui blândă.

Iar lui Bosmans i se păruse că vede o urmă de bunăvoință și în privirea soției lui.

„Nu... totul e-n regulă“, răspunsese Margaret, cu un zâmbet larg.

Profesorul se întorsese spre Bosmans.

„Sunteți student?“

Bosmans amuțise de rușine. Îi era teamă să spună ceva care l-ar fi stânjenit cu siguranță imediat.

„Lucrez într-o editură.

— A, da? Care?“

Bosmans avea impresia că profesorul și soția lui le dădeau atenție numai din politețe. Stăteau

în picioare în fața lor abia așteptând de fapt să iasă din salon.

„La Editura Sablier.

— N-am auzit de ea“, spuse doamna avocat Ferne, în felul acela direct cu care Bosmans se obișnuise deja.

„De fapt, mă ocup mai degrabă de librărie…“

Simți însă imediat că precizarea era inutilă. Profesorul Ferne și soția lui își pierduseră interesul. Iată genul de detalii pe care le considerau lipsite de importanță. Poate că ar fi trebuit să le vorbească mai pe șleau. Margaret îi semăna, nu găsea niciodată cuvintele ca să se apropie cu-adevărat de ei, nu făcea decât să le zâmbească și să le răspundă la cele câteva întrebări despre copii.

„Și ce fel de cărți se găsesc în librăria dumneavoastră? întrebă soția profesorului, pe tonul acela pur protocolar.

— Păi… în special cărți despre științele oculte.

— Noi nu știm prea multe despre științele oculte“, spuse soția profesorului, ridicând din umeri.

Bosmans prinse curaj.

„Bănuiesc că n-ați avut timp să citiți despre științele oculte, studiind dreptul…“

Și arătă, cu un gest ezitant, fotografia înrămată de pe perete, cu ei doi tineri, în robe de avocați.

„Da, aveam alte domenii de interes“, spuse soția profesorului Ferne, cu o voce gravă care-l făcu pe Bosmans să regrete replica familiară dinainte.

Urmă un moment de tăcere. Apoi Margaret încercă să continue discuția.

„În curând este ziua lui André… M-am gândit că am putea să-i facem cadou un cățeluș…“

O spuse cumva naiv și spontan. Profesorul și soția lui păreau stupefiați, ca și cum tocmai ar fi auzit o-njurătură.

„N-am avut niciodată câine în familia noastră“, spuse răspicat doamna avocat Ferne.

Margaret lăsă privirea în pământ, și Bosmans observă că roșise toată de fâstâceală. Vru să-i sară în ajutor. Dar se temu să nu-și piardă cumpătul, dezlănțuindu-și violența aceea de mirare la un băiat înalt și bine făcut, dar la locul lui, cum era el.

„Nu vă plac câinii?“

Profesorul Ferne și soția lui îl priviră tăcuți, ca și când nu ar fi înțeles întrebarea.

„Cred că pe copii i-ar bucura mult un cățeluș, bâigui Margaret.

— Mă-ndoiesc, răspunse soția profesorului. André n-ar suporta ca un câine să-i distragă atenția de la matematică.“

Fața i se întunecă într-o expresie severă, și Bosmans observă cu stupoare că figura aceea, cu părul

șaten tuns scurt, maxilare puternice și un fel de rigiditate a pleoapelor, avea un aer mai degrabă masculin. Pe lângă ea, profesorul Ferne părea cumva fragil. Să fi fost din cauza părului blond bătând în roșcat? Tenul palid? Bosmans mai observase că doamna avocat Ferne nu zâmbea decât din vârful buzelor. Ochii îi rămâneau reci.

„Haideți să uităm de povestea asta cu câinele", spuse profesorul Ferne, cu vocea lui blândă.

Sigur, se gândi Bosmans. În apartamentul acela auster, în familia aceea care cu siguranță că se dedica de generații întregi dreptului și magistraturii și ai cărei copii erau cu doi ani mai maturi decât liceenii de vârsta lor, n-avea ce să caute un câine. Când simți că soții Ferne se pregăteau să iasă din salon, lăsându-i singuri pe el și pe Margaret, ca și în serile precedente, își spuse că poate-ar merita să mai facă o încercare.

„Aș vrea să vă cer sfatul într-o problemă." Și, ca să capete curaj, aruncă o privire spre fotografia cu ei doi în robe negre.

Oare îl auziseră? Vorbise atât de încet… Reluă imediat:

„Dar n-aș vrea să vă rețin… Poate rămâne pe altă seară…

— Cum doriți, spuse profesorul Ferne. Vă stau la dispoziție".

Ieși din salon împreună cu soția lui, nu înainte de a le zâmbi, la fel de protocolar.

„Ce sfat voiai să le ceri?" îl întrebă Margaret.

Nu mai știa ce să spună. Chiar așa, ce sfat? Îi venise ideea să apeleze la profesor și la soția lui când văzuse fotografia aceea cu ei în robe de avocați. Într-o zi, se aventurase în sala pașilor pierduți din Palatul de Justiție și urmărise ținuta maiestuoasă și în același timp suplă al tuturor acelor oameni care mișunau încolo și-ncoace în robele lor, unele cu bordură de hermină. Și-apoi, copil fiind, îi atrăsese atenția o fotografie cu o tânără aflată pe banca acuzaților la Curtea de Jurați, în spatele unui bărbat cu robă neagră. În legenda fotografiei scria: „Alături de acuzată, apărătorul ei o susține cu toată competența și cu bunăvoință paternă..."

Oare ce delict sau ce greșeală avea pe conștiință el, Bosmans? Un vis care se repeta adesea: fusese complice la un delict destul de grav, după câte părea, un complice secundar, de vreme ce nu-l identificaseră încă, dar tot complice, în orice caz la un delict de care n-avea habar. Se simțea amenințat și, cu toate că uita uneori de asta, amenințarea îl bântuia din nou în vis, și chiar după ce se trezea.

Ce sfaturi și ce ajutor spera să obțină de la profesorul Ferne și de la soția lui? În noaptea aceea,

imediat ce ieși din apartamentul lor, izbucni în râs. Luase liftul, împreună cu Margaret – un lift cu uși vitrate care-i purta încet în jos, așezați pe bancheta lui –, fără să se poată opri din râs. Îi spuse și lui Margaret. Să le ceară avocaților să-l apere de ce? De viață? Nu-și închipuia cum ar putea sta în fața profesorului Ferne și a doamnei avocat Suzanne Ferne, ei solemni, iar el făcându-le un val de confidențe, pentru a încerca să le explice sentimentul de vinovăție care-l chinuia încă din copilărie, fără să știe de ce, și senzația aceea nenorocită că merge, de multe ori, prin nisipuri mișcătoare… Întâi că nu-și mărturisise niciodată sentimentele nimănui, nici nu ceruse nimănui ajutorul. Nu, la soții Ferne îl uimise faptul că păreau să aibă o încredere oarbă în propriile calități intelectuale și morale, siguranța aceea de sine, al cărei secret tare-ar fi vrut să-l afle de la ei.

În noaptea aceea, poarta Parcului Observatorului fusese lăsată deschisă. Se așezase împreună cu Margaret pe o bancă. Afară era călduț. Își amintea că Margaret lucrase în casa profesorului în februarie și o parte din martie. Dar fusese cu siguranță o primăvară timpurie în anul acela, dacă petrecuseră atâta timp pe bancă, afară. O noapte cu lună plină. Văzuseră cum se stinge lumina la ferestrele casei Ferne.

„Și când zici că vrei să le ceri sfatul?“ îl întrebase ea.

Și izbucniseră iar în râs. Vorbeau în șoaptă, de teamă să nu-i surprindă cineva în grădină. La ora aceea înaintată, era clar că n-avea ce căuta acolo. Margaret îi explicase că atunci când ajunsese la Paris stătuse o vreme într-un hotel în apropiere de Étoile. Nu cunoștea pe nimeni. Seara, se plimba prin cartier. Era acolo un parc puțin mai mic decât Parcul Observatorului, un fel de scuar cu o statuie și câțiva copaci, și se așeza uneori pe câte-o bancă, exact ca acum.

„Unde anume?“ întrebă Bosmans.

Stația de metrou Boissière. Ce coincidență… În anul acela, el cobora deseori la Boissière pe la șapte seara.

„Locuiam pe rue de Belloy, îi spuse Margaret. Hotel Sévigné.“

Ar fi putut să se intersecteze în perioada aceea prin cartier. Bosmans cotea la stânga pe străduța aceea, puțin mai încolo de gura de metrou. Plecase de la librăria fostei Edituri Sablier când afară se înserase deja. Trebuia să schimbe la Montparnasse. Apoi avea linie directă până la Boissière.

Căuta pe cineva care să-i culeagă la mașină conținutul celor două caiete Clairefontaine umplute cu scrisul lui mărunt și pline de ștersături.

Găsise un anunț în ziar la rubrica „Oferte de muncă“: Fostă secretară de direcțiune. Ofer servicii de dactilografie în orice domenii. Simone Cordier. Rue de Belloy nr. 8. Arond. 16. Sunați seara, de preferință după ora 19. PASSY 63 04.

De ce să meargă așa de departe, pe celălalt mal al Senei? De când mama lui și răspopitul îi dăduseră de urmă la noua adresă și ea venise să-i ceară bani, îi era teamă. Bărbatul publicase în tinerețe o plachetă de versuri și aflase că și Bosmans se ocupa cu scrisul. Într-o zi, când, din nefericire, se intersectaseră pe stradă, îl urmărise și-i aruncase tot felul de ironii. El, Bosmans, mare scriitor… Da' habar n-avea el ce-i aia literatură… Mulți chemați, puțini aleși… Mama lui îl aproba ridicându-și bărbia în vânt, sfidător. Bosmans o luase la fugă pe rue de Seine, ca să scape de ei. A doua zi, bărbatul îi trimisese unul din poemele acelea din tinerețe, chipurile să-i arate de ce era în stare la vârsta lui. Și să-i dea o lecție de stil. „Nicicând luna lui iunie nu fu mai în splendoare / Decât ca-n patruzeci iunie acela, la solstițiu / Oamenii mari pierduseră războiul, / Tu alergai prin luminișuri și-ți juleai genunchii / Băietan pur ca lacrima și violent / Departe de țărănci, de fetițele lor stricate / Azurul cerului nicicând nu fu mai azur / Acolo urmăreai cu privirea trecând / Un tanchist german tinerel / Cu

părul lui de soare blond strălucitor / Fratele tău / Întru copilărie."

De-atunci, avea adesea același vis: mama lui și răspopitul intrau în cameră, și nu putea să facă nimic să-i oprească. Ea îi scotocea prin buzunarele hainelor căutând bancnote. Celălalt dădea cu ochii de cele două caiete Clairefontaine de pe masă. Se uita dușmănos prin ele și le făcea bucăți tacticos, cu mutra concentrată și severă, ca un inchizitor care distruge o carte considerată obscenă. După acel vis, Bosmans hotărâse să-și ia niște măsuri de precauție. Măcar dactilografa avea să lucreze departe de indivizii ăia doi. Pe teren neutru.

Se prezentă pe rue de Belloy nr. 8 și sună la ușa apartamentului, ținând în mână un plic mare cu vreo douăzeci de pagini pe care le trecuse pe curat. Îi deschise o femeie blondă, pe la cincizeci de ani, cu ochi verzi și siluetă elegantă. Salonul era pustiu, nemobilat, în afară de un bar din lemn natur și de un taburet înalt. Îl invită să ia loc și ea rămase în picioare în spatele barului. Îl anunță din prima că n-o să poată să dactilografieze decât zece pagini pe săptămână. Bosmans îi spuse că nu era nici o problemă, ba dimpotrivă: avea mai mult timp pentru corecturi.

„Și despre ce este vorba?"

Pusese două pahare pe bar și turna whisky în ele. Bosmans nu-ndrăznea să refuze.

„E un roman.

— Aha… Sunteți romancier?“

Nu-i răspunse. Dacă ar fi spus da, s-ar fi simțit ca un coate-goale care se dă drept mare nobil. Sau ca un escroc din aceia care sună la ușile oamenilor și le promit mincinos c-o să le trimită prin poștă enciclopedia plătită în avans.

Timp de aproape șase luni, o vizită regulat pe Simone Cordier. De fiecare dată îi ducea pagini copiate din caiete și le lua înapoi pe cele dactilografiate. Îi ceruse să păstreze la ea, pentru siguranță, manuscrisul.

„Vă e teamă de ceva?“

Își amintea foarte bine întrebarea asta pe care i-o pusese într-o seară, fixându-l cu o privire mirată și totodată binevoitoare. Pe atunci, probabil că neliniștea i se citea pe față, în felul în care vorbea și mergea și chiar în felul în care se așeza. Se așeza întotdeauna pe marginea scaunului sau a fotoliului, stând pe o singură fesă, ca și când nu și-ar fi găsit locul și ar fi fost gata să o ia la fugă. O atitudine surprinzătoare, uneori, la un băiat ca el, înalt cât muntele și de o sută de kile. I se spunea: „Relaxați-vă… Așezați-vă confortabil…“, dar nu se putea controla. Adesea chiar dădea impresia că-și cere scuze. Pentru ce, de fapt? Își punea uneori întrebarea asta mergând singur pe stradă. Pentru ce să se scuze, hm? Pentru că

trăiește? Și izbucnea imediat într-un râs zgomotos, de nestăpânit, care-i făcea pe trecători să-și întoarcă privirile după el.

Totuși, în serile în care mergea la Simone Cordier să ia paginile dactilografiate, simțea, pentru prima dată, că nu se mai sufocă și că scapă de neliniște. La ieșirea de la stația de metrou Boissière, nu era nici un pericol să dea nas în nas cu mama lui și cu însoțitorul ei. Era foarte departe de ei, în alt oraș, într-o altă viață. Da' chiar, de ce viața-i aranjase tocmai lui să-ntâlnească asemenea fantoșe care-și închipuiau că aveau vreun drept asupra lui? Dar oare omul cel mai cocoloșit, cel mai răsfățat de soartă nu poate să ajungă la cheremul te miri cărui șantajist? Își tot spunea asta ca să se consoleze. Și câte astfel de povești nu se găseau în romanele polițiste.

Se petrecea în septembrie și octombrie. Da, pentru prima dată în viața lui, simțea că respiră în voie. Când pleca de la Editura Sablier, afară era încă lumină. O vară indiană despre care s-ar fi zis că putea să dureze luni întregi. Și, de ce nu, totdeauna.

Înainte să urce la Simone Cordier, intra în cafeneaua de la parterul clădirii vecine, colț cu rue La Pérouse, ca să corecteze paginile pe care i le ducea, mai ales cuvintele imposibil de descifrat. Dactilogramele făcute de Simone Cordier erau

presărate cu semne ciudate: O-uri barate, treme în loc de accente circumflexe, sedile sub unele vocale, și Bosmans se întreba dacă erau semne slave sau scandinave. Sau dacă pur și simplu era o mașină de scris străină, cu caractere mai puțin cunoscute în Franța. Nu-ndrăznea s-o întrebe. Prefera ca lucrurile să rămână așa. Ba chiar își spunea că ar trebui să păstreze toate semnele alea, dac-ar fi avut vreodată șansa să-și vadă manuscrisul publicat. Se potriveau cu textul și-i dădeau aerul acela exotic de care avea nevoie. La urma urmei, oricât ar fi-ncercat să se exprime în franceza cea mai curată, și el era, ca și mașina de scris a lui Simone Cordier, de origine străină.

Când pleca de la ea, intra din nou în cafenea și continua să corecteze, de data asta paginile dactilografiate. Avea toată seara la dispoziție. Prefera să rămână în cartierul acela. I se părea că ajunsese la o răscruce în viață, sau mai degrabă la un liman de unde putea să privească mai departe spre viitor. Pentru prima dată, se gândea la acest cuvânt: viitor. Și la încă unul: orizontul. În serile acelea, străzile pustii și tăcute ale cartierului deveneau linii de fugă, ducând toate spre viitor și ORIZONT.

Nu-i prea venea să ia din nou metroul și să se întoarcă în arondismentul paisprezece și în camera lui. Toate astea țineau de vechea lui viață, o

haină zdrențuită pe care-avea s-o facă uitată cât de curând și o pereche de încălțări jerpelite. Parcurgând rue La Pérouse, ale cărei clădiri păreau, toate, părăsite – ba nu, vedea totuși o lumină acolo, sus, la o fereastră de la etajul cinci, poate că era cineva care-l aștepta de mult –, simțea că uită de tot și de toate. I se șterseseră deja din minte copilăria și adolescența. Și astfel scăpase dintr-odată de o povară.

Cam după vreo douăzeci de ani, nimerise din nou, din întâmplare, în cartierul acela. Stând pe trotuar, încerca să oprească un taxi, dar toate erau ocupate. Așa că hotărâse să meargă pe jos. Își amintise de apartamentul lui Simone Cordier, de paginile dactilografiate, cu tremele și sedilele lor.

Se întreba dacă Simone Cordier murise. Dacă da, probabil că nici nu fusese nevoie de o firmă care să elibereze apartamentul acela gol. Poate că descoperiseră, în spatele barului, paginile manuscrisului pe care i-l încredințase odinioară.

O luă pe rue de Belloy. Era seară, la aceeași oră la care ieșea pe vremuri de la metrou, și în același anotimp, lăsându-se purtat parcă de aceeași vară indiană.

Ajunsese în fața intrării în hotelul Sévigné, una dintre primele clădiri de pe stradă, chiar înainte de cea în care locuia Simone Cordier. Ușa cu geam era deschisă, iar în hol o mică lustră răspândea o

lumină albă. În toamna aceea, de fiecare dată când se ducea să-și ia paginile dactilografiate trecea, ca și acum, prin fața hotelului. Într-o seară, își spusese că ar putea să-și rezerve o cameră acolo și să nu se mai întoarcă pe celălalt mal al Senei. Îi venise în minte și o expresie: A RUPE PUNȚILE DE LEGĂTURĂ.

De ce n-oi fi-ntâlnit-o pe Margaret atunci? De ce abia câteva luni mai târziu? Cu siguranță că ne-am intersectat pe stradă, sau chiar în cafeneaua din colț, fără să ne vedem. Stătea nemișcat în fața intrării de la hotel. De atâta amar de vreme, se lăsase purtat de meandrele vieții de zi cu zi, de tot ceea ce te face una cu majoritatea semenilor și se topește pe parcurs într-un fel de ceață, într-un șuvoi monoton, numit, de obicei, mersul lucrurilor. Avea impresia că se trezise brusc din amorțeala aceea. Era de-ajuns să intre, să înainteze pe culoar până la recepție și să întrebe în ce cameră locuia Margaret. Imposibil să nu rămână vreun ecou, vreo urmă palidă a trecerii ei prin hotelul acela și pe străzile dimprejur.

Sosise din Elveția la Gare de Lyon pe la șapte seara. Porni spre coada de așteptare pentru taxi-uri, târând valiza de piele și pânză pe care i-o dăruise Bagherian. Când șoferul o întrebă de adresă, pronunță stricat numele străzii. Spuse: rue Bellot. Șoferul n-o știa. O căută pe hartă. Exista o rue Bellot, pe lângă bassin de la Villette, dar Bagherian îi spusese: „aproape de Étoile". Din fericire, taximetristul cunoștea hotelul Sévigné. A, da, rue de Belloy.

O conduseră la ultimul etaj, camera 52. În ajun, în Elveția, făcuse noapte albă în apartamentul lui Bagherian. Așa că era prea obosită să despacheteze bagajul. Se întinse pe pat îmbrăcată și adormi.

Când se trezi, în penumbra camerei, simți c-o ia puțin amețeala, ca și când ar fi stat aplecată peste bord. Dar zări valiza de piele și pânză,

acolo, la îndemână, și-și veni în fire. Visase că se afla pe un vapor, iar tangajul era atât de puternic, încât la fiecare mișcare risca să cadă din cușetă.

O sonerie de telefon. Orbecăi după butonul veiozei. Ridică receptorul. Vocea lui Bagherian părea să vină de foarte departe. Câteva hârâieli. Apoi dintr-odată se limpezi, parcă ar fi vorbit din camera vecină. Ajunsese cu bine? Îi dădu câteva sfaturi practice: putea să mănânce la hotel sau la cafeneaua din colțul străzii; cel mai bine pentru ea era să rămână la hotel cât voia, până-și găsea de lucru și chiar și după aceea; dacă avea nevoie de bani, putea să-i dea el adresa unei bănci la care să apeleze în numele lui. N-ar fi făcut așa ceva niciodată. Refuzase și plicul pe care i-l oferise în Lausanne, când o condusese la gară. Nu acceptase decât salariul de guvernantă. Guvernantă: cuvântul pe care l-ar fi folosit Bagherian. Se amuza singur de cuvintele demodate pe care le folosea adesea, intrigând-o pe Margaret le Coz. Într-o zi, îl lăudase pentru felul lui îngrijit de a vorbi. El îi explicase că învățase la mai multe școli franceze din Egipt, cu niște profesori mult mai severi decât cei de la Paris în privința vocabularului și sintaxei corecte. Puse receptorul în furcă și se întrebă dacă Bagherian avea s-o mai sune. Poate că era ultima dată când vorbeau. Și avea să rămână singură în camera aceea de hotel,

în mijlocul unui oraș necunoscut, fără măcar să știe prea bine de ce.

Stinse veioza. Deocamdată, se simțea mai bine în penumbră. Tocmai se produsese o nouă ruptură în viața ei, dar nu regreta deloc și nici nu se temea. Nu era prima… Și întotdeauna se întâmpla la fel: sosea într-o gară unde n-o aștepta nimeni, într-un oraș cu străzi ale căror nume nu le știa. Nu se-ntorsese niciodată de unde plecase. De altfel, nici nu existase vreun punct de plecare, așa cum există în viața celor care-ți spun că sunt din cutare provincie și cutare sat, unde se-ntorc din când în când. Ea nu se-ntorsese niciodată într-un loc în care trăise. De exemplu, n-avea să mai meargă niciodată în Elveția, Elveția, care, când se urcase în autobuz la autogara din Annecy, speriată să nu fie oprită la frontieră, i se părea un refugiu.

Pleca, de fiecare dată, cu inima ușoară, și de fiecare dată când trăia o nouă ruptură era sigură că viața avea să aranjeze totul bine. Nu știa dacă avea să rămână mult timp la Paris. În funcție de împrejurări. Avantajul e că într-un oraș mare poți foarte ușor să-ți faci pierdută urma, așa că lui Boyaval i-ar fi și mai greu să dea de ea în Paris decât în Elveția. Îi spusese lui Bagherian că o să-și caute de muncă – muncă de secretariat, pentru că vorbea germana – și de preferință într-o firmă

mare, unde se putea pierde printre ceilalți. Păruse surprins și chiar puțin îngrijorat. De ce să nu lucreze tot ca guvernantă? Nu voia să-l contrazică. Da, guvernantă, cu condiția să găsească o familie în care să se simtă în siguranță.

Se prezentă la agenția Stewart, în foburgul Saint-Honoré, într-o după-amiază, și avu de așteptat până să fie primită de un bărbat blond la vreo cincizeci de ani, cu ochi mici și albaștri. Acesta se așeză la birou și o măsură câteva clipe cu o privire rece, ca de traficant. Ea stătea în picioare, stânjenită. Poate că tipul avea să-i spună sec: Dezbracă-te. Dar îi făcu semn să se așeze pe fotoliul de piele din fața lui.

„Numele și prenumele dumneavoastră?“

Luase o fișă și scotea capacul stiloului.

„Margaret Le Coz.“

De obicei, lumea o întreba: în două cuvinte? Sau: sunteți bretonă? Dar blondul notă numele pe fișă fără să-i spună nimic.

„Născută în…“

Acela era momentul în care începea să devină suspectă. Citea în priviri surpriza, curiozitatea sau chiar neîncrederea. Ce bine-ar fi fost să se fi născut în Villeneuve-Saint-Georges sau în Nevers…

„La Berlin – Reinickendorf.

— Puteți să-mi dictați pe litere?“

Nici nu clipise. Nu i se părea nimic ieșit din comun. Îi dictă: „Reinickendorf“.

„Sunteți de origine germană?

— Nu, franceză.“

Da, cel mai bine era să răspundă așa, ferm.

„Adresa dumneavoastră de domiciliu?

— Hotelul Sévigné, rue de Belloy nr. 8.

— Locuiți la hotel?“

I se părea că se uită la ea neîncrezător. Se strădui să-i răspundă detașat:

„Da, dar e ceva provizoriu“.

Completa în continuare fișa, scriind cu atenție.

„Rue de Belloy e în arondismentul șaisprezece, nu?

— Exact.“

Îi era teamă să n-o întrebe cum își plătea cazarea. Bagherian se ocupa de asta. Îi spusese că poate să rămână la hotelul Sévigné oricât dorea, dar voia să-și găsească cât mai repede de lucru, ca să nu mai depindă de el.

„Recomandări aveți?“

Ridicase nasul din fișă și-o măsura din nou cu privirea. Fără pic de răutate în ochi. Doar răceala profesională.

„Adică, ați mai lucrat la vreo familie?

— Da, am lucrat ca guvernantă în Elveția.“

Spusese fraza pe un ton sec, ca și cum s-ar fi hotărât brusc să-l înfrunte pe traficantul acela cu ochi albaștri. El dădu gânditor din cap.

„În Elveția… E o recomandare bună… Ați fost guvernantă pentru mai mulți copii?

— Doi.

— Și puteți să-mi spuneți numele persoanei pentru care ați lucrat?

— Dl Bagherian.“

Se miră că nu-i cere să-i dicteze numele pe litere. Îl notă pe fișă, continuând să dea din cap.

„Am avut acum câțiva ani un client pe nume Bagherian… Stați puțin… O să verific…“

Se întoarse cu scaunul, se ridică și deschise sertarul unui dulap de metal, de unde scoase o fișă.

„Da, așa e… Dl Michel Bagherian… rue La Pérouse nr. 37… A apelat de două ori la serviciile noastre…“

Nu-i spusese niciodată că locuise la Paris.

„Tot pentru guvernante…“

Acum o privea cu oarecare respect.

„Și dl Bagherian locuiește acum în Elveția?“

Poate că încerca să inițieze o conversație de complezență, ca bunicuțele pe care le ascultase ea distrată într-o după-amiază, așteptându-l pe Bagherian, împreună cu copiii, în holul unui hotel din Ouchy.

„Da, locuiește în Elveția.“

Sigur că ar fi vrut s-o mai descoasă. Dar nu-i mai spuse nimic.

„Vom încerca să vă găsim un angajator de nivelul dlui Bagherian, îi zise el conducând-o până la ieșire. Vă rog să-mi trimiteți și o poză de buletin, ca s-o adăugăm la fișă, și o recomandare semnată de dl Bagherian.“

Când să iasă, se întoarse spre ea.

„Aveți răbdare. Vă vom contacta noi.“

Nu prea ieșea din cartier. În primele nopți, nu-și găsea nici somnul. Adormea târziu, pe la trei. La șapte se trezea și abia aștepta să plece din cameră. Se ducea în Étoile să-și cumpere ziare și se întorcea pe același drum până la cafeneaua din colț, rue La Pérouse. Se așeza și citea rubrica „Oferte de muncă“ de la mica publicitate. Ultimele cuvinte ale blondului de la agenția Stewart: „Aveți răbdare. Vă vom contacta noi“ nu erau prea încurajatoare. Mai bine să nu-și facă speranțe. Bagherian o suna mereu pe la șapte seara. Se simțea bine la hotelul Sévigné? Nu, nu trecuse încă pe la bancă. Dar îi ajungeau banii. Nu o trăgea inima să-i ceară recomandarea pentru agenția Stewart. „Subsemnatul, Michel Bagherian, declar că am fost pe deplin satisfăcut de serviciile domnișoarei Margaret Le Coz…“ Era ceva ce o deranja la fraza asta, ba chiar o întrista. Cu siguranță că scrisese recomandări asemănătoare și pentru alte „guvernante“. Cine știe?

Oare își făcuse o listă cu toate „guvernantele“ cu care se culcase și figura și ea acolo, în josul paginii? O enerva că-i treceau prin minte asemenea gânduri. Era nedrept față de tipul ăsta care încerca s-o ajute. Sunt atât de rari oamenii dispuși să te ajute, să te asculte, și cu atât mai puțin să te înțeleagă… La telefon, îi răspundea doar cu da sau nu, nu știa ce-ar putea să-i spună mai mult. De altfel, vocea lui i se părea din ce în ce mai îndepărtată, bruiată de hârâieli. Poate că nici nu mai era în Elveția și o suna din Brazilia, unde trebuia să meargă cu copiii. Nici măcar nu-l întrebase când se gândea să plece, sau dacă mai era în Elveția. Și nici el nu suflase o vorbă. Își închipuia, cu siguranță, că n-o interesa, de vreme ce-i vorbea așa de rece la telefon. Din Elveția sau din Brazilia, până la urmă avea să înceteze s-o mai sune. Și foarte bine.

La începutul lunii împlinise douăzeci de ani. Nici măcar nu-i pomenise lui Bagherian. Nu era obișnuită să-și serbeze ziua. Pentru așa ceva era nevoie de o familie, de prieteni buni, de un drum marcat cu borne kilometrice de-a lungul căruia să-ți permiți câteva pauze, pentru ca apoi să pornești mai departe, liniștit. Ea, în schimb, înainta în viață în salturi dezordonate, prin rupturi, și o lua de fiecare dată de la zero. Așa că aniversările… I se părea că trăise deja mai multe vieți.

Totuși, își aducea aminte de ziua aceea în care împlinise douăzeci de ani. În ajun, Bagherian îi lăsase mașina ca să-i ducă pe copii la școala Mérimont, la vreo zece kilometri de oraș, spre Montreux. Copiii stăteau acolo trei zile pe săptămână, deși vila aceea înconjurată de un parc mare nu prea semăna cu o școală. Vizitase totuși sălile de clasă și mica sală de mese de la parter. Venea să-i ia acasă miercurea seara și-i aducea înapoi la școală lunea. Bagherian îi spusese că era mai bine pentru ei să stea câteva zile printre băieți și fete de vârsta lor decât mereu singuri cu tatăl lor. Pe scurt, fusese angajată cu jumătate de normă să se ocupe de ei. Oare exista o doamnă Bagherian? Margaret Le Coz simțise că nu trebuia să abordeze subiectul acela. Murise, sau părăsise domiciliul conjugal?

La întoarcere, cobora pe avenue d'Ouchy. Se opri la semafor, în intersecția străjuită, în dreapta, de hotelul Royal-Savoy, cu turelele lui medievale care o duceau de fiecare dată cu gândul la Albă-ca-Zăpada și cei șapte pitici. Îi stătu inima. Boyaval era acolo, pe trotuar, gata să traverseze. Vru să întoarcă capul, dar nu putea să-și ia ochii de la bărbatul acela în haină neagră strânsă pe corp. Încerca să-și vină-n fire: era la adăpost, în mașină. Dar se gândi că, fixându-l cu privirea, o să-i atragă atenția. Într-adevăr, traversând bulevardul

și trecând prin fața mașinii, o zări. Schiță un zâmbet surprins. Ea nu-i arătă că-l recunoaște. Stătea în picioare în fața mașinii, și ea simțea că nu se mai făcea odată verde. Aceeași față suptă, cu pomeți ciupiți de vărsat, părul negru, tuns bros, ochii cenușii și duri, aceleași haine prea strânse pe trupul subțire. De când locuia în Elveția, reușise să-l uite, și-acum, proțăpit acolo, atât de aproape, i se părea și mai amenințător. Mai bine zis, și mai respingător. Cu inconștiența tinereții, îți închipui că, dacă ai trăit câteva săptămâni de liniște și tihnă într-o țară neutră, pe malul însorit al unui lac, ai reușit să scapi de vechiul blestem și să ieși la liman. Dar, în curând, la loc comanda. Nu, n-ai cum să scapi așa de ușor. Când se făcea verde, l-ar fi strivit fără cel mai mic regret, dac-ar fi fost sigură că n-ar primi nici o pedeapsă. Se apropiase și bătu cu pumnul în capotă. Stătea aplecat, mai să-și lipească fața de parbriz. Zâmbetul se transformase într-un rictus. Simțea că se sufocă. Demară în trombă. După ce se îndepărtă, deschise geamul ca să respire în voie. Îi era puțin greață. N-o luă la stânga, spre Beaurivage, ci merse înainte. Își reveni abia când ajunse pe malul lacului. Pe trotuarul lat al promenadei, trecea agale un grup de turiști care tocmai coborâseră dintr-un autocar. Bărbatul care părea să le fie ghid le arăta, în zare, granița cu Franța. În pri-

mele zile, se uita și ea, de pe terasa apartamentului lui Bagherian, pe celălalt mal al lacului, gândindu-se că Boyaval nu era atât de departe, la doar vreo sută de kilometri. Își închipuia cum reușea să dea de urma ei și lua unul dintre vapoarele care făceau naveta între Évian și Lausanne. Și ea se gândise să meargă în Elveția cu unul din vapoarele acelea. Își spunea că granița era mai ușor de trecut așa. Să fi existat vreo frontieră pe apele lacului? De ce se temea să nu fie reținută la frontieră? Și-apoi, de nerăbdare, se urcase în autobuz, la autogara Annecy. Ajungea mai repede. Să termine o dată pentru totdeauna.

Făcu cale-ntoarsă, se înscrise din nou pe avenue d'Ouchy și, când ajunse, parcă mașina pe alee, în loc s-o bage în garaj. Împinse poarta, cu părere de rău că nu avea o cheie s-o încuie în urma ei. Era singură în casă. Bagherian se întorcea de la birou abia pe la cinci după-amiază.

Se așeză pe canapeaua din salon. Să-l aștepte răbdătoare? Panica punea stăpânire pe ea la gândul că Boyaval ar fi putut să-i știe adresa. Imposibil, venise acolo din alte motive. De unde să afle că era în Elveția? Poate că în aprilie, la Annecy, o auzise cineva vorbind în holul hotelului Angleterre cu brunetul acela de vreo 35 de ani, destul de arătos, care-i spusese că are nevoie de o tânără care să se ocupe de copiii lui... Îi lăsase adresa și

numărul lui de telefon, în caz că era interesată. Putea pune pariu că n-avea copii, voia doar să petreacă noaptea cu ea. Și totuși nu insistase când îi răspunsese că merge la o întâlnire. Recepționerul venise s-o ia și o dusese într-un birou unde i se spusese că nu, nu aveau de lucru pentru ea la hotelul Angleterre. Se întorsese în hol, dar tipul nu mai era acolo. Pe bilețel îi scrisese: Michel Bagherian. Chemin Beaurivage nr. 5. Lausanne. Tel. 320.12.51.

Una dintre ușile cu geam ale salonului era întredeschisă. Se strecură pe balcon și se sprijini de balustradă. Jos, chemin de Beaurivage, strădușa care ducea la hotelul cu același nume, era pustie. Parcase mașina chiar în fața blocului. Risca s-o recunoască și poate că-i reținuse și numărul de înmatriculare. Peste tot era liniște, trotuarul scăldat în soare, se auzea doar foșnetul plăcut al frunzișului. Ce contrast uriaș între strada calmă și silueta lui Boyaval, haina neagră prea strâmtă, pielea feței, ciupită, mâinile ca niște lopeți pe lângă trupul prea slab… Nu, nu și-l putea închipui pe strada aceea. Mai devreme avusese o halucinație, ca în coșmarurile în care te chinuie spaime din copilărie. Din nou, dormitorul internatului sau al casei de corecție. Când te trezești, totul se risipește și te simți atât de ușurat, încât izbucnești în râs.

Dar acolo, în salonul acela, nu-i venea să râdă. N-o să scape niciodată de el. Tipul ăla cu pielea ciupită și mâini enorme o s-o urmărească toată viața pe străzi și o să stea de pază în fața fiecărui bloc în care o s-o vadă intrând. Degeaba aveau blocurile două ieșiri… Nu exista nici o scăpare. Până la urmă o s-o omoare. La Annecy, printre clienții obișnuiți ai cafenelei gării se zvonea că, la 18 ani, purta un revolver într-un toc gri din piele de căprioară. O cochetărie, cum spuneau foștii lui prieteni, ca și fularul de mătase pe care-l purta cu un nod mare în jurul gâtului și geaca de aviator prea scurtă. Sau poate că o să-l omoare ea, așa cum strivești un gândac, sperând să se poată prevala de circumstanțe atenuante. Ce nebunie, își făcea gânduri negre degeaba. Simți brusc nevoia să vorbească cu Bagherian. Nu-i știa numărul de telefon de la birou. De ce să nu se ducă chiar acum acolo, pe rue du Grand-Chêne. Dar poate ieșise la masă. Îi era frică să nu dea iar peste Boyaval în centru. Cel mai bine era să aștepte aici.

Se hotărâse să-i spună totul lui Bagherian. N-avea de-ales, trebuia să-l prevină. Celălalt putea să devină violent. Patrula prin salon, încercând în zadar să-și găsească cuvintele. Cum să-i explice că între ea și tipul ăla nu era nimic? Îl tratase mereu cu dispreț și nepăsare. Și totuși el se încăpățâna, ca și când ar fi avut vreun drept asupra ei.

Într-o seară, la Annecy, în timp ce-o urmărea pe rue Royale, se întorsese să-l înfrunte și-l întrebase sec de ce era atât de insistent. El schițase un zâmbet puțin stângaci, probabil un tic. Dar privirea îi rămăsese dură, ca și când i-ar fi fost ciudă pe ea.

Se aplecă din nou peste balustradă. Nimeni pe stradă. Era nerăbdătoare să se întoarcă Bagherian. Încă o oră de așteptare. Spera din tot sufletul să vină singur, nu însoțit de cea pe care ea o numea „secretara“ sau de cealaltă, pe care-o poreclise „norvegianca“. După câte observase, „norvegianca“ își petrecea cel mai adesea noaptea cu Bagherian. Să fi fost într-adevăr norvegiancă? Avea un ușor accent scandinav. O blondă cu ochi albaștri, cea mai simpatică dintre cele două. Cealaltă, „secretara“, o brunetă cu părul scurt, era foarte rece și abia dacă-i vorbea. Da, totul o să fie bine când Bagherian o s-ajungă înapoi acasă. Se simțea la fel ca în ziua în care-l cunoscuse, la Annecy, în holul hotelului Angleterre. După ce i se spusese că nu aveau de lucru pentru ea, se descurajase. Pe rue Royale ploua, dar nu-i păsa. Nu-i mai rămânea decât perspectiva să dea nas în nas cu Boyaval, care avea s-o urmărească și să-i propună, fixând-o cu privirea lui dură, să bea ceva la Taverne. Ea l-ar fi refuzat, ca-ntotdeauna, iar el ar fi continuat s-o urmărească pe avenue d'Albigny și de-a lungul zidurilor hergheliei. S-ar fi postat

apoi în fața blocului, așteptând-o să iasă. După o oră, s-ar fi lăsat păgubaș. Ea l-ar fi văzut de la fereastră, o siluetă în geacă de piele prea scurtă îndepărtându-se în ploaie. Dar, în după-amiaza aceea, Boyaval nu se arătă. Ajunsă sub arcade, scoase din buzunar bilețelul pe care brunetul de mai devreme îi scrisese adresa. Îi venea să-l sune pe loc, dar se gândi că trebuia să aștepte cel puțin până a doua zi, ca să ajungă acasă, la Lausanne. De ce a doua zi? Ar fi putut să se întoarcă. Poate că nu plecase încă de la hotelul Angleterre. Da, tipul ăla era singura ei speranță. Și-acum, în salonul apartamentului, simțea aceeași nerăbdare. Din când în când, ieșea pe balcon și, uitându-se lung spre avenue d'Ouchy, spera să-l zărească pe Bagherian. La Annecy, sunase două zile la 320.12.51. Nu răspundea nimeni. Își amintea ce ușurare simțise când îi auzise în sfârșit vocea, propunându-i să vină chiar de a doua zi. O după-amiază frumoasă, una dintre primele zile de primăvară. În autobuz, în stația din fața micii clădiri a autogării, stătea cu ochii-n patru, îi era teamă să nu apară dintr-odată Boyaval și s-o vadă pe geam, la locul ei. Ar fi urcat, ar fi fost în stare s-o târască afară, iar șoferul, așezat deja la volan, n-ar fi mișcat un deget s-o apere. Și nici vreunul dintre cei câțiva călători, care ar fi privit-o stânjeniți. Îi veneau în minte câteva cuvinte: Neacordarea de ajutor unei persoane în pericol.

Autobuzul demară, era salvată. Înainta încet pe avenue de Brogny, scăldat în soare, trecu pe lângă liceul Berthollet și pe lângă cazarmă, iar bucuria ei nu era umbrită decât de o vagă neliniște: pașaportul pe care-l ținea într-unul din buzunarele impermeabilului expirase de un an. Dar prea puțin conta dacă o rețineau sau nu la frontieră. Era hotărâtă să nu dea înapoi.

Și în după-amiaza aceea era frumos afară. Pe pereții salonului jucau pete mari de lumină. I-ar fi plăcut să iasă să se plimbe pe malul lacului până în parc în așteptarea lui Bagherian. O după-amiază de primăvară în care viața ar fi trebuit să fie frumoasă. Ajungea să uite de tot și de toate, cum făcea de obicei. Pe aleile parcului, o intrigaseră câteva tăblițe. Pe soclul unei sculpturi reprezentând un grup de maimuțe era scris următorul precept al cărui sens îi scăpa: „Să nu vezi decât cu un ochi. Să nu auzi decât cu o ureche. Să știi să taci. Să fii mereu punctual". Îl notase totuși. Nu strica niciodată. Și, la marginea fiecărei peluze, câte un panou pe care scria: „Nu călcați iarba tânără". Se plimba adesea cu copiii în parcul acela. Gândul că Boyaval bântuia în lung și-n lat pe avenue d'Ouchy căutând-o îi tăia tot cheful să iasă. I se părea dintr-odată că lacul, parcul și bulevardele însorite, locuri în care se simțea la adăpost, fuseseră contaminate de prezența

tipului ăluia. Existau astfel de oameni, imposibil de ocolit, care, deși nu le cereai nimic și nici măcar nu i-ai fi observat trecând pe lângă ei, voiau cu tot dinadinsul să te împiedice să fii fericit, fără să știi de ce.

Pe la cinci, când îl văzu pe Bagherian venind pe alee, se calmă. Din fericire, nu era nici cu „secretara“, nici cu „norvegianca“. Se întorsese probabil de-acolo, din centrul orașului, cu metroul, cu funicularul, cum spunea ea, din cauza pantei. Și ea îi ducea de multe ori pe copii cu metroul. Stațiile aveau nume bizare, pe care le învățase pe de rost: Jordils; Montriond; Gare centrale. De emoție, îl strigă pe numele mic și-i făcu cu mâna. El se uită în sus spre balcon și-i zâmbi. Nu părea mirat că-l strigase pe numele mic. Îi deschise ușa înainte să ajungă pe palier. În loc să-i strângă mâna, ca de obicei, îi atinse umărul și-și apropie fața de a lui, fără să-i provoace nici cea mai mică surpriză. Îi simți ușurată atingerea buzelor. Era cea mai bună metodă să uite de Boyaval.

Mai târziu, erau într-un restaurant, pe trotuarul unuia din bulevardele în pantă, cu blocuri vopsite în ocru, asemănătoare cu cele de pe Coasta de Azur. Pe înserat, o înserare frumoasă, se gândea că, dacă ar fi coborât cu bicicleta pe unul dintre bulevardele acelea pustii, ar fi ajuns direct pe o plajă. Nu-și mai amintea prea bine cum

decursese seara mai departe. Băuse mai mult decât de obicei. După ce plecaseră de la restaurant, urcaseră cu mașina spre centru, până la biroul lui, pentru că-și uitase ceva. „Secretara" era acolo, sorta, deși era foarte târziu, niște dosare stivuite pe podea, ca și când s-ar fi pregătit să se mute. Dăduse câteva telefoane, dar ea nu înțelegea ce spune, cu siguranță pentru că se amețise puțin. Cine putea să fie la celălalt capăt al firului? După ce-i spusese „bună seara" din vârful buzelor, „secretara" părea că-l ignoră. Da, clar, „norvegianca" era mai simpatică. Plecaseră toți trei de la birou. Pe rue du Grand-Chêne, Bagherian le propusese să bea ceva la barul hotelului din apropiere. Ea stătea pe un fotoliu de piele, între Bagherian și „secretară", cu un pahar de votcă în față. „*À la russe*", spusese Bagherian, ciocnind cu ea și cu „secretara". Cei doi dăduseră pe gât paharul – cum se spunea la cafeneaua gării din Annecy –, dar ea bea cu înghițituri mici, pentru că era prima oară când încerca votca. I se părea că „secretara" devenea simpatică. Îi zâmbea și o întreba tot felul de lucruri. Se simțea bine la Lausanne? Și înainte unde lucrase? Avea rude în Franța? Se străduia să-i răspundă, deși nu prea-și găsea cuvintele. Totuși, Bagherian și „secretara" o priveau binevoitori, ca și când i-ar fi impresio-

nat greutatea cu care vorbea. Își dădea seama că și cele câteva cuvinte pe care reușea să le articuleze deveneau din ce în ce mai confuze, dar pentru prima dată în viața ei nu-i era rușine, nici teamă. Scăpase de spaima aceea care o chinuia dintotdeauna în prezența celorlalți, „să nu fie la înălțime“. Nu, n-aveau decât s-o accepte ca atare, nu mai era dispusă să facă nici un efort ca să fie la înălțimea lor, voia să fie ea însăși, pur și simplu, și dacă nu era pe placul lor, foarte bine. I se tot învârtea în minte o frază: „Iubesc pe oricine mă iubește“. Și, brusc, se trezi spunând-o cu voce tare în fața lui Bagherian și a „secretarei“. Aceasta îi aruncă o privire amuzată. Bagherian se aplecă spre ea și-i spuse cu vocea lui blândă:

„Da, Margaret, aveți dreptate, e cât se poate de adevărat… Iubesc pe oricine mă iubește…“ Și părea că fraza aceea îl emoționase.

Se întrebă dacă o să vină și „norvegianca“, dar rar se întâmpla să le vadă împreună pe „secretară“ și pe „norvegiancă“. Își petreceau pe rând noaptea acasă la Bagherian. Într-o noapte, totuși, rămăseseră amândouă cu el. Se gândise că viața lui sentimentală era probabil foarte complicată. Și-acum? O să vadă. Trebuia să trăiască clipa, cum spunea patronul cafenelei gării din Annecy. „Secretara“ era din ce în ce mai simpatică. O luase de mână pe Margaret.

„Desigur, e foarte drăguț… Iubesc pe oricine mă iubește… Puteți să mi-o scrieți pe ceva, ca să n-o uit…“

Bagherian o întrebă:

„Nu vă place votca?“

Ba da. Totul îi plăcea. Nu se-mpotrivea la nimic. Goli paharul dintr-o înghițitură.

Afară, pe trotuar, se întrebă dacă „secretara“ avea să vină cu ei acasă. Nu. „Secretara“ îi spuse lui Bagherian:

„Pe mâine, Michel“.

Și-și strânseră mâna. Apoi se întoarse spre Margaret și-i zâmbi.

„Vă rog să-mi scrieți fraza despre iubire, da? E așa de drăguță…“

O privi îndepărtându-se și, în liniște, se auzea țăcănitul regulat al tocurilor ei înalte. Mașina aluneca, în liniște, pe avenue d'Ouchy. Panta îi dădea o ușoară amețeală. Plutea. Își lăsă capul pe umărul lui Bagherian, iar el răsuci butonul radioului. Un prezentator cu voce pâsloasă vorbea în germană, o germană ciudată, care nu semăna cu cea vorbită în Berlin, unde se născuse ea, o germană din sud, se gândi, cu un ușor accent marsiliez. La gândul germanei cu accent marsiliez, izbucni în râs.

„Văd că sunteți mai relaxată decât adineauri“, îi spuse Bagherian.

Rămăsese cu capul sprijinit pe umărul lui. Și cum mașina se oprise la semafor, se întoarse ușor spre ea și-i mângâie părul și obrazul.

Imediat ce intrară pe chemin de Beaurivage, recunoscu silueta lui Boyaval în fața blocului, în haina lui neagră strânsă pe corp. Mda, exact cum prevăzuse. Se miră că nu i se făcu frică, așa cum pățea de obicei. Din contră. Simți că se sufocă de furie. Paharul de votcă de mai devreme sau prezența lui Bagherian? Ar fi vrut să-l înfrunte. Asta-i otrăvea ei viața și-o făcea să stea mereu la pândă? Atâta tot? Un zărghit care n-o lăsa să se bucure de soare... Și ea se resemnase, ca și când ar fi fost o fatalitate și îi era interzis să spere la ceva mai bun.

„Strivește-l", îi spuse lui Bagherian.

I-l arătă acolo, în fața blocului.

„De ce vrei să-l strivesc?" o întrebă el cu o voce foarte tandră, aproape șoptită.

Era prima dată când se tutuiau. Simțea c-o cuprinde iar teama, ca o migrenă care revine după câteva ore, după ce-ai luat un calmant. Parcă mașina, și Boyaval stătea pironit la locul lui. Imposibil de evitat.

„Tipul ăla mă sperie. Mai rămânem puțin în mașină?"

Bagherian se întoarse spre ea, surprins:

„Dar de ce te sperie?"

Vorbea la fel de calm. Și-l măsura pe Boyaval cu un zâmbet ironic pe buze.

„Vrei să-l întreb ce caută acolo?“

Boyaval înaintă câțiva pași, să vadă mai bine cine era în mașină. Margaret îi întâlni privirea. El îi zâmbi. Apoi se întoarse în fața blocului.

„După-amiază, m-am dus să mă plimb în parc și tipul ăsta mă urmărea.“

Bagherian deschise portiera și dădu să coboare, dar ea îi puse mâna pe braț să-l oprească. Revolverul din tocul lui gri din piele de căprioară nu era decât un detaliu, o „cochetărie“, cum spuneau foștii prieteni ai lui Boyaval. Uneori avea la el un briceag, iar una dintre glumele lui preferate înainte să înceapă partida de poker la cafeneaua gării era să-și pună palma stângă pe masă, cu degetele depărtate, și să înfigă briceagul printre ele, tot mai repede. Dacă nu se zgâria, tovarășii de joc trebuiau să-i dea câte cincizeci de franci fiecare. Dacă se rănea, își bandaja fără să crâcnească mâna cu o batistă albă și începea partida, ca de obicei. Într-o seară, când o abordase pe promenada Pâquier, în drum spre cinematograful cazinoului, îi spusese, pe un ton mai dur decât de obicei, s-o lase-n pace. Atunci el scosese briceagul, lama țâșnise imediat cu un zgomot surd și-i apăsase ușor vârful între sâni. Fusese în-

grozită în seara aceea și se străduise să nu se miște un milimetru. El o privea țintă-n ochi, cu un zâmbet idiot.

„E o prostie să-ți fie frică, îi spuse Bagherian. Mie nu mi-a fost niciodată frică de nimeni și de nimic."

O îndemnă să coboare din mașină. O luă de braț. Celălalt se postase în fața porții, uitându-se la ei. Bagherian mergea încet și o strângea lângă el. Se simțea puțin mai liniștită în compania lui. Își tot repeta o frază de-ncurajare: „Nu-i chiar atât de naiv". Nu, în ciuda manierelor și a francezei distinse, bărbatul acela care-i strângea brațul era implicat cu siguranță în activități periculoase. Observase figurile celor care veneau la el la birou și indivizii ciudați roind în jurul lui în după-amiaza în care se dusese împreună cu copiii să-l aștepte în holul hotelului Rhône, la Geneva.

„Domnul caută ceva?" întrebă Bagherian.

Boyaval stătea cu spatele sprijinit de poartă și cu brațele încrucișate la piept. Îi măsura pe amândoi cu o grimasă.

„Incomodați trecerea", îi spuse Bagherian, calm.

Margaret rămăsese în spate. Tipul nu se clintea, făcea pe mutul cu brațele încrucișate la piept.

„Permiteți, vă rog!" zise Bagherian în șoaptă, ca și când n-ar fi vrut să trezească pe cineva.

Încercă să-l împingă pe Boyaval la dreapta, dar nu se urni.

„Ei bine, mă obligați să vă fac rău.“

Îl împinse atât de tare în față, încât Boyaval ateriză la pământ, cât era de lung, pe marginea trotuarului. Margaret observă că avea sânge în colțul buzelor și se întrebă dacă nu-și pierduse cunoștința. Bagherian se apropiase și se aplecase asupra lui:

„Nu e târziu, domnul poate să găsească o farmacie deschisă încă pe avenue de Rumine“.

Apoi deschise poarta și o lăsă să treacă pe Margaret. O luase din nou de braț. În lift, nu-i punea nici o întrebare, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic și, oricum, n-avea nici o importanță.

Mai târziu, se așezase lângă el pe canapea. Ar fi vrut să-i explice, să-i spună că, de ceva timp, tipul ăla o urmărea peste tot. Dar el era relaxat, zâmbitor, de parcă s-ar fi întors de la o seară plăcută în compania prietenilor și incidentul de mai devreme nici n-ar fi avut loc. La Annecy se dusese de două ori la comisariat să ceară protecție și eventual să depună plângere. N-o luaseră în serios. Prima dată, polițistul îi spusese: „Sunteți atât de drăguță, domnișoară… E firesc să aveți admiratori“, iar a doua oară se purtaseră și mai puțin amabil cu ea, ba chiar o priviseră bănuitor. Nu era treaba lor.

„Îmi pare foarte rău, bâigui ea până la urmă.
— Pentru ce?“

Turna ceva de băut în două pahare. Se apropia de ea și-i șoptea la ureche: „*À la russe*“. De data asta, era hotărâtă să dea paharul pe gât dintr-o înghițitură. Cu siguranță că nu se arătase curios să știe ce căuta Boyaval în fața blocului pentru că altele erau adevăratele probleme, iar întâmplarea aceea i se părea banală. De-asta nu-l mira nimic și-și păstra mereu sângele-rece și indiferența. Avea dreptate, și era un motiv bun să-l iubească. Stinsese lampa din salon și simți cum îi desface nasturii cămășii din locul în care celălalt, cu mult timp în urmă, deja, apăsase lama briceagului. Dar acum era altfel. Putea în sfârșit să se lase dusă de val. Da, cu el totul părea dintrodată atât de simplu.

Pe la patru dimineața, ieși puțin din camera lui Bagherian să-și aranjeze hainele împrăștiate pe canapeaua și pe mocheta din salon. Era o obișnuință de pe vremea când locuia la internat, ca și obișnuința de a nu simți niciodată că stă într-o cameră și într-un loc cu adevărat ale ei. Mereu în trecere și mereu în gardă. Trebuia să-și țină întotdeauna hainele lângă ea, în ordine, ca să poată pleca la cea mai mică amenințare.

Fereastra salonului era întredeschisă, și se auzea răpăitul ploii. Își lipi fruntea de geam. Boyaval

era încă acolo, jos. Îl vedea în lumina aplicelor de la intrare, aprinse toată noaptea. Semăna cu o santinelă care se încăpățâna în zadar să facă de gardă. Fuma. Câteva urme de sânge pe bărbie. Nici măcar nu se adăpostea de ploaie sub acoperișul intrării. Stătea țeapăn, aproape în poziție de drepți. Din când în când, trăgea adânc din țigară. Haina fleașcă i se lipise de corp. Oare silueta aia neagră avea să-i umbrească toată viața orizontul? Trebuia să găsească înlăuntrul ei resursele de răbdare, dar asta făcea de când era mică. De ce? Și până când?

În camera hotelului Sévigné, nopți întregi suferea de insomnie, cum i se întâmpla adesea și la Annecy. Îi fusese întotdeauna frică să ia somnifere, dacă nu se mai trezea niciodată?

Odată, la Annecy, pe la trei dimineața, simțea că nu mai suportă să stea în cameră cu ochii-n tavan. Așa că ieșise și o pornise pe rue Vaugelas. Era pustiu. Nu se vedea lumină decât la cafeneaua gării, care era deschisă toată noaptea.

Se ducea acolo de câte ori avea insomnii. Mereu aceiași clienți. Dar ceva o intriga: ziua nu-i întâlnea pe oamenii ăia pe stradă. Sau mă rog. Rosy lucra la o parfumerie pe rue Royale, Margaret Le Coz o privea de dincolo de vitrină, i se părea că fata aceea blondă, zâmbitoare și foarte elegantă

nu era aceeași cu cea pe care o vedea noaptea. Și îl mai întâlnise de câteva ori, după-amiaza, pe doctorul Hervieu. Să fi fost același bărbat? Ziua, nici Rosy și nici doctorul Hervieu nu păreau s-o recunoască, deși noaptea, la cafenea, discutau. Cu ceilalți însă nu se intersectase niciodată ziua, ca și când s-ar fi volatilizat odată cu răsăritul soarelui: Olaf Barrou, Guy Grene și cea poreclită Irma Dulcica… Acolo, la cafeneaua gării, îl remarcase, încă din prima noapte, pe Boyaval. La început, nu-i inspirase neîncredere. Ba chiar se purta destul de amabil cu ea. Venea să-i strângă mâna și să-i spună câteva vorbe bune înainte să înceapă partida de poker. Apoi observase, încet-încet, că era foarte agitat. Într-o noapte, îi propusese s-o ducă o zi la La Clusaz. O să schieze împreună. Îl refuzase. Nu urcase niciodată pe schiuri. Dar el reacționase agresiv:

„De ce? Vă e frică de mine?"

Rămăsese mască și nu știa ce să-i răspundă. Din fericire, ceilalți îl chemaseră să înceapă partida de poker. Aflase că în urmă cu câțiva ani tipul ăla trebuia să facă parte din echipa de schi a Franței, dar suferise un accident destul de grav. Fusese monitor la La Clusaz și la Megève. Iar acum era oarecum angajat în sindicatul de inițiativă. Poate că-l deranjaseră lipsa ei de entuziasm pentru schi și dezinvoltura cu care-i refuzase

propunerea. După câteva nopți, felul în care o trata devenea îngrijorător.

Îl întâlnise de câteva ori, înainte de prânz, în drum spre librăria de pe rue de la Poste, unde lucra cu jumătate de normă. Îi ținea calea, de parc-ar fi simțit că nu vrea să-i vorbească. Ea încerca să-și țină firea și să se poarte politicos. Dar ori de câte ori îi propunea o întâlnire, găsea un pretext să-l refuze, făcându-l să reacționeze din nou agresiv. Într-o seară, acceptase să meargă cu el la un film. Se gândise că poate după aceea n-o să mai fie atât de insistent. Erau aproape singurii spectatori din sala cazinoului. Seara i se întipărise atât de puternic în minte, încât la Paris, în camera aceea de la hotelul Sévigné, când se gândea la ea, asocia automat filmul și nuanțele lui de negru și gri cu Annecy, cu cafeneaua gării și cu Boyaval. Se aștepta ca, pe întuneric, s-o cuprindă pe după umeri sau să-i ia mâna într-a lui, și nu l-ar fi respins, cu toate că-i repugna. Uneori avea atât de puțină încredere în ea însăși, încât era gata să facă și compromisuri pentru ca ceilalți s-o accepte sau măcar să n-o mai trateze cu ostilitate. Da, adesea se simțea în situația ingrată a celor care trebuie să joace mereu după cum le cântă alții, sperând să obțină astfel o brumă de tihnă.

Dar, până la sfârșitul filmului, nici pomeneală de asemenea gesturi de temut. Stătea țeapăn pe scaun. În momentul în care fata intra în camera tânărului dirijor și trăgea în el cu revolverul, îl văzuse aplecându-se în față, ca și când ar fi fost fascinat de ecran. O tulburase teribil. Și-l imaginase dintr-odată pe Boyaval intrând cu un revolver în mână în camera ei de pe rue du Président-Favre.

La ieșirea de la cinema, îi propusese s-o conducă acasă. Avea o voce blândă, timidă, pe care nu i-o mai auzise. Mergeau unul lângă altul, dar nu-i făcea nici cel mai mic avans. Și din nou propunerea s-o ducă într-o după-amiază la La Clusaz pentru o lecție de schi. Nu-ndrăznea să-l refuze, de teamă să nu-și iasă iar din fire. Trecuseră de promenada Pâquier și ajunseseră în dreptul vilei Schmidt.

„Aveți prieten?"

Nu se-aștepta să-i pună o asemenea întrebare. Răspunse: nu. Era mai prudent. Își amintea scena din film, în care fata trăgea cu revolverul, cuprinsă de gelozie.

După aceea, devenise tot mai agitat pe măsură ce se apropiau de blocul ei, dar nu spunea nimic. Se întreba dacă avea de gând să-i propună să urce în cameră. Hotărâse să nu-l contreze. Ca să-și

facă curaj, își tot repeta un sfat pe care i-l dăduse o fată de la internat și pe care-l respectase de multe ori: Să nu faci valuri. Se opri în fața intrării în bloc.

„Urcați?“

Voia să spargă buba. Să vadă cum ar reacționa tipul ăsta care-o hărțuia și pe care nu reușea să-l înțeleagă. Măcar așa o să știe o treabă.

Se dădu puțin în spate și o privi cu o expresie care-o făcu să-nlemnească – i se-ntâmplase de multe ori după aceea să-i surprindă, când se uita în ochii ei, aceeași expresie plină de dușmănie, și de fiecare dată își dorise să-l întrebe ce anume-i provoca un asemenea resentiment.

„Nu ți-e rușine să-mi vorbești așa?“

O spusese pe un ton sever, dar cu o ciudată voce de falset.

Și, pe neașteptate, încasă o palmă pe obrazul stâng. Nu mai fusese pălmuită de la internat. Rămase o clipă uluită. Cu un gest automat, își duse un deget în colțul buzelor să vadă dacă sângera. Imediat, îl înfruntă și i se păru că era rândul lui să bată în retragere. Se auzi dintr-odată spunându-i sec:

„Chiar nu vreți? Ciudat… Vă e frică să urcați? Spuneți-mi de ce vă e frică“.

O bufniță, orbită de lumină. Făcu câțiva pași înapoi, cu fața la ea. Apoi îl privi îndepărtân-

du-se, cu mersul lui dezlânat. În cele din urmă, avea să se confunde cu zidul întunecat al herghe-liei. Și să se evapore-n vânt. Se gândea că n-o să mai audă niciodată de el.

Dar apăru din nou peste două zile. Ea stătea la birou în librăria de pe rue de la Poste. Șase seara și deja se întunecase. Se postase în fața vitrinei, părând să se uite la cărțile expuse. Din când în când, îi arunca câte-o privire însoțită de un surâs. Intră în librărie.

„Îmi pare rău pentru seara aceea."

Ea îi răspunse cât se poate de calm:

„Nici o problemă".

Tonul ei nepăsător păru să-l liniștească.

„Deci nu v-ați supărat?

— Nu.

— Ne mai vedem la cafeneaua gării?

— Poate."

Apoi se cufundă din nou în calculele ei, și nu mai îndrăzni s-o întrerupă. După o vreme, auzi ușa librăriei închizându-se în urma lui. Deși nu scăpase de insomnii, nu se mai ducea la cafeneaua gării, ca să evite să-l mai întâlnească. În fiecare seară, pe la șase, se posta în fața vitrinei librăriei. O pândea. Încerca să-și păstreze cumpătul, își punea ochelarii de soare ca să se simtă apărată, și figura lui Boyaval se estompa dincolo de geam. O figură și o siluetă mai degrabă

plăpânde, dar Margaret simțea că aveau ceva greoi, ca și când ar fi ascuns niște oase mai zdravene și o piele mai plină și mai albă decât păreau la o primă privire. De altfel, asta era și impresia tovarășilor lui de poker de la cafeneaua gării, pentru că-l porecliseră „Mamutul". Rosy, fata de la parfumerie, îi spusese că mai avea o poreclă, pe care Margaret n-o înțelesese: „Mână Sigură".

La Paris, în camera de la hotelul Sévigné, toate astea i se păreau atât de îndepărtate... Și totuși, când se trezea tremurând în toiul nopții, nu și le putea alunga din minte. Într-o zi, se plimba cu Rosy pe sub arcadele marilor blocuri de clădiri de lângă Tavernă. I se confesase oarecum și o întrebase cum să facă să scape de tipul ăla. Cealaltă îi spusese: „Te hărțuiește pentru că nu ai mijloace de apărare imunitare... E ca un microb..." Da, uneori era extrem de vulnerabilă. I se confirmase încă o dată când se dusese la poliție să ceară protecție. O trataseră ca pe o cantitate neglijabilă. Alta ar fi fost atitudinea lor dacă era fiica unui industriaș sau a unui notar de-al locului. Dar ea nu avea nici o rudă, o considerau FIICA PLOII, cum suna titlul unui roman pe care-l citise. Examinându-i pașaportul expirat, polițistul o întrebase cum de se născuse la Berlin și unde erau părinții ei. Îl mințise: tatăl ei era inginer minier și locuia la Paris, dar călătorea

mult în străinătate împreună cu soția lui; stătuse la internat în Thônes, unde studiase la Surorile Sfântului Iosif, și în La Roche-sur-Foron. Dar asta nu păruse să-l intereseze prea mult. Cu-atât mai bine. Ar fi fost penibil să-i dea mai multe amănunte. O sfătuise, cu un zâmbet în colțul gurii, să nu depună plângere împotriva bărbatului aceluia, care mai mult ca sigur nu voia să-i facă nici un rău… Pur și simplu un pretendent. Știți, spusese el ca s-o expedieze, doar n-a făcut moarte de om…

Chiar ar fi murit de rușine dacă polițistul i-ar fi cerut mai multe amănunte… Ieri, primise o scrisoare, prima după multă vreme, zăcea acolo, pe noptieră. Se uita lung la plic și aproape că nu-i venea să creadă ce citea:

Domnișoara Margaret Le Coz
Hotelul Sévigné
Rue de Belloy nr. 6
Paris, arond. 16

Scrisoarea avea antetul agenției Stewart. Câteva rânduri bătute la mașină:

Dragă domnișoară,

Revin cu rugămintea de la întâlnirea noastră de joia trecută: ați putea să-mi puneți la dispoziție o recomandare semnată de fostul dumneavoastră angajator, dl Bagherian? De

asemenea, vă rog să-mi atașați și un CV, întrucât am observat că fișa dumneavoastră este puțin cam sumară pentru clienții agenției noastre.

Cu gânduri bune,

J. TOUSSAINT.

Viața ei… În camera de la hotelul Sévigné, în orele de insomnie, vedea trecându-i prin fața ochilor diverse episoade și se simțea ca într-o călătorie cu un tren de noapte. Zdruncinăturile vagonului se suprapuneau peste ritmul vieții ei. Își lipea fruntea de geamul compartimentului. Întunericul, și-apoi, din când în când, peronul pustiu al câte unei gări, panoul cu numele orașului, singur punct de reper, apoi bezna unui tunel… Berlin. N-avea aproape nici o amintire de la Berlin. S-a cocoțat împreună cu câțiva copii pe un morman de moloz, în fața unor clădiri în paragină, și urmăresc o după-amiază întreagă avioanele trecând în cascadă și aterizând undeva în apropiere. Când visează în germană, aude un cântec despre Landwehrkanal, care o sperie… A păstrat multă vreme o carte veche, din timpul războiului, *Pe aripile vântului*. Găsise între paginile ei, pe post de semn de carte, o fișă cu antetul uzinei Argus Motoren, Graf Roedern Allee; Berlin – Reinickendorf, alături de numele ma-

mei ei: Le Coz Geneviève, născută în Brest. Naționalitate franceză. Are și-acum fișa, singura amintire de la mama ei. Se-ntâmplă uneori să pierzi după câteva zile un obiect la care țineai mult: trifoi cu patru foi, scrisoare de dragoste, urs de pluș, în timp ce alte obiecte se încăpățânează să te urmărească ani întregi, fără să-ți ceară acordul. Când crezi c-ai scăpat de tot de ele, reapar în fundul vreunui sertar. Poate c-ar trebui să-i trimită fișa domnului aceluia, J. Toussaint, de la agenția Stewart. Poate că ar trezi interesul clienților.

Și-apoi, de la Berlin, înapoi în Franța, la Lyon. Era un mormoloc pe-atunci, dar își aduce foarte bine aminte călătoria cu trenul de noapte care oprea în fiecare gară, străbătând ore-ntregi câmpiile-ntinse. Nu mai știe dacă mama era cu ea sau dacă era singură în trenul ăla. La Lyon, mama lucrează ca menajeră: probabil că și ea se înscrisese la un birou de plasare a forței de muncă precum agenția Stewart. Internatul de pe Montée Saint-Barthélemy. Mai visează și astăzi că parcurge același traseu pe malul Saônei, noaptea, din place des Terreaux până la quai Saint-Vincent. Simte c-o însoțește cineva de departe, dar nu-și dă seama cine e, din cauza ceții. Tatăl ei, pe care nu l-a cunoscut niciodată? Traversează podul și ajunge în place Saint-Paul. Nu-și poate lua ochii de la

orologiul cel mare și luminat al gării. Așteaptă pe cineva pe peron, un tren care vine din Germania. Mama ei se mărită cu patronul unui garaj din cartierul Croix-Rousse pe care nu-l iubește. Internatele din Thônes și La Roche-sur-Foron. Rupe definitiv punțile de legătură cu mama ei. La Annecy, își găsește prima slujbă, la Zuccolo, și, vara, la bufetul Sporting. E chelneriță la Fidèle Berger și lucrează la librăria Poștei. La hotelul Angleterre n-o acceptă. La Lausanne, e guvernantă pentru cei doi copii ai unui domn pe nume Michel Bagherian.

În fața lui Bosmans, o fată a cărei siluetă aducea cu a lui Margaret împingea un cărucior de copii. Nu cunoștea parcul acela, aflat pe locul fostelor depozite Bercy. Pe celălalt mal al Senei, de-a lungul cheiului, care nu se mai numea quai de la Gare, zgârie-nori. Îi vedea pentru prima dată. Era un alt Paris față de cel cu care se obișnuise din copilărie, și ardea de nerăbdare să-l cutreiere. Fata aceea din fața lui chiar semăna cu Margaret. O urmărea, păstrând mereu aceeași distanță. Căruciorul pe care-l împingea cu o singură mână era gol. Pe măsură ce înainta în parc, fără s-o scape din ochi, se convingea tot mai mult că era Margaret. Cu o zi înainte, citise un roman SF, *Culoarele timpului*. Despre niște oameni care erau prieteni în tinerețe, dar unii dintre ei nu îmbătrânesc și, când se întâlnesc cu ceilalți, după patruzeci de ani, nu-i mai recunosc. Oricum, nu

poate să existe nici o legătură între ei: Se intersectează adesea, dar fiecare de pe un alt culoar al timpului. Dacă voiau să-și vorbească, nu se înțelegeau, ca două persoane aflate de-o parte și de alta a geamului unui acvariu. Se oprise și o privea îndepărtându-se spre Sena. Nu-mi folosește la nimic s-o ajung din urmă, se gândi Bosmans. Nu m-ar recunoaște. Dar într-o zi, printr-o minune, o să ajungem pe același culoar. Și-o s-o luăm de la capăt împreună, în cartierul ăsta nou.

Acum mergea pe rue de Bercy. În ajun intrase într-un internet-café. Numele „Boyaval“, pe care-l uitase – sau care mai degrabă rămăsese „în adormire“, ca numele vechilor familii aristocratice engleze care dispar secole de-a rândul, pentru că nu mai există descendenți, dar reapar într-o zi, brusc, în certificatele de naștere ale nou-veniților –, numele acela, Boyaval, ieșise din nou la iveală din cotloanele trecutului. Un meteorit aterizat în fața lui după o cădere de patruzeci de ani. Scrisese pe tastatură: „Cartea de telefon“. Apoi: „Boyaval“. Un singur Boyaval la Paris și în toată Franța. Boyaval Alain. Agenție imobiliară, rue de Bercy nr. 49.

În vitrină erau expuse, pe un panou, fotografiile apartamentelor de vânzare și prețul. Deschise ușa. În fundul încăperii, un bărbat așezat la un birou din metal. În dreapta, mai aproape de vitrină, o tânără aranja niște dosare pe etajere.

„Domnul Boyaval?

— Da, eu sunt."

Bosmans rămăsese pironit în fața biroului. Amuțise. Celălalt ridicase privirea spre el. Era un bărbat cu părul alb, tuns bros, și cu ochi cenușii. Purta un costum de aceeași nuanță de cenușiu ca și ochii. Fața suptă. Pomeți proeminenți.

„Pot să vă ajut cu ceva?"

Avea o voce caldă și un zâmbet cumsecade.

„Caut un apartament, spuse Bosmans. De preferat în cartierul acesta.

— Nu mă ocup decât de apartamente din cartierul acesta. Și din arondismentul treisprezece, pe lângă Biblioteca Națională.

— Pe bună dreptate, spuse Bosmans. Sunt cartiere noi.

— Prefer să lucrez cu noul."

Îi făcea semn să se așeze pe fotoliul din fața lui.

„Și în ce preț ați vrea să vă încadrați?

— Nu contează", spuse Bosmans.

Cum să treacă direct la subiect? Și, la o adică, exista un subiect? Absurd, era vorba de un alt Boyaval. Tânăra îi punea în față un dosar deschis, în care trebuia să semneze pe câteva pagini, apoi lua dosarul și-l așeza la loc pe etajeră.

„Cred că am mai întâlnit odată un domn Boyaval, spuse Bosmans cu o voce plată.

— A, da?"

Îl fixa cu ochii lui cenușii, în care lui Bosmans i se păru că zărește o umbră de neliniște.

„Acum multă vreme... la Annecy...“

Era unul dintre puținele indicii pe care i le dăduse Margaret despre fantoma aceea. Îl cunoscuse la Annecy.

Celălalt își consultă ceasul cu brățară și-i aruncă o privire tinerei care aranja dosarele. Părea nervos. Din cauza unui simplu cuvânt: Annecy?

„Vreți să mergem alături să bem ceva? De obicei acolo discut cu clienții. O să vă rog să-mi explicați exact ce căutați...“

Pe stradă, Bosmans observă că bărbatul șchiopăta ușor. Dar mergea foarte drept și, cu rigiditatea aceea, cu părul lui alb tuns bros și cu fața descărnată, ar fi putut să treacă drept un fost militar.

Se așezară pe terasa unei cafenele, la soare. Erau singurii clienți. Vizavi era parcul Bercy, unde, mai devreme, sosia lui Margaret – poate chiar ea, într-o altă viață – împingea un cărucior de copii gol.

„Un ceai rece de mentă. Dumneavoastră?

— La fel, spuse Bosmans.

— Cam ce suprafață să aibă apartamentul?

— O garsonieră mi-ajunge.

— Atunci am multe oferte, în împrejurimi și pe celălalt mal al Senei.“

Și-i arăta, dincolo de parcul Bercy, zgârie-norii de pe malul Senei pe care Bosmans îi văzuse mai devreme, pentru prima dată.

„Sunt străzi noi? întrebă el.

— Da, abia dacă au cinci ani. Eu acolo locuiesc. Dimineața, ca să ajung la agenție, nu trebuie decât să traversez podul. Practic nu merg niciodată în vechiul Paris.

— Dar în vechiul Annecy?“ întrebă Bosmans.

Observă o ușoară tresărire de surpriză la vecinul său de masă. Dar corpul îi rămăsese la fel de țeapăn.

„A, da… așa spuneați… Vă aduceți aminte de un Boyaval din Annecy…“

Îi zâmbea puțin afectat.

„Ați locuit la Annecy?

— Nu, dar aveam niște prieteni acolo, care mi-au vorbit despre un domn Boyaval.

— Păi trebuie să fi fost de mult de tot.“

Zâmbetul acela se voia mult mai sincer, mai prietenos.

„Acum cel puțin patruzeci de ani“, spuse Bosmans.

Un moment de tăcere. Celălalt stătea cu capul plecat, ca și când încerca să spună ceva important și își căuta cuvintele. Apoi îl ridică brusc și-l fixă pe Bosmans cu ochii lui cenușii.

„Nu știu ce v-au spus prietenii dumneavoastră… Eu personal nu-mi amintesc prea bine.

— Nimic special, spuse Bosmans. Acel domn Boyaval a fost cât pe ce să facă parte din echipa de schi a Franței.

— Înseamnă că e vorba de aceeași persoană.“

Pe Bosmans îl mirară vocea lui răgușită, zâmbetul trist, fața căzută. Observă pielea ciupită de pe pomeți, ca și când abia acum ar fi băgat de seamă detaliile figurii aceleia, cu ajutorul razelor infraroșii sau ultraviolete. Ca să se stăpânească, celălalt luă o înghițitură zdravănă din ceaiul rece de mentă și apoi spuse:

„De fapt n-am dreptate… Nu mai e deloc aceeași persoană…“

Fața i se netezise din nou și-i revenise culoarea în obraji. Pe Bosmans îl luă prin surprindere această schimbare. Se gândi că de vină era poate privirea lui, care-și pierduse acuitatea de infraroșii sau ultraviolete. Celălalt părea să-și caute cuvintele.

„Cum bine ați spus, domnule, sunt mai mult de patruzeci de ani de atunci…“

Ridică din umeri.

„Și spuneați că ați avut niște prieteni care locuiau la Annecy?

— Da, o fată. Se numea Margaret Le Coz, spuse Bosmans, pronunțând răspicat fiecare silabă a numelui.

— Margaret Le Coz?“

Poate că încerca să-și amintească. Se încruntă, privind în gol.

„Mai trăiește?

— Nu știu, spuse Bosmans.

— Nu-mi aduc aminte de nici o Margaret Le Coz“, zise celălalt, cu aceeași voce răgușită.

Și din nou fața căzută, cu ciupiturile de pe pomeți tot mai evidente.

„Vedeți dumneavoastră, e cam la fel ca în cartierul ăsta – pe Bosmans îl impresionă din nou tristețea din vocea lui –, nu știu dacă cunoașteți fostele depozite și cheiul Bercy… Erau acolo niște platani care formau o boltă cu frunzișul lor… Stive de butoaie pe chei… Astăzi, te întrebi dacă toate astea chiar au existat…“

Comandă încă un pahar de ceai rece de mentă.

„La fel?

— Da.“

Se aplecă spre Bosmans:

„Când ne întoarcem la agenție, o să vă fac o listă cu garsonierele pe care vi le putem oferi. Sunt câteva foarte spațioase și foarte luminoase“.

Își pusese mâna stângă pe masă. Cu dreapta luase lingurița de pe farfurie și bătea în masă cu coada ei, printre degetele răsfirate. Bosmans nu-și putea lua ochii de la cicatricile de pe dosul mâinii și de pe degetele mijlociu și inelar. Ai fi zis că erau răni de briceag, căpătate demult.

La scurt timp după aceea – același anotimp, o primăvară timpurie, cu câteva zile la fel de

călduroase ca în iulie –, Bosmans întâlnise din nou ceea ce numea o „fantomă din trecut“, sau cel puțin așa crezuse. Nu, de data asta era aproape sigur.

Cartierul unde se găsea în seara aceea nu i se părea foarte diferit de cel în care se afla agenția imobiliară a lui Boyaval. Cu toate astea, prefera parcul Bercy și, pe celălalt mal al Senei, zgârie-norii și clădirile strălucitoare din jurul Bibliotecii Naționale, unde o fată care semăna cu Margaret – ba nu, era chiar Margaret, așa cum o cunoscuse – își trăia noua viață pe noile străzi. Poate că, într-o zi, o să aibă și el ocazia să se plimbe alături de ea, dacă reușea să depășească granițele invizibile ale timpului.

Dăduse vreo sută de pagini de bătut la mașină – oare astăzi se mai folosea verbul acela, care evoca zgomotul monoton al bătrânelor mașini de scris? – unei secretare care lucra și în particular. Erau gata, îi spusese ea în ziua aceea. Putea să treacă pe la opt seara pe-acasă pe la ea, în apropiere de porte de Saint-Cloud.

Luase metroul. La fel ca pe vremea când îi ducea săptămână de săptămână câte o bucată de manuscris lui Simone Cordier. De fiecare dată nu primea decât trei pagini bătute la mașină. Unde-și ținea oare misterioasa mașină de scris, în apartamentul acela nemobilat? Pe bar? Oare

bătea la mașină din picioare, sau stătea pe taburetul înalt? De-atunci, scrisese mai bine de douăzeci de cărți, și tehnica avansase destul de mult: acum, femeia aceasta avea să-i înmâneze un stick USB, cu un text curat, fără O-urile tăiate cu o liniuță, fără tremele și fără sedilele lui Simone Cordier. Dar ce se schimbase cu adevărat? Cuvintele erau aceleași, la fel cărțile și stațiile de metrou.

Coborî la stația porte de Saint-Cloud. Da, prefera cartierele noi din est, terenurile acelea neutre care-ți dau iluzia că ai putea să trăiești acolo o a doua viață. În schimb, biserica de cărămidă roșie din piața de la porte de Saint-Cloud îl purta înapoi în trecut, amintindu-i un episod nefericit: are doisprezece ani, stă pe bancheta din spate a unei broscuțe Peugeot, la volan se află râspopitul, iar în dreapta, mama lui. Profită de o oprire la semafor și-o șterge din mașină, aleargă până la biserică, unde se ascunde toată după-amiaza, de teamă ca cei doi să nu-l zărească pe trotuar. E prima lui evadare.

La ieșirea de la metrou, scotocind în buzunarul interior al hainei, își dădu seama că a uitat bilețelul cu numele, adresa și numărul de telefon ale secretarei. Se numea Clément. Își amintea și numele străzii: Dode-de-la-Brunerie. Nu știa să ajungă acolo. Întrebă un trecător. Drept în față, de cealaltă parte a pieței, chiar înainte de Boulogne.

Se aștepta să fie o stradă destul de scurtă, cu blocuri de mărime mijlocie, și spera să nu dea peste uși cu interfon. Așa, era mai ușor s-o caute de fiecare dată pe domnișoara Clément în lista locatarilor. Dar blocurile erau cam de aceeași mărime cu cele de pe fostul quai de la Gare, pe care le văzuse pentru prima dată când se dusese la agenția lui Boyaval. Blocuri noi, foarte înalte. Doar șapte numere cu soț: nr. 2, nr. 6, nr. 10, nr. 12, nr. 16, nr. 20, nr. 26. Ridicând ochii spre cer, Bosmans se gândi că la fiecare număr locuiau în jur de cincizeci de persoane. Parcurgea în diagonală listele de nume. Jacqueline Joyeuse. Marie Feroukhan. Brainos. André Cocard. Albert Zagdun. Falvet. Zelatti. Lucienne Allard. Nici urmă de Clément. Îi vâjâia capul. Numele erau un fel de cai de curse care treceau, de neoprit, în galop, fără să-i lase timp să-i distingă pe unii de alții. Roi de Cœur. Kynette. Bleu et Rouge. Mercury Boy. Enjôleuse. Ma Dorée. Simți un nod în gât, panică, vid. N-avea cum s-o găsească pe domnișoara Clément printre miile și milioanele de nume de oameni și de cai. Abia aștepta să plece de pe strada aia. Avea impresia că-i fuge pământul de sub picioare. La ce-i folosise tot efortul, de patruzeci de ani, de a așeza cum trebuie stâlpii de susținere? Erau putreziți.

Traversă piața, amețit. Își tot repeta cu voce tare numele bisericii aceleia în care se refugiase

într-o după-amiază din copilărie, ca să scape de femeia roșcată – mama lui, pare-se – și de falsul toreador. Sainte-Jeanne-de-Chantal.

Intră într-o cafenea și se așeză la prima măsuță, pe o banchetă de piele roșie. Își închipui că dă pe gât o sticlă de alcool, ceea ce l-ar fi amețit și i-ar fi alinat inima. Gândul îl făcu să râdă de unul singur, acolo, pe banchetă. Când veni chelnerul, îi spuse cu voce șovăitoare:

„Un pahar de lapte, vă rog".

Încerca să respire regulat. Sainte-Jeanne-de-Chantal. Acum era mai bine. Își venea în fire. I-ar fi plăcut să vorbească cu cineva și să râdă de momentul de panică de mai devreme. Dar ce să mai… la vârsta lui… Și oricum, avenue Dode-de-la-Brunerie nu era pădurea amazoniană, nu? își spuse liniștindu-se.

Ba chiar simțea o ușoară moleșeală. Se hotărâse să rămână acolo, în cafenea, până când se însera. Nu mai avea de ce să se teamă. De aproape jumătate de secol, mama lui și răspopitul nu mai străbăteau străzile cu broscuța lor Peugeot, căutându-l, însoțiți de bietul lor cortegiu de fantome.

Asculta, distrat, conversațiile celor câțiva clienți de la mesele vecine. Aproape nouă seara. Văzu intrând o femeie destul de în vârstă, cu părul alb tuns bob, care mergea greoi la brațul unei tinere. Purta niște pantaloni negri și un impermeabil bej.

Tânăra o ajută să ia loc la masa din fund și se așeză lângă ea pe banchetă. Femeia nu-și dăduse jos impermeabilul.

Bosmans se uită mai întâi la ea la fel cum se uitase și la ceilalți clienți: cu o privire care nu stăruia, o privire mobilă care fixa o figură, un trecător de dincolo de geam sau, de cealaltă parte a pieței, biserica Sainte-Jeanne-de-Chantal. Tânăra îi întindea femeii cu părul alb o agendă, iar aceasta scria câteva cuvinte cu mâna stângă. I se păruse întotdeauna curioasă poziția în care-și țineau mâna stângacii când scriau, cu pumnul aproape strâns. Oare asta să-i fi stârnit o vagă amintire? O fixă cu privirea pe femeie și brusc, deși trecuseră atâția ani, i se păru c-o recunoaște. Yvonne Gaucher. Într-o după-amiază, era la ea împreună cu Margaret și, văzând-o că scrie cu mâna stângă, îi spusese: „Vi se potrivește numele".

Trecuseră de-atunci zeci și zeci de ani… Faptul că Yvonne Gaucher trăia și stătea acum la câțiva metri de el, așa încât era suficient să se ridice și să-i vorbească – dar nu-și mai aducea aminte dacă îi spunea pe nume – îi dădea o senzație ciudată. Nu se simțea în stare să se ducă la ea. Oricum, nu m-ar recunoaște, se gândi el. Și chiar dacă-i pomenesc de mine și de Margaret, asta nu i-ar spune nimic. Unele întâlniri din copilăria timpurie îți rămân foarte bine întipărite în

minte. La vârsta aia, totul te uimește și ți se pare nou… Dar oamenilor maturi cu care te întâlnești, care și-au trăit deja o parte din viață, nu le poți cere să aibă memoria la fel de precisă ca a ta. Cu siguranță că Margaret și cu mine nu eram pentru ea decât doi tineri printre mulți alții întâlniți în treacăt. Și oare ne știa după nume, chiar și-atunci?

Femeia se întorcea din când în când spre tânără, cu aceeași rigiditate cu care Bosmans o văzuse mai devreme pășind. O ținea de braț și se sprijinea de ea. Mergea foarte încet, iar tânăra o ajutase să se așeze pe banchetă. Nu mai vede, se gândi Bosmans. Ba nu, altfel n-ar fi putut să citească meniul. Bătrânețea, pur și simplu.

Dacă nu mi-ar fi fost rău mai devreme, aș fi avut curajul să mă duc să-i vorbesc, cu riscul să nu mă recunoască. Poate că locuiește pe avenue Dode-de-la-Brunerie, printre sutele și sutele de oameni din blocurile alea imense. Yvonne Gaucher. Domnișoara Clément. Două nume care nu atrag atenția, nume neutre, care-i transformă încet-încet pe posesorii lor în niște anonimi.

Nu-și putea lua ochii de la figura lui Yvonne Gaucher. Îi era teamă să n-o facă să-i întoarcă privirea. Nu. Vorbea cu tânăra, și Bosmans prinse câteva cuvinte – mai ales ce spunea fata, cu o voce foarte limpede. Îi vorbea cu dumneavoastră

lui Yvonne Gaucher. „Nu vă dați jos impermeabilul?“ o întreba ea, și Yvonne Gaucher clătina din cap. Avea fața plină de riduri, ca a oamenilor care au stat prea mult la soare în tinerețe. Bosmans își aminti de Boyaval și de pomeții lui ciupiți. Dar acum e invers, își spuse el. Ridurile se șterg și văd din nou fața netedă a femeii ăsteia, așa cum era când am cunoscut-o, Margaret și cu mine.

Numai vocea i se părea ciudată, sau mai degrabă cele câteva cuvinte, răspunsuri scurte la întrebările pe care i le punea tânăra. O voce hârșâită. Venea de undeva de departe, tocită de vreme. Bosmans reuși să audă o frază întreagă: „Trebuie să fiu înapoi pe la zece“. Poate că locuia la un azil, unde avea program strict.

Chelnerul îi aduse un pahar de sirop și o tartă cu mere. Fata comandase o Coca-Cola. Schimbară câteva cuvinte în șoaptă. Fata îi întinse din nou agenda, iar Yvonne Gaucher o frunzări, ca și când ar fi căutat data unei întâlniri. Cu impermeabilul ei cu gulerul ridicat, ai fi zis că stă într-o sală de așteptare, consultând orarul trenurilor.

„Trebuie să fiu înapoi pe la zece.“ Bosmans știa că fraza asta o să-i rămână în minte și că o să-i provoace de fiecare dată o tresărire dureroasă, un fel de crampă. N-o să știe niciodată ce-a vrut să zică și-o să-i pară rău, așa cum îți pare rău și pentru alte cuvinte frânte, ale altor oameni pe

care i-ai lăsat să-ți scape printre degete. E stupid, e la un pas. Trebuie să-i vorbesc. Își aduse aminte de plăcuța de aramă care-i intrigase, prima dată, pe el și pe Margaret, cu cele două nume gravate: Yvonne Gaucher; André Poutrel. Din cauza lor, Margaret plecase de la Paris precipitat, fără ca el să afle vreodată ce se întâmplase. Zilele următoare, cumpăra mai multe ziare și căuta la rubrica de fapte diverse cele două nume: Yvonne Gaucher; André Poutrel. Nimic. Tăcere totală. Neant. Se întrebase adesea dacă Margaret știa mai multe. Își mai amintea ce-i spusese Yvonne Gaucher încă de la prima întâlnire: „O să vă explice André". Dar André nu-i explicase nimic. N-avuseseră timp. Câțiva ani mai târziu, avea să treacă pe avenue Victor Hugo nr. 194. Acum la numărul acela se afla un bloc nou, înalt, cu uși de sticlă. Yvonne Gaucher. André Poutrel. Ca și când n-ar fi existat niciodată.

Yvonne Gaucher frunzărea agenda, iar fata îi spunea ceva în șoaptă. Da, nu-i de făcut decât un pas. O să mă duc s-o întreb ce mai fac André Poutrel și micul Peter. *Micul Peter*. Așa-i spuneau. Margaret și cu mine îi spuneam pur și simplu Peter. O să-mi explice în sfârșit totul de-a fir a păr, încă din vremurile îndepărtate ale „celor de pe rue Bleue". Dar imposibil să se ridice, simțea o toropeală de plumb în tot corpul.

N-am curajul. Prefer să las lucrurile în ceață. Dacă ar fi fost împreună cu Margaret, s-ar fi dus la masa lui Yvonne Gaucher. Dar așa, singur… Și oricum, chiar să fi fost ea? Mai bine să nu afle mai mult. Odată cu îndoiala, rămâne cel puțin și o urmă de speranță, o linie de fugă spre orizont. Îți spui că timpul nu și-a terminat poate opera distrugătoare și c-o să mai fie și alte întâlniri. Trebuie să fiu înapoi pe la zece.

Tânăra își bea Coca-Cola cu paiul. Yvonne Gaucher uitase de tartă și de sirop și se uita drept în față. Bosmans îi regăsi privirea de odinioară, expresia aceea concentrată și candidă a cuiva care, trecând peste orice, dă credit vieții. La un moment dat, privirea i se opri asupra lui, dar nu păru să-l recunoască.

Mai întâi îl întâlniră pe André Poutrel. Bosmans era în librăria fostei Edituri Sablier, împreună cu Margaret. Își aducea bine aminte cum era vremea: o după-amiază rece, însorită, cu cer limpede, primăvara iernii, perioada lui preferată, care nu durează decât câteva zile, la intervale regulate, în ianuarie sau în februarie. Hotărâseră să se plimbe prin parcul Montsouris, și Bosmans se pregătea să agațe pe geamul ușii tăblița de pe timpul lui Lucien Hornbacher: „Vă rugăm reveniți mai târziu". În librărie intră un bărbat, un blond de vreo patruzeci de ani, îmbrăcat cu o haină bleumarin.

„Caut o carte veche al cărei autor sunt chiar eu."

Bărbatul arăta cu totul altfel decât clienții obișnuiți. Să fi fost haina bleumarin, statura lui impunătoare, aerul nonșalant, părul blond, puțin

ondulat? Semăna cu Michael Caine, un actor englez care juca roluri de agent secret în filme în care acțiunea se desfășura la Londra sau la Berlin. Li se prezentase lui Margaret și lui Bosmans strângându-le mâna.

„André Poutrel."

Și spusese cu un zâmbet ironic:

„Mi-am dat seama că nu am nici măcar un exemplar din cartea asta acasă".

Trecea prin cartier din întâmplare. Voia să știe dacă editura și librăria mai existau. Cartea lui apăruse la câțiva ani după moartea lui Lucien Hornbacher, când Editura Sablier își redusese activitatea și nu mai publica mai mult de trei cărți pe an.

André Poutrel îl însoțise pe Bosmans în fostul garaj care servea drept depozit și găsiseră acolo două exemplare din carte: *Cenaclul Astarteei*. Copertele erau uzate, dar, cum nici un cititor nu tăiase încă paginile, cele două volumașe își păstrau aerul proaspăt.

Apoi stătuseră toți trei la taclale. Bosmans îi răspunsese lui André Poutrel la întrebările despre fosta Editură Sablier. Da, slujba lui nu era prea sigură, și nici viitorul librăriei. Adesea, toată după-amiaza nu-i trecea pragul nici măcar un client. Dar rămânea pe poziții acolo, sus, în fostul birou al lui Lucien Hornbacher. Până când?

André Poutrel se întorsese spre Margaret:

„Și dumneavoastră? Lucrați tot la librărie?“

Ea fusese concediată cu o săptămână în urmă de profesorul Ferne și de soția lui, fără nici o explicație. Iar agenția Stewart nu-i mai dădea nici un semn.

„Așadar sunteți guvernantă?“

André Poutrel avea un băiat și căuta pe cineva care să stea cu el ziua și în serile în care el și soția lui ieșeau în oraș.

„Dacă vă interesează…

— De ce nu?“ răspunsese Margaret. Și Bosmans fusese surprins de dezinvoltura răspunsului.

Agățase tăblița: „Vă rugăm reveniți mai târziu“ și merseseră toți trei la mașina englezească decapotabilă parcată la intersecția dintre avenue Reille și rue Gazan. Înainte să deschidă portiera, André Poutrel scosese dintr-unul din buzunarele hainei o carte de vizită mototolită și i-o întinsese lui Margaret.

„Sunați-mă dacă vă interesează slujba…“

Văzu că Bosmans avea în mână celălalt exemplar din cartea lui, *Cenaclul Astarteei*.

„Nu vă obosiți s-o citiți. E un păcat de tinerețe.“

Înainte să demareze, coborî geamul și le făcu cu mâna. Mașina se îndepărtă pe lângă parcul Montsouris.

„Interesant tipul“, spuse Margaret.

Aruncă o privire pe cartea de vizită și apoi i-o întinse lui Bosmans.

Doctor André Poutrel
Avenue Victor Hugo nr. 194
Paris, arond. 16 TRO 32 49

„Dom' doctor", spuse Margaret.

La telefon, doctorul acela îi dăduse întâlnire lui Margaret într-o după-amiază, adăugând că puteau să vină „amândoi". La numărul 194 se găsea o clădire mai scundă decât celelalte, un fel de vilă particulară. La intrare, pe o plăcuță scria: *Doctor André Poutrel – Yvonne Gaucher. Etajul 2.*

Le deschise Yvonne Gaucher. Mai târziu, când schimbară impresii, căzură de acord că nu semăna deloc cu doamna avocat Suzanne Ferne. Și le imaginau pe cele două femei față-n față. Imposibil să se întâlnească, se gândi Bosmans.

O brunetă cu ochi albaștri și cu părul prins în coadă de cal. Purta o haină de piele-ntoarsă și o fustă neagră dreaptă, cu talie înaltă. Avea în mână o țigară. Bosmans și Margaret nu trebuiră să se prezinte. Ca și când i-ar fi cunoscut dintotdeauna și i-ar fi văzut ultima oară în ajun.

„André e cu niște pacienți... dar n-o să dureze prea mult..."

Și-i conduse pe coridor până într-o cameră care probabil era a ei și a lui „André". Pereți albi.

Un pat foarte mare și foarte jos. Fără alte piese de mobilier. Îi invită să se așeze la picioarele patului.

„Scuzați-mă, dar avem mai multă liniște aici…“

Bosmans zări pe una din noptiere o carte pe care o recunoscu după coperta uzată: *Cenaclul Astarteei*. Yvonne Gaucher îi surprinsese privirea.

„Drăguț din partea dumneavoastră că i-ați oferit-o, îi spuse ea lui Bosmans. André a fost foarte impresionat.“

Urmă un moment de tăcere. Ca să-i pună capăt, Bosmans spuse zâmbind:

„Mi-a mărturisit că e un păcat de tinerețe…“

Yvonne Gaucher părea stânjenită.

„Păi… a fost o perioadă cu cântec din viața noastră… Eram cam imprudenți… În fine, o să vă explice André…“

Și se îndrepta spre cealaltă noptieră, pe care era o scrumieră. Își stinse țigara.

„O să vedeți, îi spuse ea lui Margaret, micul Peter e un copil tare cuminte…

— Sunt convinsă, zise Margaret.

— V-ați mai ocupat de copii? întrebă Yvonne Gaucher.

— Ne plac foarte mult copiii“, zise Bosmans.

Repetase fraza puțin mai târziu, în fața doctorului André Poutrel. Se dusese, împreună cu Margaret și cu Yvonne Gaucher, în camera mare,

cu pereții lambrisați, unde cel din urmă dădea consultații. Purta un halat alb, cu nasturi pe-o parte, așa încât Bosmans se gândi că poate era chirurg. Dar nu-ndrăznea să-l întrebe în ce domeniu anume profesa.

„Trebuie să vi-l prezint pe micul Peter, îi spuse Yvonne Gaucher lui Margaret. Mergem să-l luăm de la școală."

Apoi, întorcându-se spre doctorul Poutrel:

„Nu uita de ultima întâlnire".

Probabil că era asistenta soțului ei – să fi fost soțul ei? Numele de familie de pe plăcuța de la intrare erau diferite. El o întrebă la ce oră era întâlnirea. La șapte seara.

Apoi îi conduse la ușa apartamentului.

„V-am citit cartea, zise Bosmans exact când ieșeau pe hol.

— Serios?"

Doctorul Poutrel îi arunca un zâmbet ironic.

„Păi atunci aș fi curios să-mi spuneți ce părere aveți."

Apoi închise încet ușa.

Bosmans mergea între Margaret și Yvonne Gaucher. Aceasta era puțin mai înaltă decât Margaret, deși nu purta tocuri. Nu părea să-i fie frig în haina subțire de piele-ntoarsă. Doar că-și ridicase gulerul. Urcară toți trei în mașina englezească de ieri. Margaret în față.

„Micul Peter învață la o școală din apropiere, pe rue de Montevideo“, spuse Yvonne Gaucher.

Conducea dezinvolt și în același timp cu nerv. Ba chiar lui Bosmans i se păru că până să ajungă pe rue de Montevideo trecuse pe roșu la un semafor.

Nu știu mai nimic despre oamenii ăștia, se gândi Bosmans. Și totuși, cele câteva amintiri cu ei sunt destul de precise. Întâlniri fugitive în care hazardul și zădărnicia joacă un rol mai mare decât în alte momente ale vieții tale, întâlniri fără viitor, precum cele dintr-un tren de noapte. Adesea, în trenurile de noapte cu care călătorise în tinerețe între călători se înfiripa un fel de intimitate. Da, am impresia că Margaret și cu mine am călătorit încontinuu cu trenul de noapte, așa încât perioada aceea din viața noastră e discontinuă, haotică, fărâmițată într-o mulțime de episoade foarte scurte, fără nici cea mai mică legătură între ele… Și una dintre călătoriile noastre de-o doară care m-au impresionat cel mai mult e cea pe care am făcut-o împreună cu doctorul Poutrel, Yvonne Gaucher și „micul Peter“ – cum îi spuneau ei –, dar pe care tu și cu mine preferam să-l numim pur și simplu Peter.

Imposibil să facă lumină în toată treaba asta, după patruzeci de ani. Ar fi trebuit să se apuce mai devreme. Cum să găsească acum piesele lipsă din

puzzle? Trebuia să se mulțumească doar cu câteva amănunte, mereu aceleași.

Vasăzică păstrase, deși se mutase de-atâtea ori, cartea lui André Poutrel: *Cenaclul Astarteei*. Pe pagina de gardă era scrisă o dedicație: „Lui Maurice Braive și celor de pe rue Bleue“. Parcursese distrat cartea, mai degrabă o broșură, avea doar patruzeci de pagini. Era vorba despre ocultism și, după câte înțelesese Bosmans, în *Cenaclul Astarteei* André Poutrel se făcea purtătorul de cuvânt al unui grup independent de Înalte Studii ezoterice.

„Celor de pe rue Bleue“... Clar, până la urmă toate se confundau, timpul urzise atâtea fire, și atât le încâlcise... În seara în care se întâlniseră prima dată, el și Margaret ajunseseră într-o farmacie de pe rue Bleue. Iar douăzeci de ani mai târziu vizionase apartamentul acela de pe aceeași stradă, la nr. 27, etajul întâi. Portarul, un bărbat în vârstă, îi spusese: „De-ați ști câte s-au întâmplat pe-aici de-a lungul timpului...“ Bosmans își amintea dedicația cărții.

„Știți ceva despre un domn pe nume Maurice Braive?“

Celălalt păruse surprins că un bărbat tânăr ca el își amintea de așa ceva. Îi dăduse câteva explicații, dar nimic clar. Acel Maurice Braive strângea acolo, în apartamentul de pe rue Bleue nr. 27, mai mulți bărbați și femei, pentru a practica magia și

pentru alte experimente reprobabile „din punct de vedere moral“. Liturghia de aur și moștenirea euharistică, la care făcea trimitere în *Cenaclul Astarteei*? Până la urmă fusese arestat, împreună cu toți ceilalți membri ai grupului. Era străin și fusese expulzat în țara lui de baștină.

Bosmans întrebase, la noroc:

„Și un anume André Poutrel vă spune ceva?“

Portarul ridicase din sprâncene, încercând parcă să-și aducă aminte numele celor de pe rue Bleue.

„A, păi știți, în seara în care-au venit să-l salte erau aici cel puțin douăzeci de inși. O pradă grasă, ce să mai!“

În prima după-amiază în care Margaret îl dusese acasă, după școală, pe micul Peter, Bosmans o însoțise. În hol, dăduseră peste doctorul Poutrel.

„Și ziceți că mi-ați citit cartea? Nu v-a șocat?“

Același zâmbet ironic.

„Mi-a plăcut mult, spusese Bosmans. Chiar mă interesează ocultismul… dar nu prea înțeleg mare lucru…“

Îi părea rău că-i vorbise pe tonul acela ușor ironic. La urma urmei, nu făcea decât să-l imite pe el. Pe același ton îi vorbea adesea și doctorul Poutrel. Cartea aia… un păcat de tinerețe, repetase Poutrel, punându-i mâna pe umăr micului Peter. Zâmbea. Îi mai spusese lui Bosmans, tot în glumă:

„E o ușurare să știu că n-a mai rămas nici un exemplar în librăria dumneavoastră. Probele incriminatoare trebuie distruse o dată pentru totdeauna“.

Seara, în Auteuil, în barul lui Jacques algerianul, Margaret îi povestea despre noii ei patroni – așa-i numea –, care nu semănau deloc cu profesorul Ferne și cu soția lui. După câte înțelesese ea, doctorul Poutrel era osteopat. Căutaseră împreună în dicționar definiția cuvântului, o inițiativă care lui Bosmans i se părea tare naivă acum, după patruzeci de ani… De parcă un tip ca André Poutrel putea să fie fixat printr-o definiție exactă, așa cum colecționarul țintuiește un fluture într-o cutie… Doctorul îi înmânase lui Margaret salariul lunar într-un mod curios: scosese într-o doară din buzunar niște carnete de cec jerpelite, alesese unul semnat de un pacient și adăugase numele ei, spunându-i să meargă să ridice banii de la o bancă din apropiere, de pe avenue Victor Hugo. Un salariu de trei ori mai mare decât cel pe care-l câștiga la profesorul Ferne. Yvonne Gaucher părea să fie colaboratoarea doctorului, pentru că avea și ea un mic cabinet de consultații în fundul apartamentului. Pacienții nu se-ntâlneau niciodată în sala de așteptare și nu aveau ocazia să se intersecteze: erau invitați să iasă pe un hol care ducea la scara unui alt imobil. De ce? Din curiozitate,

ieșise și ea pe-acolo cu micul Peter, și dăduseră în rue de la Faisanderie. De altfel, așa ajungeau mai repede la școală.

„Doctorul mi-a dat o listă de cărți pe care poate reușești să i le găsești în librărie."

Și-i întindea o hârtie de scrisori azurie, împăturită, cu numele celor doi în filigran: Doctor André Poutrel – Yvonne Gaucher.

După câte spunea Margaret, și micul Peter era foarte diferit de copiii profesorului Ferne. Ba se întreba dacă era într-adevăr fiul doctorului Poutrel și-al lui Yvonne Gaucher sau era adoptat. La înfățișare nu semăna nici cu unul, nici cu celălalt.

La școala Montevideo, învățătoarea îi spusese lui Margaret că era cam distrat. În loc să asculte lecția, desena pe un carnețel. Nu le transmisese asta nici doctorului Poutrel, nici lui Yvonne Gaucher, de teamă să nu-l certe. Dar realizase imediat că făcuse o greșeală. Chiar doctorul îi dăduse carnețelul, și-l văzuse de mai multe ori răsfoindu-l împreună cu puștiul.

Micul Peter îi arătase și ei carnețelul negru. Portrete, peisaje imaginare. După ore, o lua solemn de braț și mergea așa, drept și tăcut, lângă ea.

Amintiri ca niște nori în zbor. Stând întins, la amiază, pe divanul care-i aducea aminte de cel de odinioară, din biroul lui Lucien Hornbacher,

Bosmans îi urmărea prelingându-se încet, unul după altul. Se uita țintă-n tavan, ca și când ar fi stat întins pe spate pe o pajiște înverzită, urmărind dansul norilor.

Într-o duminică, doctorul Poutrel și Yvonne Gaucher îi invitaseră, pe el și pe Margaret, să ia masa împreună cu micul Peter într-o cameră a apartamentului pe care Bosmans n-o mai văzuse. O masă de grădină și scaune din fier de aceeași culoare cu masa, verde-pal. Părea că masa și scaunele fuseseră așezate în camera aceea imensă și goală doar provizoriu.

„Încă nu ne-am instalat prea bine, spusese doctorul Poutrel. Nu locuim aici de prea mult timp."

Nici Margaret, nici Bosmans nu fuseseră surprinși. După atâția ani, Bosmans se gândea că doctorul Poutrel, Yvonne Gaucher și micul Peter ar fi putut la fel de bine să fi intrat prin efracție în apartamentul ăla și să-l fi ocupat fraudulos. Și noi doi ne instalam la fel, bine mersi, fără aprobarea nimănui. Cum se face oare că am avut, toată viața, siguranța asta de neclintit și sentimentul de legitimitate pe care-l observasem la oamenii de viță nobilă, ale căror buze și priviri emană încredere în sine, arătând că au fost iubiți de părinții lor? În fond, doctorul Poutrel, Yvonne Gaucher, micul Peter, tu și cu mine făceam parte din aceeași lume. Dar din care-anume?

Yvonne Gaucher purta niște pantaloni negri strâmți și balerini. Bosmans stătea între ea și Margaret. Cu părul negru prins în coadă de cal, nu părea cu mult mai în vârstă decât Margaret, și totuși, cu câteva zile-n urmă, îi sugerase lui Bosmans că-l cunoștea pe doctorul Poutrel încă de pe vremea „celor de pe rue Bleue“... După desert, micul Peter desena pe carnețelul lui Moleskine negru.

„Vă face portretul“, îi spusese doctorul Poutrel lui Margaret.

Era o după-amiază caldă. Merseseră pe jos până în bois de Boulogne. Doctorul o ținea de braț pe Yvonne Gaucher. Peter alerga în fața lor, iar Margaret încerca să-l ajungă din urmă, ca să nu traverseze strada pe roșu. Pe Bosmans îl uimea grația și dezinvoltura lui Yvonne Gaucher la brațul lui Poutrel. Ar fi pariat că fusese dansatoare.

Ajunseseră pe malul lacului. Yvonne Gaucher ar fi vrut să joace o partidă de minigolf cu micul Peter, acolo, pe insulă, dar era prea multă lume pe ponton, la coadă la vaporașul care traversa de pe un mal pe celălalt.

„Data viitoare“, spusese doctorul Poutrel.

Pe drumul de-ntoarcere, micul Peter alerga, la fel, în fața lor, dar Margaret renunțase să se țină după el. Se ascundea după câte-un copac și toți patru se prefăceau că nu-l văd.

„Și dumneavoastră ce planuri de viitor aveți?“ îi întrebase doctorul Poutrel dintr-odată pe Bosmans și pe Margaret.

Yvonne Gaucher zâmbise auzind întrebarea. Viitorul… Un cuvânt a cărui sonoritate i se părea astăzi lui Bosmans tăioasă și misterioasă. Dar, pe vremea aceea, nu ne gândeam niciodată la așa ceva. Trăiam încă, fără să ne dăm prea bine seama cât de norocoși eram, într-un prezent perpetuu.

Bosmans nu mai știa câți ani avea Peter pe atunci: șase-opt ani? Își amintea ochii lui de un negru intens, zulufii castanii, aerul lui visător și figura lui aplecată asupra carnețelului Moleskine. E-adevărat, nu prea semăna cu părinții lui. Chiar să fi fost părinții lui? Și cine știe dacă erau într-adevăr soț și soție, cum spune funcționarul de la starea civilă?

Își mai aducea aminte de câteva plimbări împreună cu Margaret și Peter, joia, când nu-l duceau la școala Montevideo. Umblau toți trei pe străzile din Auteuil, nu departe de locuința lui Margaret. Sau prin parcul Montsouris. După ce Margaret dispăruse, fără ca el să poată să afle măcar dacă mai trăia sau nu, se gândea adesea la plimbările acelea.

Ce potriveală, să-și petreacă câteva după-amiezi împreună, ei trei… În parcul Montsouris,

hotărâseră să-l supravegheze pe Peter pe rând, câte o jumătate de oră, și astfel celălalt putea să citească sau să rămână cu gândurile lui. Odată, din neatenție, fuseseră cât pe ce să-l piardă pe Peter pe aleea din jurul lacului. Și totuși, aveau deja vârsta potrivită să fie părinți.

Ziua aceea a reprezentat pentru Bosmans un capăt. Se întreba adesea: în ce anotimp să fi fost? Bineînțeles că s-ar fi putut uita în calendarele vechi. Până la urmă, cu ajutorul punctelor de reper pe care și le amintea, avea să identifice ziua exactă și anotimpul. Fără-ndoială, trebuie să fi fost primăvara aceea a iernii, cum numea el zilele însorite de ianuarie și februarie. Sau vara primăverii, când în aprilie e deja foarte cald. Sau pur și simplu vara indiană, toamna – toate anotimpurile astea care se confundă și-ți dau senzația că timpul s-a oprit în loc.

În după-amiaza aceea căuta în depozit cărțile de pe lista pe hârtie de scrisori pe care i-o trimisese doctorul Poutrel:

– *Istoria grupului Kumris* de Tinia Faery;

– *Anuarul cavalerilor din Ordinul Lebedei*;

– *Femeia, ritmurile ei și liturghiile iubirii* de Valentin Bresle;

– *Frăția de la Heliopolis* de Claude d'Ygé;

– *Unitatea tăcută* de H. Kirkwood;

– *Visele și cum pot fi ele controlate* de Hervey de Saint-Denys.

Auzi soneria stridentă care anunța intrarea unui client în librărie.

Margaret, cu fața răvășită. Abia dacă putea să vorbească. Cu puțin timp în urmă, era acasă la doctorul Poutrel, Yvonne Gaucher și micul Peter. Se pregătea să-l ducă pe Peter la școală. Sunase cineva la ușă. Doctorul Poutrel se dusese să deschidă. Voci răstite. În hol, doctorul Poutrel repeta din ce în ce mai tare: „În nici un caz… În nici un caz". Intrase în cabinetul de consultații împreună cu trei bărbați, cu cătușe la mâini. Yvonne Gaucher stătea țeapănă, impasibilă. Micul Peter o strângea tare de mână pe Margaret. Unul dintre cei trei bărbați se apropiase de Yvonne Gaucher, scosese o carte de vizită din buzunarul hainei și i-o întinsese, spunându-i: „Vă rog să ne urmați, doamnă…" Ei nu-i puneau cătușe. Ceilalți doi îl scoseseră deja din cameră pe doctorul Poutrel, Yvonne Gaucher se așeza la birou, supravegheată îndeaproape de cel de-al treilea bărbat. Scria câteva cuvinte pe o rețetă și i-o întindea lui Margaret.

„Să-l duceți pe Peter la adresa asta."

Îl îmbrățișa pe Peter, fără să-i spună o vorbă, și ieșea din cameră urmată de bărbatul acela, la fel de țeapănă și de impasibilă, ca o somnambulă.

Seara, o conduce pe Margaret la Gare du Nord. Au trecut pe la garsoniera din Auteuil, unde și-a făcut pe fugă bagajul. Îi lasă cheia de la garsonieră, să poată el să vină mai târziu să strângă ce-a mai rămas, dacă a uitat ceva. Nu-și aduce aminte dacă biletul la clasa a II-a pe care și l-a cumpărat era pentru trenul de noapte spre Berlin sau pentru cel spre Hamburg. Plecarea e la nouă. Mai au o oră. Stau față-n față în salonul din spate al unei cafenele de pe boulevard Magenta. Îi arată hârtia pe care i-a dat-o unul dintre bărbații care i-au luat pe doctorul Poutrel și pe Yvonne Gaucher. A doua zi dimineață la ora zece trebuie să se prezinte pe quai des Orfèvres. A trebuit să arate pașaportul expirat, pe care-l are mereu la ea, și bărbatul și-a notat numele și numărul pașaportului. Bosmans încearcă din nou s-o liniștească și s-o convingă să rămână la Paris. Nu, Jean, nu se poate. Știu despre mine niște lucruri pe care nu ți le-am spus, le au acolo, la dosar. Preferă să dispară decât să se prezinte mâine în fața lor. Oricum, n-ar avea ce să le spună despre doctorul Poutrel și Yvonne Gaucher. Nu știe nimic. Și nici n-a știut vreodată. De fapt, nici nu mai știu ce

știu. S-a hotărât, de mult, să nu mai răspundă la nici o întrebare. Crede-mă, Jean, când pun mâna pe oameni ca noi, nu le mai dau drumul.

Păstrase, după atâția ani, vreo douăzeci de cărți de la Editura Sablier, pe care le îngrămădise într-o geantă mare de pânză în ziua în care-l anunțaseră că e concediat. În locul librăriei și al fostului garaj folosit drept depozit avea să se construiască un imobil. Printre altele, cărțile de ocultism pe care nu mai apucase să i le ducă doctorului Poutrel.

Tocmai găsise printre paginile uneia din ele o rețetă medicală, cu următoarele cuvinte scrise dezlânat de doctorul Poutrel, cu cerneală albastră: „Domnișoara Suzanne Kraay. Rue des Favorites nr. 32, Paris, arond. 15". Deși trecuse atâta timp, cerneala i se părea încă proaspătă. Și nu era prea târziu să meargă la-ntâlnire. Hârtia i-o dăduse Margaret, la Gare du Nord, înainte să urce în trenul de noapte: adresa scrisă în grabă de Yvonne Gaucher, unde trebuise să-l ducă pe Peter în după-amiaza aceea. Bosmans stătuse puțin cu ea în compartiment. Imediat ce ajunge la Hamburg sau la Berlin, o să-i dea adresa, ca să poată să vină pe la ea. Cel mai bine, îi spusese el, era să-i trimită o scrisoare sau să-l sune la librăria Sablier, Gobelins 43 76. Dar anii trecură și nu primi nici o scrisoare și nici un telefon.

De când fusese concediat și părăsise pentru totdeauna fostul birou al lui Lucien Hornbacher, cu geanta burdușită cu cărți, avea adesea același vis. În biroul pustiu suna telefonul, prelung, auzea soneria de undeva de la distanță, dar nu găsea drumul spre librărie, rătăcit prin labirintul de străduțe dintr-un cartier din Paris pe care nu-l cunoștea și pe care, când se trezea, încerca în zadar să-l găsească pe hartă. În curând, nu avea să mai audă nici o sonerie în vis. Librăria Sablier nu mai exista la adresa aceea, iar scrisorile din Hamburg sau de la Berlin n-aveau cum să mai ajungă la destinație. În cele din urmă, figura lui Margaret se estompă și se pierdu la orizont, la fel ca în seara în care, la Gare du Nord, în timp ce trenul ei se urnea din loc, se aplecase pe geam și-i mai făcuse de câteva ori cu mâna. În anii confuzi care trecuseră de-atunci, și el călătorise de-atâtea ori cu trenul de noapte…

Nu știa strada aceea. Totuși, frecventase cartierul în diverse perioade din viața lui și coborâse adesea la stația Volontaires. Se-ntreba de ce, după plecarea lui Margaret, nu-ncercase să afle ce se-ntâmplase cu micul Peter și cu ciudații lui părinți. La început, simțise un gol atât de mare din cauza tăcerii lui Margaret… Iar apoi, încet-încet, se instalase pentru ceva vreme uitarea.

Rue des Favorites nr. 32. Cinci etaje. Stătea acolo, pe trotuarul de vizavi, privind fațada. Nu risca să atragă atenția trecătorilor. Într-o sâmbătă după-amiază. Strada era pustie. Într-o altă viață și într-un alt secol, oare la ce etaj urcase Margaret împreună cu micul Peter, ca să i-l lase în grijă acelei doamne pe nume Suzanne Kraay? La fiecare etaj erau câte cinci ferestre, iar cele din centrul fațadei ieșeau în afară deasupra ușii de la intrare. Balcoane, terase, o cornișă la etajul cinci.

Bătu la ușa portarului.

„Domnișoara Suzanne Kraay mai locuiește aici?"

O femeie, în jur de treizeci de ani. Părea să nu-nțeleagă. Îl fixa cu privirea, bănuitoare. Îi repetă numele pe litere. Ea clătină din cap. Apoi închise ușa cabinei.

Se aștepta la asta, dar ce mai conta. Afară, mai zăbovi puțin cu ochii la fațadă. Soare. Strada era tăcută. În momentul acela, era sigur că, stând locului pe trotuar, ar fi putut să treacă lin prin zidul acela invizibil. Și totuși, rămânea acolo. Strada ar fi fost și mai însorită, și mai tăcută. Tot ce se petrecuse odată se repeta la infinit. De acolo, din capătul străzii, Margaret ar fi venit spre el și spre blocul de la nr. 32, ținându-l de mână pe micul Peter – puștiul, cum îi spunea ea.

La Berlin era vară. Tramvaiele circulau până târziu în noapte, făcând o buclă mare la intersecția dintre Zionskirchstrasse și Kastanienallee. Erau aproape goale. Bosmans se gândea că era suficient să se urce într-unul din ele, la-ntâmplare, ca s-o găsească pe Margaret. Ar fi avut sentimentul că se-ntoarce pe firul timpului. Totul era mai simplu decât crezuse. La Paris, încercase să caute pe Internet LE COZ, apoi MARGARET LE COZ, dar nu găsise nimic. În timp ce moțăia, îi veniseră-n minte frânturi de fraze, cum ți se-ntâmplă în nopțile de febră: „Înseamnă că v-ați născut în Bretagne? – Nu. La Berlin“. Apoi căutase și după MARGARET LE COZ BERLIN. Un singur rezultat pe ecran: MARGARET LE COZ – Ladijnikov Buchladen. Dieffenbachstrasse 16. 10405 Berlin. Telefon / Fax + 49.(0)30.44.05.60.15. N-o să sune.

N-o să ia nici unul din tramvaiele alea goale care treceau în noapte. Nici metroul. O să meargă pe jos.

Pornise, după prânz, din cartierul Prenzlauer Berg, cu o hartă a Berlinului în buzunar. Își notase traseul cu un pix roșu. Uneori, se rătăcea. Coborând pe Prenzlauer Allee, se gândise că poate să scurteze drumul luând-o pe-o străduță la stânga. Dăduse peste-o pădurice presărată cu morminte. Pe aleea centrală a cimitirului aceluia împădurit, îl depăși o tânără pe bicicletă, cu un bebeluș în coșul de bagaje. Pe Karl Marx Allee, nu era chiar așa de dezorientat, deși era un bulevard prea larg și plin de clădiri de beton, ca niște cazarme. Dar orașul ăsta e de-o vârstă cu mine. Și eu am încercat, în ultimele câteva zeci de ani, să construiesc bulevarde perpendiculare, fațade rectilinii, borne de orientare în mijlocul mlaștinilor și harababurii originare, părinții răi, păcatele tinereții. Totuși, din când în când, dau peste câte un maidan care mă face brusc să simt lipsa cuiva, sau peste câte un șir de blocuri vechi ale căror fațade poartă urmele războiului, ca o remușcare. Nu mai avea nevoie să se uite pe hartă. Mergea drept înainte, traversa podul peste calea ferată, apoi încă un pod, peste râul Spree. Ce mai conta dacă făcea un ocoliș?

Pe trotuarul de la intrarea în Görlitzer Park, la mesele cafenelelor erau numai tineri. Pesemne că de-acum Margaret și cu mine suntem cei mai bătrâni locuitori ai orașului. Traversă parcul, care întâi i se păru o poieniță, apoi un nesfârșit maidan. Odinioară, aici se găsea o gară, de unde Margaret luase trenul de noapte, poate. Dar de unde știa asta? Un ghem încâlcit în minte. Acum mergea de-a lungul canalului, la umbra copacilor, întrebându-se dacă nu cumva era pe malul Marnei.

Traversase un mic pod. În fața lui, un părculeț în care se jucau mai mulți copii. Se așeză la o masă de pe terasa unei pizzerii, de unde vedea podul, blocurile și copacii înșirați, de-a lungul canalului, de cealaltă parte. Mersese prea mult pe jos. Îl dureau picioarele.

La masa vecină stătea un bărbat de vreo treizeci de ani, care tocmai închisese o carte cu titlu în engleză. Bosmans îl întrebă unde este Dieffenbachstrasse. Foarte aproape, prima la stânga.

„Cunoașteți librăria Ladijnikov?"

Îi pusese întrebarea în engleză.

„Da, sigur.

— Este a unei doamne?

— Da. Cred că e de origine franceză. Vorbește germana cu un ușor accent franțuzesc. Sau poate că e rusoaică...

— Sunteți client?

— De doi ani. Mai întâi preluase fosta librărie rusă, din Savigny Platz. După aceea a venit aici.

— Și de ce se numește Ladijnikov?

— A păstrat numele fostei librării ruse, cea dinainte de război.“

El era american, dar trăia de câțiva ani la Berlin, nu departe de-acolo, pe lângă Dieffenbachstrasse.

„Găsești întotdeauna la ea cărți și documente foarte interesante despre Berlin.

— Ce vârstă are?

— E cam de vârsta dumneavoastră.“

Bosmans nu-și mai aducea aminte ce vârstă avea.

„E căsătorită?

— Nu, cred că trăiește singură.“

Se ridicase și-i strângea mâna lui Bosmans.

„Pot să vă conduc la librărie, dacă vreți…

— Nu merg chiar acum. Mai stau puțin aici, la soare.

— Dacă mai aveți nevoie și de alte informații… eu lucrez la o carte despre Berlin…“ Îi întindea o carte de vizită. „Mă găsiți mai mereu prin cartier. Vă rog să-i transmiteți salutări din partea mea doamnei de la librărie.“

Bosmans îl urmări cu privirea. Dispăru după colț, pe Dieffenbachstrasse. Pe cartea de vizită scria Rod Miller.

O să intre-n librărie. N-o să știe prea bine cum să deschidă discuția. Poate că n-o să-l recunoască.

Sau poate că-l uitase. În fond, drumurile li se intersectaseră pentru un timp atât de scurt. O să-i spună:

„Vă transmit salutări din partea lui Rod Miller".

Mergea pe Dieffenbachstrasse. O ploaie scurtă de vară, care se potolea pe măsură ce înainta pe stradă, adăpostindu-se pe sub copaci. Mult timp, se gândise că Margaret murise. N-avea nici un motiv, nu, absolut nici un motiv. Nici chiar anul în care ne-am născut, amândoi, când orașul ăsta, văzut de sus, nu mai era decât o grămadă de moloz, cu lilieci în floare printre ruine, în fundul grădinilor.

Bătuse prea mult drum pe jos, obosise. Dar se simțea, în sfârșit, împăcat, avea certitudinea că se întorsese exact în punctul de unde pornise într-o bună zi, în același loc, la aceeași oră și în același anotimp, așa cum la prânz cele două ace de pe cadranul ceasului se suprapun. Plutea într-un fel de toropeală, lăsându-se legănat de chiotele copiilor din părculeț și de zumzetul conversațiilor din jurul lui. Șapte seara. Rod Miller îi spusese că librăria era deschisă până târziu.